

Obitelj, odgoj i nasilnici

Hrvatski sabor je na svojoj prvoj ovogodišnjoj sjednici razmotrio, među ostalim, Prijedlog zakona o obitelji, braku i izvanbračnim zajednicama te Prijedlog zakona o zaštiti od nasilja u obitelji. Teme nedvojbeno zanimljive i o njima gotovo svaki čovjek ima što reći. Dapače, svoje stajalište smatra nepobitno ispravnim jer on je to proživio, iskusio na vlastitoj koži.

Mnogi su građani, poistovjetivši izravni televizijski prijenos s kontakt-emisijama, poželjeli i sami sudjelovati u toj raspravi, no kako je sabornica ipak predodređena za izabrane zastupnike, svoja su razmišljanja podijelili sa Službom za odnose s javnošću.

Kad je riječ o prvom - Prijedlogu zakona o obitelji, braku i izvanbračnim zajednicama, pozivatelji su bili i jednog i drugog spola, a njihovi su komentari uglavnom bili vezani uz izvanbračne zajednice, dakako s različitim predznacima. Oni s izraženo tradicionalnim vrijednostima drže da prava koja proizlaze i bračnih odnosa pripadaju samo onima u braku i ne bi da se ona protežu na izvanbračne zajednice, bile one istospolne ili raznospolne. Drugi, pak, podržavaju opredjeljenje predlagatelja i smatraju da "papir ne smije biti presudan u pravima ljudi koji su desetljeća proveli u zajedničkom životu". One treće, koji su svoje opredjeljenje iskazali bujicom prostota i pogrda na račun istospolnih zajednica, možda i ne bi trebalo spominjati.

Rasprava o Prijedlogu zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, koji se slijedećeg dana našao na dnevnom redu saborske sjednice, potaknuo je nekoliko građana (muškaraca) da Službi izlože svoje stavove, koje su željeli suprotstaviti predlagatelju zakona i saborskim zastupnicima koji su se uključili u raspravu.

"Tako! Tata treba oduzeti svu vlast u kući pa neka sin slobodno, umjesto da je u školi, ode se drogirati. A tata kad mu opali šamar onda će u zatvor" - prigovara ogorčeno jedan građanin. Pitam "roditelja" - misli li da je baš ćuška odgojno sredstvo koje će njegova sina sačuvati od droge. I nije li možda baš ona, ćuška, jedan od razloga što sinu nije lijepo kod kuće, nego traži mjesto gdje mu se čini da na njega prijateljski gledaju, da ga razumiju i shvaćaju. Tako mladić, zahvaljujući, među ostalim i ćuški koja ga je udaljila od roditeljskog doma, polagano trasira put prema vlastitom potonuću, ali i potonuću obitelji. I ima li "roditelj" na umu da je ćuška trenutno možda i djelotvorno sredstvo, ali ne na dugi rok. Dječak sve snažniji i, odgojen šamarima, pitanje je trenutka kad će uzvratiti na isti način jer "tko što sije, to i žanje".

Preporučujem roditelju da svaki dan zagrlji sina. Možda će se i sam uvjeriti da šamar nije prikladno odgojno sredstvo. Ako već nije prekasno.

M.K.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Utvrđivanje dnevnog reda	3
- Aktualno prijepodne	6
- Prijedlog zakona o obitelji, braku i izvanbračnim zajednicama	18
- Konačni prijedlog zakona o zaštiti od buke	34
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt ulaganja u mirovinski sustav	36
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra	37
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Litve	38
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Albanije	38
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Savezne Vlade Savezne Republike Jugoslavije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i imovinu	39
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Savezne Vlade Savezne Republike Jugoslavije o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminala, nezakonite trgovine drogama, prihotrovnim tvarima i prekursorima, terorizma i drugih težih kaznenih djela	40
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Kraljevine Švedske o predaji i prihvatu osoba	41
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o suradnji u borbi protiv terorizma, krijumčarenja i zloporabe droga, te protiv organiziranog kriminala	42
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o izmjeni sporazuma između Vlade Republike Hrvatske, Vlade Bosne i Hercegovine i Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima	43
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o prekograničnoj policijskoj suradnji	44
- Prijedlog strategije razvitka Republike Hrvatske "Hrvatska u 21. stoljeću" - znanost	45
- Prijedlog odluke o podjeli sredstava, prava i obveza, te rasporedu zaposlenika javne ustanove HRT-a i Trgovačkog društva Odašiljači i Veze d.o.o. koja su stečena između 1. siječnja 2001. do dana upisa Trgovačkog društva Odašiljači i Veze d.o.o. u sudski registar	51

PRIKAZ RADA:

- 29. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 22, 23, 24, 29, 30. I 31. SIJEČNJA
TE 5, 6. I 7. VELJAČE 2003.

Utvrđivanje dnevnog reda

Uobičajenim pozdravom svim prisutnima u velikoj vijećnici predsjednik **Zlatko Tomčić** otvorio je 29. sjednicu Hrvatskog sabora, kojom ujedno započinje i redovito zasjedanje Hrvatskog sabora koje prema odredbama Ustava RH i Poslovnika započinje 15. siječnja i završava 15. srpnja.

Usljedio je odavanje počasti domovini izvođenjem himne "Lijepa naša domovino", Poslovnikom predviđeno za početak redovnog zasjedanja.

Predsjednik Tomčić podsjetio je da je na današnji dan prije deset godina započela oslobodilačka akcija "Maslenica" te je pozvao prisutne da minutom šutnje odaju počast svima onima koji su svojim životima dali doprinos stvaranju Hrvatske.

Nakon usvajanja zapisnika s prošle sjednice prešlo se na utvrđivanje dnevnog reda. Predsjednik Tomčić napomenuo je kako je predloženi dnevni red nadopunjen sa 10 novih točaka (donosimo ih u okviru).

Zastupnici su tada mogli iznijeti svoje primjedbe na prijedlog da pojedine točke dnevnog reda budu raspravljene hitnim postupkom.

Predsjednik je napomenuo da u konačnom prijedlogu dnevnog reda pod točkama od 2. do 11, pod točkom 20. i pod točkom 34., te 47. navedeni su zakoni za koje se predlaže donošenje po hitnom postupku.

Zastupnik **Josip Leko (SDP)** rekao je da **Odbor za zakonodavstvo** predlaže da se o Zakonu o registru godišnjih financijskih izvještaja s Konačnim prijedlogom zakona provede rasprava u dva čitanja. Odbor predlaže da se skine hitni postupak s ovog Prijedloga zakona, a radi se o 20. točki Prijedloga dnevnog reda.

Kako nije bilo drugih primjedbi, pristupilo se glasovanju o primjeni hitnog postupka kod donošenja pojedinih zakona.

Zastupnici su jednoglasno, sa 125 glasova "za" uvrstili u dnevni red po hitnom postupku Zakon o potvrđi-

vanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt ulaganja u mirovinski sustav.

Većinom glasova, sa 124 glasa "za" i jednim "protiv" zastupnici su prihvatili primjenu hitnog postupka i kod donošenja Zakona o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra.

Primjena hitnog postupka jednoglasno je, sa 125 glasova "za" prihvaćena i kod donošenja Zakona o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Litve.

Zastupnici su jednoglasno, sa 125 glasova "za" odlučili da se Zakon o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Albanije uvrsti u dnevni red po hitnom postupku.

Primjena hitnog postupka jednoglasno je, sa 125 glasova "za" podržana i kod donošenja Zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Kraljevine Švedske o predaji i prihvatu osoba.

Jednoglasno, sa 125 glasova "za" u dnevni red po hitnom postupku uvršten je i Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Savezne Vlade SR Jugoslavije o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminaliteta, nezakonite trgovine drogama, psihotropnim tvarima i prekursorima terorizma i drugih težih kaznenih djela.

Primjena hitnog postupka podržana je jednoglasno, sa 125 glasova "za" i kod donošenja Zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o suradnji u borbi protiv terorizma, krijumčarenja i zloporabe droga, te protiv organiziranog kriminala.

Jednoglasno, sa 125 glasova "za" u dnevni red po hitnom postupku uvršten je i Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o prekograničnoj policijskoj suradnji.

Također jednoglasno, sa 124 glasova "za" zastupnici su bili za primjenu hitnog postupka i kod donošenja Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o izmjeni Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske, Vlade Bosne i Hercegovine i Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o pravnoj pomoći u građanskim kaznenim stvarima.

Potom su zastupnici glasovali o primjeni hitnog postupka kod donošenja Zakona o registru godišnjih financijskih izvještaja, iz razloga što je Odbor za zakonodavstvo dao primjedbu da se ne prihvati hitni postupak. Zastupnici su većinom glasova, sa 7 glasova "za" i 118 glasova "protiv" odbili uvrštenje ovog Zakona po hitnom postupku, dakle Zakon ide u redovitu proceduru.

Većinom glasova zastupnika, 24 glasa "za", 101 glas "protiv", odbijeno je i uvrštenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji, predlagatelja Kluba zastupnika IDS-a, pa ovaj zakon ide u redovitu proceduru.

Primjena hitnog postupka prihvaćena je većinom glasova, 122 glasa "za", 4 glasa "protiv", kod donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vatrogastvu, koji su predložili zastupnici Valter Drandić, Marijana Petir i Josip Pavković.

Predsjednik Tomčić ustvrdio je da pisanih prigovora na dnevni red koji je predložio uz poziv na sjednicu nije bilo, pa se taj dio dnevnog reda sukladno članku 203. stavku 4. Poslovnika smatra usvojenim. Dodao je da se sukladno članku 203. stavku 5. Poslovnika prigovor može dati

samo na one točke koje nije sadržavao prijedlog dnevnog reda upućen uz poziv za sjednicu, a da je te točke pročitao na početku sjednice.

Durđa Adlešić (HSLŠ) podsjetila je da je **Klub zastupnika HSLŠ-a** uputio zahtjev za dopunu 17. točke dnevnog reda, a radi se o Izvješću Državnog ureda za reviziju. Traže uz tu točku i Izvješće Ministarstva pravosuđa o učinjenom, kako su sankcionirani propusti i ozbiljnija kršenja zakona, te kako bi se izbjegla zastara.

Predsjednik **Tomčić** rekao je da je za eventualno proširenje dnevnog reda temeljem zahtjeva Kluba zastupnika HSLŠ-a potrebno određeno vrijeme za konzultacije. Obećao je da će kontaktirati Ministarstvo pravosuđa da li ono može dostaviti izvješće, te da će u tijeku sjednice o tome izvijestiti zastupnike.

Zlatko Tomčić konstatirao je da nema prigovora na naknadno uvrštene točke, što znači da je dnevni red utvrđen.

O aktualnom stanju u zdravstvu

Reagirao je mr.sc. **Nikola Ivaniš (PGS)**, te izjavio da je dan ranije dostavio u kabinet predsjednika Tomčića pismenu primjedbu na dnevni red. Ona se odnosi na obvezu koja je od 20. veljače 2002. godine ostala neobavljena. Radi se o zahtjevu 33

zastupnika za raspravom i točkom dnevnog reda na temu analize aktualnog stanja u hrvatskom zdravstvu.

Predsjednik **Tomčić** potvrdio je da su navodi zastupnika Ivaniša točni, te da se od Vlade traži temeljem tog zahtjeva da podnese izvješće o kojem bi zastupnici mogli raspraviti.

Naglasio je da koristi ovu priliku da podsjeti Vladu na obvezu da takvo izvješće dostavi, a u toku dana će uputiti još jednu pismenu požurnicu. Konstatirao je da to ne može staviti na dnevni red.

Ivo Lončar (nezavisni) javio se za poslovničku primjedbu, koju je uputio predsjedniku Sabora. Rekao je slijedeće: "Vi već gotovo 10 mjeseci na jedan vrlo neprimjeren način kršite Poslovnik, napose članke 187, 188. i 189., i u tome Vam svesrdno pomaže predsjednik hrvatske Vlade".

Zastupnik tvrdi da je 10. travnja, na 21. sjednici postavio pitanje "kako pomoćnik ministra poljoprivrede može biti čovjek koji je sudskom pravomoćnom presudom osuđen zbog kriminala", na što mu je predsjednik Vlade rekao da će za nekoliko dana dobiti odgovor, a koji nije dobio do današnjeg dana.

Lončar je naglasio da predsjednika Sabora Poslovnik precizno obvezuje što mora činiti kada zastupnik ne dobije odgovor. Zastupnik je pitao ima

li stoga uopće smisla "aktualni sat", te zašto se na ovaj način vrijeđa Sabor i zastupnici. "Ja jedino iz ovoga mogu zaključiti kako predsjednik Hrvatskog sabora i predsjednik hrvatske Vlade ne poštuju sudske odluke, i na taj način ruše pravnu državu".

Predsjednik **Tomčić** odgovorio je zastupniku Lončaru da je odgovor od Vlade dobio 9. svibnja 2002. godine. Dodao je da ako zastupnik s time nije zadovoljan, može pitanje ponoviti ili proširiti.

Ivo Lončar (nezavisni) imao je još jednu poslovničku primjedbu. Ustvrdio je da je predsjednik ponovo prekršio gore navedene članke Poslovnika. "Ovo je totalna dezinformacija. Ja sam tada dobio pitanje o sjetvi suncokreta, a pitao sam što je sa ministrom koji je pravomoćnom sudskom presudom osuđen zbog kriminala. Znam da je Vama neugodno, jer je on jedan od čelnika HSS-a".

Zaključno je rekao da traži odgovor na pitanje koje postavlja sedmi put.

Predsjednik **Tomčić** odgovorio je da mu nije nimalo neugodno, te da ima odgovor Vlade koji je dostavljen zastupniku Lončaru. Da li je on s njime zadovoljan ili ne, to je druga stvar.

S.Š.

Prijedlog dnevnog reda

- Aktualno prijepodne
- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva o prestanku mirovanja zastupničkog mandata zastupnika Luciana Sušnja i prestanku zastupničkog mandata njegovog zamjenika Darija Vasilčića;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt ulaganja u mirovinski sustav;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o

slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Litve;

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Albanije;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Savezne Vlade Republike Jugoslavije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Kraljevine Švedske o predaji i prihvatu osoba;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i

- Savezne Vlade Savezne Republike Jugoslavije o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminaliteta, nezakonite trgovine drogama, psihotropnim tvarima i prekursorima, terorizma i drugih težih kaznenih djela;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o suradnji u borbi protiv terorizma, krijumčarenja i zloporabe droga, te protiv organiziranog kriminala;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o prekograničnoj policijskoj suradnji;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske i Bosne

i Hercegovine o izmjeni Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske, Vlade Bosne i Hercegovine i Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima;

- Odluka o podjeli sredstava, prava i obveza, te rasporedu radnika javne ustanove HRT - predlagatelj Upravno vijeće HRT-a;
- Konačni prijedlog zakona o psihološkoj djelatnosti - predlagatelj: Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo;
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama;
- Prijedlog zakona o obitelji, braku i izvanbračnim zajednicama;
- Prijedlog zakona o zaštiti od nasilja u obitelji;
- Izvješće Državnog ureda za reviziju o radu na provedbi revizije pretvorbe i privatizacije i Izvješće o obavljenim revizijama pretvorbe i privatizacije;
- Prijedlog strategije razvitka Republike Hrvatske "Hrvatska u 21. stoljeću" - znanost;
- Prijedlog projekta hrvatskog odgojno-obrazovnog sustava za 21. stoljeće;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o registru godišnjih financijskih izvještaja;
- Konačni prijedlog zakona o strancima;
- Konačni prijedlog zakona o privatnoj zaštiti;
- Konačni prijedlog zakona o civilnoj službi;
- Konačni prijedlog zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela;
- Konačni prijedlog zakona o zaštiti od buke;
- Konačni prijedlog zakona o zabrani genetski modificiranih organizama i proizvoda - predlagatelj zastupnici: Anto Đapić, mr. Miroslav Rožić, dr. Tonči Tadić i Vlado Jukić;
- Prijedlog zakona o Leksikografskom zavodu "Miroslav Krleža";
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o najmu stanova;
- Prijedlog zakona o zaštiti potrošača;
- Prijedlog zakona o priznavanju svojiti šumskog drveća i grmlja;
- Prijedlog zakona o izmjenama zakona o slatkovodnom ribarstvu;
- Prijedlog zakona o spomen području Grada Vukovara -

predlagateljica zastupnica Vesna Škare-Ožbolt;

- Prijedlog zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti - predlagatelj zastupnici: Anto Đapić, mr. Miroslav Rožić, dr. Tonči Tadić i Vlado Jukić;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji - predlagatelj Klub zastupnika IDS-a;
- Prijedlog udžbeničkog standarda;
- Izvješće o radu za 2001. godinu i prvih šest mjeseci 2002. godine Komisije za vrijednosne papire;
- Gradnja i održavanje javnih cesta u Republici Hrvatskoj;
- Interpelacija o radu Vlade, posebno Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo i Ministarstva pomorstva i veza;
- Odluka o izmjenama i dopunama Statuta Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja - potvrđivanje;
- Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi - predlagatelj zastupnici: mr.sc. Nikola Ivaniš i Darijo Vasilčić;
- Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, predlagatelj: Klub zastupnika SDP-a;
- Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj - predlagatelj zastupnik: Darko Šantić;
- Prijedlog zakona o osnivanju Agencije za područja posebne državne skrbi - predlagatelj: Klub zastupnika HSLs-a;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika - predlagatelj zastupnik Ante Markov;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu - predlagatelj Klub zastupnika HSS-a;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina - predlagatelj Klub zastupnika HSS-a;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vatrogastvu - predlagatelj zastupnici: Valter Drandić, Marijana Petir i Josip Pavković;
- Prijedlog zakona o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika Hrvatskih oružanih snaga i

redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata;

- Prijedlog zakona o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu nastalu u bivšoj SFRJ za koju je odgovarala bivša SFRJ;
- Prijedlog zakona o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija;
- Prijedlog zakona o službenoj statistici;
- Prijedlog zakona o mikro kreditiranju;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o investicijskim fondovima;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu - predlagateljica zastupnica Jadranka Kosor;
- Konačni prijedlog zakona o nasljeđivanju;
- Konačni prijedlog zakona o prostornom uređenju;
- Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o slobodnom tranzitu kroz teritorij Republike Hrvatske u i iz Luke Ploče i kroz teritorij Bosne i Hercegovine u Neumu;
- Prijedlog odluka o razrješenju zamjenice ravnatelja Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja;
- Prijedlog odluka o razrješenju dosadašnje predsjednice i člana i o imenovanju predsjednice i člana Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu;
- Prijedlog odluke o razrješenju člana Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske;
- Izvješće o uredbama koje je Vlada Republike Hrvatske donijela na temelju zakonske ovlasti;
- Prijedlog zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor - predlagatelj Klub zastupnika DC-a;
- Prijedlog zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor - predlagatelj Klub zastupnika HSS-a;
- Prijedlog zakona o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor - predlagatelj Klub zastupnika DC-a;
- Izbori, imenovanja i razrješenja.

Dopune dnevnog reda

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o matičnom broju

(predlagatelj: Klub zastupnika HSLŠ-a)
 - Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osobnoj iskaznici (predlagatelj: Klub zastupnika HSLŠ-a)
 - Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi (predlagatelji: zastupnici Anto Đapić, Miroslav Rožić, Tonči Tadić i Vlado Jukić)

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o naplati dospjelih a nenaplaćenih poreza, carina, doprinosa i državnih jamstava (predlagatelji: klubovi zastupnika SDP-a, HSS-a, HNS-a, PGS-a, SBHS-a, LIBRE, LS-a i IDS-a)
 - Prijedlog zakona o zaštiti zaposlenika koji obavljaju informacije od javnog interesa (predlagatelj: Klub zastupnika HSLŠ-a)

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o proglašenju Parka prirode Papuk (predlagatelj: zastupnik Marko Baričević)
 - Konačni prijedlog zakona o Hrvatskoj radioteleviziji
 - Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu
 - Prijedlog zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti

AKTUALNI PRIJEP DNE

Kao što je uobičajeno, 29. sjednica Hrvatskog sabora započela je postavljanjem pitanja članovima Vlade. Predsjedavajući je uvodno podsjetio zastupnike na pravila utvrđena odredbama Poslovnika. Istaknuo je ujedno, da zastupnik ne može zatražiti riječ kako bi odgovorio ili ispravio navod, te napomenuo da bi zbog kašnjenja ova točka trebala trajati do 13 sati i 30 minuta. Tragom ovog prijedloga zastupnik Ivo Lončar (nezavisni) uputio je poslovničku primjedbu. Napomenuo je da se člankom 180. navedenog akta, utvrđuje trajanje Aktualnog prijepodneva u periodu od 4 sata.

Odgovarajući na ovu primjedbu, predsjedavajući je korigirao iznijete podatke, podsjećajući da se trajanje ove točke "u pravilu", utvrđuje na 4 sata, dakle potrebno vrijeme može biti i drugačije utvrđeno. Nakon ovog pojašnjenja započelo je Aktualno prijepodne, koje je Poslovníkom određeno za početak svake nove sjednice.

Tko uređuje pitanja oko isticanja zastave na Prevlaci?

Zastupnica mr.sc. **Zdravka Bušić (HB)** podsjetila je na okolnosti uvođenja hrvatske vlasti i suvereniteta na poluotok Prevlaka. Prvi dan prilikom primopredaje prostora, izvještene su četiri hrvatske državne zastave. Međutim, zbog prosvjeda od crnogorskih predstavnika, ove su zastave slijedeći dan uklonjene. Zastupnica je pitala; tko je naredio njihovo skidanje i gdje se sada nalaze skinute zastave?

Na postavljeno pitanje odgovorio je ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske **Tonino Picula**. On je ocijenio da je potpisivanjem privremenog protokola hrvatska strana na najbolji način odgovorila zahtjevima ekstremista koji su duže od 10 godina svojatali ovaj dio hrvatskog teritorija. Podsjetio je ujedno, da je isticanje državne zastave regulirano Zakonom o isticanju državnih obilježja - himne,

grba i zastave. Hrvatska se zastava nalazi upravo na onom mjestu koje je predviđeno Zakonom - na graničnom prijelazu Konfin, odgovorio je ministar. Zastupnica je izrazila nezadovoljstvo ponudnim odgovorom, ali je prihvatila ponudenu soluciju da dobije i pisani odgovor na postavljeno pitanje.

Postoje li potrebne zalihe nafte u slučaju krize?

Zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt (DC)** svoje je pitanje naslovila na predsjednika Vlade, te uvodno obrazložila zabrinjavajući rasplet oko Iračke krize. Upozorila je da može uslijediti "naftni šok" zbog naglog povećanje cijena nafte, čija se vrijednost već popela na 32 USA dol. po barelu. Navodeći da mnoge zemlje već pripremaju višemjesečne strateške rezerve, zatražila je da se navedu kolike su operativne naftne pričuve u Republici Hrvatskoj u ovom trenutku.

Zabrinuta je ujedno da će propuste na ovom području opet morati plaćati kupci, odnosno hrvatski građani.

Na postavljeno pitanje odgovorio je premijer **Ivica Račan**. On je uvodno napomenuo da je ova situacija u više navrata analizirana na sjednicama Vlade. U ovom trenutku Hrvatska raspolaze zalihama koje premašuju količinu potrebnu za 15 dana, što je zakonski minimum. Procjene ukazuju da se manji problem očekuje oko dobave nafte i u tim okolnostima, a više problema može biti oko cijene ovog energenta. Izrazio je ujedno i nadanje da će se ova kriza rasplesiti bez ratnog sukoba i konzekvenci koje bi bile negativne za čitav svijet.

U svom dodatnom očitovanju zastupnica Vesna Škare-Ožbolt navela je da nije odgovoreno na postavljeno pitanje oko strateških rezervi, ocjenjujući ujedno da bi bila potrebna količina od milijun tona. Upozorila je istovremeno da je cijena nafte porasla dva puta u posljednjih 20 dana, a pamtimo vremena kada se i po godinu dana nisu mijenjale cijene. Ponovila je pitanje: "Da li je Hrvatska spremna za naftnu krizu i naftni šok u svijetu?"

Premijer Račan konstatirao je da je Hrvatska spremna i za takvu situaciju, a cijena u maloprodaji ovisi o kretanju cijene na naftnom tržištu, na području Mediterana.

Kadrovska politika i političke stranke

Zastupnik **Velimir Pleša (HDZ)** zapitao je ministra Matu Crkvenca za razloge zbog kojih su lokalne vlasti zaobiđene oko rada carinske ispostave Goričan i Čakovec.

Ministar financija dr.sc. **Mato Crkvenec** prvo je uvodno podsjetio na pregovore s Europskom unijom oko uvoznih kvota poljoprivrednih proizvoda. Kod primjene ovih kvota odnosno njihova ostvarivanja, poteškoće se javljaju zbog toga što sve carinske ispostave i prijelazi nisu dovoljno dobro opremljeni i umreženi da bi mogli imati promptnu kontrolu cjelokupnog uvoza roba. Smatra da je pritisak u slučaju Goričan opravdan, a ta je odluka izmijenjena. Danas se uvoz hrane po kvotama ostvaruje i u Goričanu i u Čakovcu, kao i u ostalim carinskim ispostavama.

Zastupnik Velimir Pleša nije bio zadovoljan ovakvim odgovorom, napominjući da raspolaze drugačijim podacima. Ujedno je nezadovoljan

zbog pojedinih osoba koje su se zaposlile u tim službama, a koje nisu sposobne odraditi zakonom utvrđene poslove. Zabrinjava ga ujedno i činjenica da je ova Vlada spremna na zapošljavanje čak i onih osoba koje nemaju nikakve valjane karakteristike za rad u državnoj službi. Kao najnoviji primjer naveo je preustroj unutar Ministarstva obrane u Upravi za obranu u Čakovcu. Tamo je na mjestu načelnika, istaknuo je zastupnik, prošli tjedan imenovana osoba koja je 1991 i 1992. godine izbjegavala mobilizacijske pozive.

Ovakvu je konstataciju ministar ocijenio insinujacijama o kadrovskoj politici. Potvrdio je da se ljudi koji se primaju u državnu službu u Ministarstvu financija, primaju na temelju javnog natječaja i na profesionalnim osnovama. Da se politika ne upleće u kadroviranje, potvrđuje i činjenica da je primjerice, ravnatelj Carinske uprave bio član HDZ-a. Dobio je povjerenje za ovaj posao kao najkvalitetniji kandidat, a ne kao član ove ili one stranke.

Ekološka zaštita i nadzor Jadrana

Zastupnik **Darijo Vasilčić (PGS)** svoje je pitanje vezao uz predstojeći projekt rada "Družba - Adrija". Podsjetio je da se bez obzira na oduševljenje predstavnika Vlade Republike Hrvatske prilikom potpisivanja sporazuma, ne smiju zanemariti strahovanja i riječi upozorenja od turističke privrede i stanovništva Krka i Kvarnera. Zbog očekivanog godišnjeg prihoda od 50 - 80 milijuna USA dol., dovodi se u opasnost cjelokupan turistički proizvod. On na razini županije iznosi oko 800 milijuna dolara, a čisti Jadran predstavlja važan resurs turističke privrede i cjelokupnog stanovništva. Upozorio je na sve opasnosti koje prijete našem dijelu mora, dodajući da je i cjelokupni Mediteran zatvoreni morski sustav. Premda će uskoro početi redoviti poslovi oko ukreaja nafte na terminalu, nisu poznate mjere zaštite u slučaju havarije. Ne postoji sustav sigurnosti plovidbe kao ni utvrđeni koridori, a ne postoji ni potrebna zakonska regulativa oko ograničavanja tankera prilikom ulaska u Jadran. Da li je moguće u preostalom kratkom roku od godine dana, osigurati navedene mjere zaštite? Ovo pitanje zastupnik je uputio predsjedniku Vlade.

U svom je odgovoru premijer Račan potvrdio da je navedeni projekt u interesu gospodarskog razvoja Republike Hrvatske, koja je naravno zainteresirana za još intenzivniju zaštitu Jadranskog mora. Podsjetio ga je na nedavnu inicijativu kojom je zatražio od svih zemalja koje imaju izlazak na Jadran, da sklope poseban sporazum o ekološkoj zaštiti i režimu plovidbe na Jadranu. To znači da brodovi određene starosti uopće ne bi mogli uplovljavati u Jadran, a ista bi ograničenja vrijedila i za one tankere koji nemaju dvostruku oplatu.

S obzirom na kompleksnost teme, zastupnik je najavio da će pitanje dopuniti i uputiti u pisanom obliku. Očekuje isti takav i odgovor.

Zdravstvena zaštita nakon poroda

Kakva je to zdravstvena politika, koja nakon poroda ograničava majci boravak s djetetom i otežava njegovo dojenje, zapitala je u svom uvodu zastupnica **Marija Bajt (HDZ)**. Podsjetila je da je usprkos napretku medicine, postotak prerano rođene djece dosta visok, a ukoliko majka želi biti s djetetom radi dojenja, mora bolnici temeljem Pravilnika Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, platiti 150 kuna dnevno. Zapitala je resornog ministra za razloge ovakvog načina rada, dodajući da je u suprotnosti sa zajamčenim pravima na zdravstvenu zaštitu, te pronatalitetnom politikom koja je utvrđena Nacionalnim programom.

Na postavljeno je pitanje odgovorio ministar zdravstva mr.sc. **Andro Vlahušić**. Napomenuo je da Pravilnikom nisu regulirane obveze o opisanom plaćanju. Do nesporazuma dolazi jer su neki područni uredi krivo interpretirali taj dio. U jednoj slavonskoj bolnici došlo je do opisanog naplaćivanja, a već su poslane upute da sve majke koje doje dijete ne trebaju plaćati spomenuti iznos zbog troškova boravka u bolnici.

U svom dodatnom javljanju, zastupnica Bajt je upozorila da bi onda trebalo postaviti pitanje odgovornosti osoba koje su krivo provodile zakon, te vratiti novac osobama koje su morale uplatiti navedenu svotu. Ministar se složio da je potrebno pokrenuti postupak kojim bi se vratio novac svim osobama koje su bile prisiljene na uplatu, najavljujući i dodatni pisani odgovor o postavljenom problemu.

Novi carinski prijelazi

Zastupnik mr.sc. **Nikola Ivaniš (PGS)** postavio je pitanje o mogućnosti otvaranja graničnog prijelaza u Općini Klana, u Primorsko-goranskoj županiji. Podsjetio je na brojne upite i zahtjeve koji su s terena poslani nadležnim tijelima, ukazujući na problem prometne izoliranosti tog područja.

Na postavljeno je pitanje odgovorio ministar vanjskih poslova **Tonino Picula**. On je podsjetio da dogovori ovise ne samo o nadležnom Povjerenstvu, nego i o slovenskoj strani, predlažući ujedno da se dijalog nastavi u Ministarstvu.

Otkup stanova i za Vukovarce

Zbog datuma koji su bili utvrđeni oko mirne integracije i povratka prognanika u Hrvatsku podunavlje, veliki dio osoba nije uspio podnijeti pravovremene zahtjeve oko otkupa stana, upozorio je u svom uvodnom izlaganju zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. Zapitao je premijera koje mjere namjerava poduzeti, kako bi se zaštitilo ustavno pravo ovih građana i zakonska jednakost sa svim ostalim osobama koje su uspjele u otkupu stana.

Premijer **Račan** utvrdio je da je Vlada u više navrata razmatrala ovaj problem, svjesna da će ovo rješenje morati primijeniti u još nekim situacijama. Vlada će predložiti donošenje zakonskog akta o prodaji tih stanova pod posebnim okolnostima. Zastupnik Rožić je u svom dodatnom javljanju ocijenio da ne vidi kako bi ovaj problem mogao utjecati i na neka druga područja. Ponovio je da se radi o stanovnicima Vukovara i drugih gradova u Podunavlju, koji nisu uspjeli pravovremeno podnijeti zahtjev o otkupu svojih stanova. Podsjetio je i na poslove i peticiju koje je, s tim u svezi obavila nevladina udruga, a premijer je obećao da će izravno razgovarati s predstavnicima ove udruge povratnika.

Privatizacija INE i strateška bogatstva

Slijedeće pitanje koje se odnosilo na privatizaciju INE, uputio je zastupnik **Dario Vukić (HDZ)**. Smatra da zakonski postupak nije transparentan budući da Sabor nije upoznat s tekstom sporazuma o korporativnoj

suradnji s budućim kupcem. Kada je bilo riječi o donošenju Zakona o privatizaciji, INA je procijenjena na vrijednost od 1,1 do 1,9 milijardi USA dol. „premda su se čuli glasovi stručnjaka o pretjeranoj cijeni. Zatražio je od potpredsjednika Vlade, **Slavka Linića** da precizira hoće li se prodati i rudno bogatstvo, koje predstavlja stratešku imovinu Republike Hrvatske. Budući da se ova vrijednost procjenjuje na iznos od 7-8 milijardi USA dol, hoće li se i ovo bogatstvo uvrstiti u cijenu od 1 - 1,5 milijardi USA dol.

Potpredsjednik **Linić** ispravio je iznijete podatke, naglašavajući da su svi procesi početne privatizacije INE, a to je prodaja 25% dionica, bili jasni i prisutni u javnosti. O detaljima daljnje privatizacije Vlada će pripremiti kvalitetne prijedloge koji će biti dostupni kako stručnoj tako i široj javnosti. Međutim, rudna bogatstva su neotuđiva, jer predstavljaju vlasništvo svih građana. Ministarstvo gospodarstva dalo je jasne naloge stručnim ljudima u institutu "Hrvoje Požar" da se vrlo jasno raščiste koncesijski ugovori, o čijoj se kvaliteti inače, može povesti rasprava.

Zastupnik Vukić je zamjerio što se pristupilo projektu privatizacije i stavljanju 25% dionica na tržište, prije provjere valjanosti koncesijskih ugovora koji se odnose na rudno bogatstvo, a koje eksploatira INA. Smatra ujedno da nije dobio traženi odgovor na postavljeno pitanje. Procijenio je ujedno da će novi, 50%-tni vlasnik ove tvrtke, moći u bescjenje doći do strateških sirovina Republike Hrvatske.

Dajući dodatni odgovor, potpredsjednik Vlade je naglasio: "O rudnim bogatstvima koje koristi INA, a pogotovo oko crpljenja nafte, naš je interes da se ovi poslovi obave do potpunog iskorištavanja nalazišta rudnog bogatstva. Ovo je zacrtano i srednjoročnim programom i planom rada INE. Zbog iscrpljenosti nalazišta, troškovi često puta premašuju prihode, pa Uprava i Nadzorni odbor pokušava riješiti ove činjenice planom za slijedećih 7 godina. Svatko od ulagača mogao je vidjeti interes Republike Hrvatske i INE, koji se odnose na neprekidna ulaganja, neovisno o ekonomskoj isplativosti bušotina. Naš je interes da se ne odustane od crpljenja nafte", zaključio je Slavko Linić.

Vladimir Šeks je konstatirao da je predsjednik Tomčić ispravno postupio

upozorivši potpredsjednika Vlade gospodina Linića da ne može odgovarati na zastupnička pitanja kvalificirajući njihov sadržaj. Ne samo da ih time vrijeđa nego to nije u skladu ni s člankom 182. Poslovnika Hrvatskog sabora.

Umjesto da gospodin Linić vrijeđa zastupnike i procjenjuje razinu njihove stručnosti, hrvatska javnost bi trebala procijeniti razinu njegove stručnosti, sudeći po transparentnosti privatizacije koju vodi u protekle tri godine, posebice u INI, primijetio je **Dario Vukić (HDZ)**.

Zlatko Tomčić ga je upozorio da ne smije vrijeđati članove Vlade. Izrazio je uvjerenje da Linićeve riječi nisu bile zlonamjerne, nego da je samo želio pojasniti neke stvari. Unatoč tome, kaže, upozorio ga je da ne može na takav način komunicirati sa zastupnicima.

Dodjela dozvola za međunarodni transport

Krunoslav Gašparić (HB) upitao je ministra pomorstva, prometa i veza temeljem kojih kriterija se raspodjeljuju CEM-tovi, dozvole i EKO-punktovi za međunarodni transport. Naime, autoprijevoznici s područja Krapinsko-zagorske županije tvrde da je broj dopusnica ove godine smanjen, iako je država po Ustavu svim poduzetnicima dužna osigurati jednak pravni položaj na tržištu. Zatražio je, stoga, da resorno ministarstvo predoči izvješće iz kojeg bi bilo vidljivo po kojim su se kriterijima dijelile dozvole za 2002. a po kojim će biti dodijeljene za 2003. godinu.

Po riječima **Rolanda Žuvanića**, ministra pomorstva, prometa i veza, zahvaljujući novom pravilniku kriteriji za dodjelu propusnica i CEM-tova nikada dosad nisu bili jasniji. O tome, kaže, svjedoči i činjenica da je osjetno smanjen broj prigovora prijevoznika pristiglih Ministarstvu. Obećao je zastupniku da će mu, uz pismeni odgovor, dostaviti i spomenuti pravilnik.

Samoubojstva hrvatskih branitelja

Ivicu Tafru (HB) zanimali su podaci o broju hrvatskih branitelja koji su izvršili suicid (i u kojem razdoblju) te što Ministarstvo hrvatskih branitelja poduzima da takvih slučajeva bude što manje. Kako reče, prema podacima s

kojima raspolaže, od završetka Domovinskog rata do danas samoubojstvo je počinilo više od 1600 hrvatskih branitelja ili članova njihovih obitelji, a većina tih slučajeva dogodila se nakon 3. siječnja 2000. godine. Zastupnik se, stoga, pita nije li politika aktualne Vlade prema braniteljima iz Domovinskog rata utjecala na porast slučajeva suicida.

Ministar hrvatskih branitelja **Ivica Pančić** mu je odgovorio da zasad nema točnih pokazatelja o broju suicida hrvatskih branitelja (podaci koji se objavljuju u medijima su proizvoljni). Izrazio je uvjerenje da će Ministarstvo uskoro moći izaći s konkretnim podacima, budući da je naručilo studiju o toj problematici od jedine institucije koja raspolaže s tim pokazateljima - Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Zasad su, kaže, poznati jedino podaci o ukupnom broju samoubojstava u Hrvatskoj u proteklih 12 godina (lani je evidentirano 820 suicida, dok se 80-ih godina taj broj kretao od 1100 do 1200 godišnje). Prema tome, Republika Hrvatska je po stopi samoubojstava u razini ostalih zapadnoeuropskih i srednjoeuropskih zemalja. Najveća razlika u odnosu na stanje 80-tih godina je povećani broj samoubojstava vatrenim oružjem, a zabrinjava i podatak o sve većem broju samoubojstava mladih osoba, do 18 godina.

Ministar je na kraju apelirao na sve javne osobe da u javnosti ne barataju s proizvoljnim podacima te izrazio uvjerenje da će zastupnicima uskoro biti predočena spomenuta studija Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Zastupnik mu je prigovorio da nije ništa rekao o tome što Ministarstvo poduzima da se slučajevi o kojima je riječ spriječe. Smatra da bi resorno Ministarstvo ipak trebalo imati uvid u to koliko je hrvatskih branitelja izvršilo suicid. Po riječima zastupnika stručnjaci tvrde da bi bilo puno manje takvih slučajeva da nadležne institucije, a i sama vlast, posvete više pozornosti toj populaciji i problemima s kojima se suočava. U tom kontekstu spomenuo je slučaj pokojnog gospodina Reljanovića, 70-postotnog ratnog vojnog invalida, inače dragovoljca Domovinskog rata od 91. godine, koji je počinio samoubojstvo u jeku rasprave o generalu Bobetku i njegovom eventualnom odlasku u Haag. Budući da je gospodin Reljanović tri mjeseca prije toga pismeno zatražio pomoć Ministarstva u rješavanju svojih sta-

tusnih problema, zastupnika zanima što je Ministarstvo poduzelo s tim u svezi.

U svom ponovnom javljanju **Ivica Pančić** je podsjetio na činjenicu da je prije pet godina donesen Nacionalni program za psihosocijalnu pomoć (za mjesec ili dva dana izmjene tog dokumenta bit će upućene Vladi). Osim toga, formirani su regionalni centri za psihotraumu u Rijeci, Osijeku, Splitu i Zagrebu od kojih je funkcionirao samo onaj riječki. U Hrvatskoj djeluje i Nacionalni centar za psihotraumu, a u svim županijama postoje centri za psihosocijalnu pomoć koji bi trebali pripomoći postojećem sustavu zdravstva (u njihov rad uključeni su eminentni stručnjaci). Nažalost, samoubojstava će biti i dalje, ali moramo poduzeti sve da se njihov broj smanji, među ostalim i podizanjem efikasnosti spomenutih centara, zaključio je Pančić.

Dugovanja hrvatskog zdravstva

Ivić Pašalić, dr.med. spomenuo je u uvodu svog pitanja da je Vlada RH u 2000. godini podigla tzv. sindicirani kredit u iznosu od 1,7 mlrd. kuna za sanaciju zdravstvenog sustava. Zanimalo ga je koliko je ukupan dug hrvatskog zdravstva, njegova struktura i kako je došlo do tog duga.

Ministar zdravstva mr.sc. **Andro Vlahušić** potvrdio je da je 31. prosinca 1999. godine dug Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje iznosio milijardu i 667 mln. kuna. U toj svoti nije bilo uračunato 820 mln. kuna duga zdravstvenih ustanova (riječ je o neisplaćenim obvezama više od 90 dana, od čega se 120 mln. odnosi na dug prema zdravstvenim djelatnicima zaposlenim na područjima od posebne državne skrbi, nastao do 2000. godine). To znači da je 3. siječnja nova vlast zatekla oko 2,5 mlrd. kuna duga HZZO-a, plus 4 mlrd. nenaplaćenih obveza za zdravstveno osiguranje (zahvaljujući političkim odlukama bivše Vlade). Posljedica tih odluka je i činjenica da punih 9 godina (od 1993.) hrvatske bolnice, domovi zdravlja i privatne ambulante nisu uplaćivale ni amortizaciju, zbog čega je nastala šteta koja se procjenjuje na oko 4 do 6 mlrd. kuna. Kad se sve to rezimira, proizlazi da je 31. prosinca 1999. godine u zdravstvenom sustavu naslijeđen dug između 10 do 12 mlrd. kuna.

Po riječima ministra krajem 2002. godine bolnice su dugovale oko milijardu kuna više od 90 dana, a trenutno duguju 585 mln. kuna više od 150 dana (ugovorna obveza je, inače, 120 dana). S 31. prosincem 2002. ukupan dug prema dobavljačima iznosit će oko milijardu kuna. Plaćene su, inače, sve obveze prema hrvatskim građanima, posebno na područjima državne skrbi, lijekovi i dr. Spomenuo je, nadalje, da je uvođenjem amortizacije od oko 400 mln. na godišnjoj razini značajno popravljen materijalni status zdravstvenih ustanova te da su povećane i liječničke plaće za 3 do 4 posto (ostalim djelatnicima u zdravstvu nešto manje). Po njegovim riječima u prosincu je liječnicima specijalistima u hrvatskim bolnicama u prosjeku isplaćena plaća od oko 10 tisuća kuna, a oni koji uz to predaju studentima i dodatak od oko 500 kuna. Obecao je da će tijekom dana Ministarstvo dostaviti zastupnicima podatke o prosječno neto isplaćenim plaćama po bolnicama.

Zastupnik je izrazio zadovoljstvo ovim odgovorom jer, kako reče, pokazuje svu nekompetentnost ljudi koji vode sustav zdravstva (predsjednik Tomčić ga je upozorio da se ne upušta u takve kvalifikacije). Pašalić je, pak, ustvrdio da ministar govori o stvarima koje nisu relevantne i koje ga uopće ne zanimaju. Zamolio ga je da mu pošalje pisani odgovor "prije nego što ga premijer smijeni s ministarske dužnosti ili sam podnese ostavku".

Isplata otpremnina radnicima "Borova"

Uvodno obrazlažući svoje pitanje **Želimir Janjić (HSLŠ)** je podsjetio na to da je Upravni odbor Hrvatskog fonda za privatizaciju 3. siječnja odbio prijedlog Nadzornog odbora i Uprave "Borova", da se plate doprinosi i otpremnine za 2320 radnika koji nisu radno angažirani, sredstvima od prodaje zemljišta. S obzirom na to da je kasnije u javnosti obznanjena informacija da će otpremnine ipak biti isplaćene, upitao je potpredsjednika Vlade Linića kada se očekuje ta isplata, u kojim iznosima i iz kojih izvora.

Potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** izjavio je da će otpremnine biti isplaćene, ali da ih neće isplatiti Fond za privatizaciju, već trgovačko društvo "Borovo" koje ima dovoljno

imovine čijom se prodajom mogu namaknuti potrebna sredstva. Po njegovim riječima Upravni odbor HFP-a je odlučivao o tome da se tom društvu neće plaćati zemljište potrebno za poduzetničku zonu u Vukovaru, budući da zemlja koja nije u funkciji nema nikakve vrijednosti.

Zastupnik je nato izrazio bojazan da bi prodaja imovine koja se nalazi u susjednim državama predugo trajala, s obzirom na to da je veći dio dokumentacije uništen.

Po riječima potpredsjednika Linića Vlada očekuje da će Nadzorni odbor "Borova" uskoro riješiti problem o kojem je riječ jer je to u interesu trgovačkog društva. Naime, Uprava "Borova" je već napravila ogromnu štetu svojem trgovačkom društvu imali se u vidu da su spomenute otpremnine trebale biti isplaćene još 1999. godine. Zbog toga što to nije učinjeno na vrijeme povećavaju se nenamirene obveze za mirovinske i zdravstvene doprinose na teret trgovačkog društva.

Suzbijanje kriminaliteta

Potaknut, kako reče, učestalim kriminalnim slučajevima u Hrvatskoj (poput nedavnih krvavih pljački u Prelogu, Splitu i dr.) **Željko Pavlic (LIBRA)** upitao je ministra unutarnjih poslova što će Ministarstvo poduzeti da se povećaju sigurnost građana, odnosno spriječe ovakvi tragični događaji, a zločinci što prije pronađu i izvedu pred sud.

Josip Vresk, zamjenik ministra unutarnjih poslova, informirao je zastupnike da je policija poduzela sve radnje na koje je obvezuju Zakon o policiji i Zakon o kaznenom postupku. Budući da je u tijeku istražni postupak koji provode tijela sudbene vlasti ne smije, kaže, iznositi detalje. Rekao je samo da će policija, u okviru svoje nadležnosti, pomagati sudbenoj vlasti i dostavljati Istražnom sudu svu potrebnu dokumentaciju. Osim toga, u okviru ravnateljstva policije radi se na donošenju plana mjera za suzbijanje kriminaliteta.

Zastupnik je još jednom apelirao na Ministarstvo da poduzme sve što je u njegovoj moći na sprječavanju ovakvih tragičnih događaja.

Štrajk liječnika

Božidar Kalmeta (HDZ) skrenuo je pozornost zastupnika na štrajk liječnika koji traje već tjedan dana,

budući da Vlada odbija otvaranje strukovnog dijaloga i sklapanje kolektivnog ugovora. Zbog toga, a i revidiranja Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama koje je Vlada donijela još na početku mandata, liječnici su, kaže, dovedeni u nezavidni položaj u odnosu na druge struke. Prigovorio je ministru da iznosi netočne podatke o liječničkim zaradama, iako se dobro zna da je plaća specijalizanata s određenim stažom i državnim ispitom 4700 kuna (koeficijent 1,61), a specijaliste 5942 kune (koeficijent 2,0). Zamjerio mu je i na izjavi da ovim štrajkom liječnici ucjenjuju pacijente, iako je još prije nekoliko dana tvrdio da bolnice normalno funkcioniraju.

Po mišljenju zastupnika štrajk će najmanje ugroziti zdravstveno stanje stanovništva, jer su naši liječnici i u takvim okolnostima odgovorni, budući da savjesno zbrinjavaju sve hitne slučajeve. Zabrinjava ga, međutim, to što Hrvatska ima najmanji broj liječnika i specijalista po glavi stanovnika u Europi, osim Makedonije. Takav trend će u budućnosti zasigurno dovesti do pada zdravstvenog standarda, procjenjuje zastupnik.

U svom ponovnom javljanju dr. **Andro Vlahušić** je napomenuo da će Ministarstvo zdravstva tijekom dana dostaviti zastupnicima podatke o isplaćenim neto plaćama liječnicima. Da bi ilustrirao o kakvim je iznosima riječ spomenuo je da je, primjerice, predsjednik Hrvatskog liječničkog sindikata dr. Babić lani u prosjeku zarađivao 14.160 kn. Za jedan mjesec mu je isplaćeno čak 19 200 kuna, plus nadoknada koju vjerojatno prima kao predsjednik Sindikata. U nastavku je napomenuo da se u javnosti manipulira i s brojem liječnika. Naime, prema podacima Hrvatske liječničke komore, 31. prosinca 2002. Hrvatska je imala 13 900 liječnika. Osim toga, u protekle tri godine osjetno je smanjen i broj nezaposlenih liječnika. Čak štoviše, u hrvatskom zdravstvu trenutno je, prvi put, otvoreno više radnih mjesta u bolnicama i primarnoj zdravstvenoj zaštiti nego što ima liječnika s položenim stručnim ispitom.

Među ostalim, napomenuo je da je u kolektivnim pregovorima Vlada nudila Hrvatskom liječničkom sindikatu 10 - 15 posto veću plaću (čime bi se ona izjednačila s plaćom saborskih zastupnika), ali oni su to ultimativno odbijali tražeći povećanje od 45 posto.

Nije točno, kaže, da Ministarstvo zdravstva nema sluha za socijalni dijalog jer se pregovara svakodnevno, a u tri navrata održan je sastanak za kolektivne pregovore (i za danas je zakazan nastavak kolektivnog i pregovora sa Štrajkaškim odborom). Kako reče, Vlada dnevno ima kontakte sa svim zdravstvenim sindikatima, ali treba reći da jedan od njih ucjenjuje sve ostale. Da su pristali na Vladinu ponudu, liječnici su proteklih osam mjeseci mogli imati za 1000 - 1500 kuna veću plaću, plaćenu edukaciju, itd. Zbog čega se pribjegli ovakvim oblicima pritiska na hrvatsku Vladu treba zapitati organizatore štrajka, a ne Ministarstvo zdravstva, zaključio je Vlahušić.

Javivši se s poslovničkom primjedbom, **Jadranka Kosor (HDZ)** rekla je da se ministar, govoreći o plaći gospodina Babića udaljio od teme, te da Poslovnik zabranjuje vrijeđanje bilo čijeg ugleda. Osim toga, podaci s kojima je baratao ne odnose se samo na plaću nego i na ostala primanja gospodina Babića (prekovremene sate, dežurstva za blag dane, itd.) Pitanje je, kaže **Božidar Kalmeta**, je li humano da neki liječnik odužuje 16 dežurstava mjesečno, i može li uopće u takvim okolnosti dobro obavljati svoj posao. Zatražio je i da mu se pismeno odgovori na pitanje kada će Vlada revidirati Uredbu o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u koju su naši liječnici, jedini u Europi, ugurani prvi put u posljednjih 100 godina. Svoje izlaganje završio je upozorenjem: "Gospodine ministre, nemojte da vas se zapamti po tome što ćete biti prvi ministar koji je došao u sukob sa svojom strukom".

U zaključnoj riječi mr. **Vlahušić** je napomenuo da su podaci koje je iznosio pripremljeni na temelju Zakona o liječništvu. Naglasio je da je, kao ministar ove Vlade, dužan osigurati zdravstvenu zaštitu svim bolesnicima u zemlji, napose siromašnima koji je ne mogu platiti. Nema sumnje, kaže, da liječničke plaće nisu dovoljno velike, što je Vlada ponovila u više navrata. Pitanje je, međutim, koliko ih može povećati a da to ne ide nauštrb sredstava potrebnih za lijekove, ortopedsku pomagala, i dr. Uz podmirenje duga od 12 mlrd. kuna koji ste nam, samo u zdravstvu, ostavili kad smo došli na vlast, mi se trudimo povećati prava siromašnih ljudi ove zemlje, odnosno prava bolesnika, naglasio je u nastavku. Izjavio je da je spreman odstupiti s

dužnosti dogodi li se da korisnici zdravstvene zaštite, zbog povećanja plaća zdravstvenih djelatnika, budu morali plaćati lijekove.

O reformama u poljoprivredi

Marko Baričević (HSLs) pitao je ministra poljoprivrede i šumarstva smatra li reforme u poljoprivredi uspješnim ako se taj uspjeh pogleda kroz potpuno krive procjene broja korisnika i ukupnog iznosa potpora pojedinim modelima (predviđeno je 100.000 komercijalnih gospodarstava, manjih iznosa za kapitalna ulaganja od procijenjenih kao i za ruralni razvoj te, među ostalim, s obzirom na neodaziv seljaka na upis u Upisnik bez obzira na skupe tv spotove i prijetnji da nema poticaja i prodaje bez Upisnika. Tu je i osnivanje stožera za zaštitu prava obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u općinama slavonskih županija i to uglavnom od članova stranke kojoj pripada i ministar, rekao je.

Zamjenik ministra poljoprivrede **Tomislav Ledić** odgovorio je da su spomenute procjene uzete kao uvjetne, proračunske kategorije te da će se konačni broj korisnika proračunskih sredstava znati nakon završenog Upisnika i kad se usvoje planovi proljetne sjetve. Dosad je upisano više od 45.000 subjekata u Upisnik poljoprivredno-prehrambenih proizvođača a i 118.000 korisnika podnijelo je zahtjev za izdavanjem posjedovnih listova, rekao je, među ostalim zamjenik ministra podsjećajući da je pored 100 milijuna kuna za kapitalna ulaganja prvi put izdvojena nova stavka za ruralni razvoj s 350 milijuna za poticanje dohotka koja sadrži i socijalnu komponentu. Ukupni su poticaji za poljoprivrednu proizvodnju u 2003. godini veći 20,5 posto nego u 2002., rekao je dodajući da je za otkup pšenice planirano da se izdvoji 141 milijun kuna iz proračunskih sredstava. Najavio je i pisani odgovor na ovo pitanje.

Marko Baričević rekao je da bi sada on vjerojatno trebao reći da li je ili nije zadovoljan odgovorom (nije dobio odgovor na pitanje smatra li Ministarstvo da su reforme uspješne) no, kaže, to uopće nije bitno. Bitno je da seljaci uglavnom nisu zadovoljni reformama nego se osnivaju stožeri za obranu obiteljskog gospodarstva u Istri i u Dalmaciji. Zastupnik ne zna, kaže, zašto ih seljaci osnivaju osim

ako su prezadovoljni pa su se malo razigrali. Smatra da bi reforma mogla uspjeti da je bila dobro pripremljena što nije, i na kraju će najlošije proći oni na koje je sada svaljeno da se sami udružuju, da sami dolaze do poticaja.

Tomislav Ledić odgovorio je da su ministar poljoprivrede i njegov zamjenik zadovoljni rezultatima dosadašnje reforme i da očekuju da će poljoprivredi u Hrvatskoj i seljacima biti bolje. Kao indikativan podatak u rješavanju problema zemljišta naveo je da su dosad prihvaćeni programi općinskih vijeća za 2092 hektara (od toga za seljaka 76 posto a 24 posto tzv. koncesija).

Novi zakon o HRT-u na najvišim demokratskim standardima

Mr.sc. Anto Kovačević (HKDU) pitao je ministra kulture hoće li povući iz procedure ili odgoditi donošenje novog zakona o HRT-u s obzirom na upozorenja iz Europe. Naime, naveo je da je još jedan politički šamar, upozorenje došlo hrvatskoj Vladi iz Europe, ovaj put iz OEES-a (gosp. Fracaseti) da bi smanjenje broja članova Vijeća HRT-a i njihovo direktno biranje u Saboru praktično bio sigurno korak natrag. Nama su puna usta Europe, europskih standarda, europskih snova i želja ali kada je u pitanju Televizija demokracija u Hrvatskoj zamuckuje i muca, napravio se korak natrag i ovaj zakonski prijedlog, kako tvrde stručnjaci, samo je ambalaža jedne boljševičke kozmetike da bi se pred izbore što bolje prodavala svoja roba, rekao je zastupnik.

Ministar kulture dr.sc. **Antun Vujić** odgovorio je kako misli da bi povlačenje ovog zakonskog prijedloga iz procedure bila zlopotreba povjerenje koje je ovaj Sabor ukazao Vladi i Ministarstvu u prvom čitanju. Potpuno je netočno da bi se u tom pogledu trpjele kritike a napose kritike od onih s kojima surađujemo i s kojima smo surađivali. Sam OEES ocjenjuje da je ovaj Prijedlog zakona korak naprijed, rekao je ministar dodajući da ga čudi da u tom pogledu zastupnik ima dilema kako se treba ponašati hrvatska Vlada i Hrvatski sabor zato što je upravo u Saboru odavno formulirano načelo da nema nitko iznad tog Sabora kad su u pitanju zakoni, niti OEES. Mogu posvjedočiti a to je posvjedočilo i stanje zakona u prvom čitanju, da je

na najvišim demokratskim standardima kad su u pitanju sloboda medija a da istodobno rješava teške anomalije koje su se dogodile u Radioteleviziji.

Dr.sc. **Anto Kovačević** odgovorio je (on dobro zna što je mućak) da gospoda iz OEES-a upozoravaju da je upravo postojeći Zakon savršen i da ga ne treba mijenjati u predizborno vrijeme. Znam, ako ga promijenite vi ćete dobiti glasove a ako ga ne promijenite izgubit ćete izbore, rekao je. Ministar dr.sc. **Antun Vujić** odgovorio je da se zakon odnosi na sve jednako i da je upravo njegov smisao da svi budu u ravnopravnom položaju i da Televizija bude slobodna od bilo koje vrste političkog upliva (zamolio je zastupnika da svoje sposobnosti o razlikovanju jaja od mučki produbi i tako dođe do drugačijih odgovora).

INA - najveći propust u privatizaciji?

Mr.sc. Željko Glavan (HSLs) najprije je napomenuo da neće postavljati pitanja o Riječkoj banci (dat je odgovor da je tamo ipak počinjena šteta od 97,5 milijuna dolara) ni, među ostalim, o off shore dokovima u Kvarnerskom zaljevu već o INI jer se i ona tiče Rijeke. U privatizaciji INE Vlada je počinila povredu osnovnih načela, mišljenje je zastupnika, jer prije otvaranja ponuda nije utvrdila formalne kriterije za vrednovanje prispjelih ponuda. U nedostatku prethodnih utvrđenih i javno obznanjenih kriterija otvara se mogućnost da se svi kriteriji koji će biti naknadno doneseni prilagode jednoj od prispjelih ponuda. Nepostojanje prethodnih kriterija neovisno o tome je li to rezultat nemara i nedovoljne profesionalne ili pak namjere je nezabijeljen i do sada najozbiljniji propust Vlade u vođenju privatizacijskog postupka.

Zašto Vlada nije izradila spomenute kriterije prije otvaranja ponuda kada je to dobar običaj u privatizacijskom postupku i neće li se takvim postupkom ponoviti slučaj debakla privatizacije s Croatia osiguranjem, skandala s Riječkom bankom, pitao je zastupnik predsjednika Vlade odnosno potpredsjednika zaduženog za ta pitanja.

Potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** odgovarajući na ovo pitanje najprije je rekao da ne zna što je to skandal Riječke banke ali da zna da postoji

pljačka Riječke banke i da su štete podnijeli vlasnici banke i da su teške traume imali građani Rijeke i ostale štetiše ali da isto tako zna da je kriminal i teškoće u Riječkoj banci Vlada riješila u kratkom roku i bez šteta za državni proračun sačuvavši štednju građana. Kad se govori o kulturi i štetama na skladištima odgovor je da Vlada pokušava vrlo odgovorno zadovoljiti razvoj luke i čuvanje spomenika i za to je ponudila rješenja.

Kad se govori o INI procesi su transparentni, pravila postoje, Vlada ih može razmotriti, promijeniti i u naredna dva mjeseca donijet će odluku o izboru onih koji su dali ponude. Odluka će biti transparentna i moći će se komentirati, kriteriji su tvrdeni a bodovi su ono o čemu će se još razgovarati. Nikakvi propisi nisu povrijeđeni i ništa dosad nije učinjeno nezakonito ali je evidentno da se pokušava jednostavno nešto nametati, rekao je potpredsjednik Vlade Linić. Dosad se sve zna o privatizaciji INE i u naredna dva mjeseca će se sve znat. Posao radi Ministarstvo gospodarstva koje će o tome izvijestiti Vladu i ostale zainteresirane za privatizaciju INE, rekao je, među ostalim. U vezi s Croatia Osiguranjem dodao je da je Vlada išla s vrlo zahtjevnim iznosom i kako nije bilo zainteresiranih Vlada jasno je rekla da nema prodaje Croatia osiguranja. Nema kriminala, nema tragedije, nema trauma, jasni natječaji, jasni odgovori.

Mr.sc. **Željko Glavan** podsjetio je predgovornika da je on hvalio Upravu Riječke banke kao izuzetno vrijednu malo prije nego je izbio skandal. Drago mu je što Vlada nije prodala Croatia osiguranje a još bi mu bilo draže, rekao je, da ne proda INU jer ova Vlada nema izborni legitimitet da odlučuje o prodaji tako visoko vrijedne nacionalne imovine. Izadite na izbore s parolom da hoćete prodati strancu pa da vidimo koliko ćete dobiti glasova građana Hrvatske, rekao je.

Potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** odgovorio je da se njega okrivljuje da je osoba koja rasprodaje INU ali, veli, ja sam osoba koja je zatekla INU s više od 2,5 milijardi štete i gubitaka koje je ostavila bivša vlast, INU koja je izgubila tržište i koja nije spremna takmičiti se u regiji. To su razlozi zašto se ide u privatizaciju INE ne samo iz potreba državnog proračuna nego i iz potreba osiguranja i jačanja trgovačkog društva INE. Očito je da

dio nas zna raditi posao jer se iz minusa uspjelo s Upravom INE osigurati pozitivno poslovanje ali je naša odgovornost i budućnost trgovačkog društva INE. A kad se radi o mojim izjavama morate shvatiti da su jedno moje izjave a drugo novinski članci koje pišu urednici, rekao je, među ostalim.

Joško Kontić (HSL) upozorio je na povredu Poslovnika jer da je potpredsjednik Vlade iskoristio mogućnost dodatnog odgovora koju mu je dao predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskog sabora mr.sc. Mato Arlović, a koja ne postoji u Poslovniku, da bi replicirao i iznosio suprotna politička stajališta od zastupnika Glavana. Mr.sc. **Mato Arlović** odgovorio je da nije povrijeđen Poslovnik no **Joško Kontić** je upozorio da je predsjedatelj opet povrijedio Poslovnik jer da nije konkretno odgovorio na njegovu primjedbu da u Poslovniku ne postoji dodatni odgovor no ako se to izglasa većinom onda će to biti pravo koje se može konzumirati. U kasnijem javljanju ponovno je upozorio na ovu povredu i zatražio da se o tome očituje Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Mr.sc. **Mato Arlović** objasnio je da predstavnici Vlade odgovaraju na postavljena pitanja zastupnika no kad zastupnik nakon dobivenog odgovora, ako nije zadovoljan, iznese dodatne podatke i na to može Vlada odgovarati.

O tvornici Jadran

Dorica Nikolić (HSL) izrazila je žaljenje što na sjednici nije nazočan ministar MUP-a Lučin jer da je htjela postaviti pitanje o neraspoređenim policajcima budući da ništa od onog što je prošli put (aktualno prijepodne) rekao nije točno. Potpredsjednika Vlade Slavka Linića pitala je što je učinio dosad u vezi s Tvornicom Jadran d.o.o. Zagreb. Objasnila je da ga je na prošloj sjednici pitala zna li za stanje u toj Tvornici a da je on odgovorio da zna za sve probleme, rekla je prepričavši detaljno cijeli odgovor potpredsjednika Vlade. Potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** je odgovorio da sada može samo dodatno pojasniti ono što je rekao prošli put u vezi s tvornicom Jadran. Osoba koja je postavljena od strane Fonda za privatizaciju u Nadzorni odbor postavljena je na inicijativu većinskih vlasnika, malih dioničara. Nakon izbijanja sukoba u kojem je osoba koju

je predložio Fond smijenila direktora i preuzela ulogu direktora Upravni odbor Fonda izmijenio je svoju odluku i promijenio svog člana i na ponovnom odlučivanju na Nadzornom odboru većinom glasova osoba koja je stvorila cirkus izabrana je za direktora (protiv toga je bio i član Fonda). To samo potvrđuje da ima potporu malih dioničara. S obzirom na to da su oni većinski vlasnici tu uloga Fonda nije bitna, objasnio je.

Dorica Nikolić nije bila zadovoljna odgovorom jer da potpredsjednik Linić nije odgovorio što je učinio on a da je rekao da će sam istražiti tko je predložio tu osobu i kako je on dospio na mjesto člana Nadzornog odbora u ime Fonda. Zastupnica je ponovno pitala što je učinio u vezi s tim.

Potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** napomenuo je da je u svom prvom odgovoru jasno rekao da je ta osoba prvi put predložena od malih dioničara. To je odgovor koji je dobiven i od zamjenika predsjednika Fonda, naglasio je dodajući da je taj prijedlog prihvaćen jer su to većinski vlasnici i da se time htjelo pomoći u njihovom vođenju firme. Voljom malih dioničara ta je osoba ostala direktor.

Što znači odustajanje ministra od privatne tužbe?

Ivo Lončar (nezavisni) upitao je ministra poljoprivrede i šumarstva može li se na temelju njegove povučene tužbe zaključiti da priznaje točnost činjenica navedenih u novinama odnosno da je počinio teško kazneno djelo mita i korupcije. Zastupnik je naveo da se 2000. godine dogodio teški zločin i kriminal u prodaji, otkupu i izvozu pšenice a da za to osnovano istražno povjerenstvo do danas nije počelo raditi. U novinama od 24. travnja 2001. objavljeno je da je i ministar sudjelovao u tim nedjelima, odnosno, optužuje ga se za teško kazneno djelo mita i korupcije i radi toga je ministar pokrenuo kazneni postupak protiv zastupnika optužujući ga za klevetu. Odazvao sam se sudu, odrekao se svog zastupničkog imuniteta i na taj način pokazao da poštujem sud i da se borim za pravnu državu za razliku od predsjednika Vlade Ivice Račana i predsjednika Hrvatskog sabora Zlatka Tomčića (u vezi sa slučajem zamjenika ministra poljoprivrede), rekao je. Nedavno je ministar povukao ovu svoju privatnu tužbu i

na taj način odustao od gonjenja. S obzirom na to da ministra nije bilo u sabornici zastupnik je izrazio nadu da će mu ovo pitanje prenijeti članovi Vlade i da će mu biti odgovoreno (upozorio u vezi s tim na povredu Poslovnika) a i na staro pitanje zašto je doministar u Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva, osuđen zbog kriminala, i dalje na tom mjestu.

O razvojnim projektima na područjima uništenim ratom

Milan Đukić (SNS) pitao je Vladu koje razvojne projekte u ovoj godini misli započeti na područjima uništenim ratom. Lokalne jedinice su prepuštene same sebi, mjesta su bez struje, vode i cesta i nema života niti gospodarstva ni ulaganja, pogotovo inozemnog. Vlada ima pravo da u dijelu svog Programa strateškog razvoja na prvo mjesto stavi autocestu Zagreb - Split ali kad bi ciljevi bili više razvojni i ekonomski a manje politički strateški cilj bio bi pod brojem jedan revitalizacija jedne trećine površine RH koja je ratom bila zahvaćena a najvećim dijelom i uništena, i tu se misli na puninu povratka, povrata imovine, obnovu uništene infrastrukture itd., rekao je zastupnik.

Potpredsjednik Vlade RH dr.sc. **Goran Granić** odgovorio je da će Vlada (sljedeći dan) raspravljati i prihvatiti programske prioritete za ovu godinu i da će onda detaljno izvijestiti o ovom dijelu programa.

Zakon o radu

Damir Kajin (IDS) postavio je pitanje potpredsjedniku Vlade, dr.sc. Goranu Graniću u svezi sa izmjenom radnog zakonodavstva. Zanimalo ga je da li će Vlada pod cijenu generalnog štrajka ići u izmjenu radnog zakonodavstva. Radnička scena podijeljena je na radnike na "proračunu" i one ostale radnike, nastavlja zastupnik. Drži da "Vlada ne smije dodatno lomiti sindikalnu scenu pogotovo ne na radnom zakonodavstvu koji, kako se predlaže, između ostalog, vodi i nestajanju sindikata". Zbog podijeljenosti radnika zastupnik je mišljenja da generalni štrajk nema puno izgleda na uspjeh, a s obzirom na recesiju kojom je pogodan svijet, i kada nema baš stranih ulaganja, promjena Zakona o radu teško može dati neke veće rezultate. To više što uredne tvrtke i onako ispunjavaju sve modalitete

kolektivnog ugovora, odnosno Zakona o radu pa i kada je posrijedi pitanje otpremnina. Na kraju proizlazi da Vlada piše Zakon o radu za sebe kao najvećeg poslodavca.

Potpredsjednik Vlade dr.sc. **Goran Granić** rekao je da je navršeno 15 mjeseci od prvog zaključka Gospodarsko-socijalnog vijeća kojim su pozvani svi socijalni partneri na suradnju glede inicijative za promjenu Zakona o radu. Od tada se pokušava kroz različite oblike rada na GSV-u, u stručnim radnim skupinama, radionicama, posjete inozemstvu radi razmjene iskustava i dovođenjem eksperata izvana stvoriti poželjniji ambijent za promjenu. Nažalost do sada nije bilo suradnje sa sindikatima, a izmjene Zakona o radu nastoje se blokirati pod svaku cijenu. Vlada smatra da treba otvoriti temu o radnom zakonodavstvu, pa će već na sljedećoj sjednici u Sabor i javnu raspravu uputiti ovaj zakonski prijedlog. Vlada želi predložiti otvaranje javne rasprave kako bi se potvrdilo da su predložene novine Zakona o radu za rad, a ne protiv rada, i da bi trebale pridonijeti bržem povratku u svijet rada onih koji zbog bilo kojih razloga dođu u probleme, ili su nezaposleni.

Damir Kajin je ustvrdio kako promjene Zakona o radu idu na ruku poslodavcima, a tek onda radnicima te da bi zakonske izmjene u slučaju pojednostavljenog otpuštanja već u prvoj fazi pogodile između 600 i 660 tisuća zaposlenih. "Jasno da to ne znači da će i biti otkaza, no želim još primijetiti da u malim tvrtkama s do 20 zaposlenih koji su uglavnom bez kolektivnog ugovora radi 33 posto zaposlenih u Hrvatskoj", zaključio je Kajin.

Porezni dug

Mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** postavio je pitanje ministru financija je li točna tvrdnja jednog poznatog hrvatskog tjednika da je Ministarstvo financija oprostilo OTV-u milijun i 700 tisuća kuna poreznog duga. Dodaje da se radi o televizijskoj mreži koja pokriva više od 80 posto Hrvatske.

Ministar financija dr.sc. **Mato Crkvenac** odlučno je zaniijekao točnost te tvrdnje. Koncem prošle godine Sabor je donio više važnih promjena u poreznom sustavu, osobito glede olakšica građanima. Javnost s time nije upoznata pa je Ministarstvo obasuto pitanjima građana kako

ostvariti neku poreznu olakšicu npr. kod stana, bolesti ili podstanarstva. Po sugestiji Svjetske banke pristupilo se pripremi šireg informiranja javnosti o mogućnostima koje pružaju nova porezna rješenja. U postupku je dogovaranje o informiranju javnosti ne samo preko HTV-a nego i preko lokalnih elektroničkih medija, tiskovina i drugih, pa tako i preko OTV-a. Ministar kaže da je postignut jedan načelan dogovor sa OTV-om i drugim lokalnim televizijama i tiskovinama po kojem će oni za obavljene usluge promidžbe i tumačenja ispostaviti fakture sa svojim cijenama. Do sada nikakve takve usluge nisu učinjene, pa niti fakture nisu mogle stići, a samim tim nije niti obavljene plaćanje usluga, kategoričan je ministar Crkvenac. Sve ostalo su, kaže, insinucije.

Nuklearna Krško

Jadranka Katarinčić-Škrj (HSL) pitala je potpredsjednika Vlade dr. Granića hoće li Vlada pokrenuti tzv. predarbitražni postupak za utvrđivanje vlasništva nad nuklearnom Krško te hoće li predložiti da se Sporazum o toj nuklearci poništi. S tim u vezi podsjeća da je posljednjih tjedana bilo više službenih kontakata dužnosnika Hrvatske i Slovenije, ali nema naznaka (barem ne u javnosti) da je i jedno otvoreno pitanje riješeno, čak niti da će to uskoro biti. Zastupnica drži da Slovenija kupuje vrijeme, najprije raznim preispitivanjem sadržaja Sporazuma o nuklearci, a sada i inicijativom za pokretanje referenduma koja ponovno može dovesti do toga da u Sloveniji nisu u mogućnosti provesti ratifikaciju toga dokumenta. S druge strane Hrvatski je sabor lani u srpnju donio Zakon o potvrđivanju Ugovora između Vlade RH i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško. Ni tjedan nakon te odluke Sabora, Vlada Republike Slovenije proizvela je valjanost odluke iz 1998. godine kojom je u stvari sebe proglasila stopostotnim vlasnikom nuklearke Krško.

Odgovarajući joj na pitanje potpredsjednik Vlade dr.sc. **Goran Granić** rekao je da je Nadzorni odbor HEP-a na sjednici 27. prosinca lani zadužio Upravu HEP-a da pripremi sve za pokretanje predarbitražnog postupka i zatražio suglasnost Vlade

RH. Već na sutrašnjoj svojoj sjednici Vlada će dati tu suglasnost HEP-u i HEP će pokrenuti postupak, a o poništenju ugovora još nije raspravljala. Čim Vlada uvrsti tu točku u dnevni red svoje sjednice izvijestit će Hrvatski sabor i javnost, zaključio je dr. Granić.

Kako se realiziraju Vladini zaključci o situaciji u Kninu

Ivo Baica (HDZ) prisjetio se 29. ožujka 2001. kada je Vlada RH imala svoju sjednicu u Kninu i, između ostalog, raspravljala i o situaciji u tom gradu. Tom su prilikom usvojeni zaključci kojima Vlada inicira moguća ulaganja i zajedničku suradnju kada su u pitanju uspješnih trgovačkih društava s dobrom tržišnom pozicijom i trgovačkih društava na području grada Knina, a sve sa ciljem podizanja gospodarske aktivnosti i povećanja broja zaposlenih na tom području. S tim u vezi Vlada je zadužila određena ministarstva da na različite načine pomognu domicilnim tvrtkama "Agropreradi", "Dinarki", "Tviku", "Mljekari" i "Knjinanki". Dvije godine nakon te sjednice Vlade potvrđuje se mišljenje, kaže zastupnik, da je ta sjednica održana isključivo u promidžbene svrhe tada vladajuće šestorke pred nastupajuće izbore za predstavnička tijela općina, gradova i županija. Od usvojenih zaključaka nije realizirano gotovo ništa, a građani kraljevskog grada Knina žive sve lošije. S tim u vezi mislio je, kaže, postaviti pitanje premijeru, ali kako ga nema pita potpredsjednika Linića što Vlada misli poduzeti da se poboljša gospodarska situacija u gradu Kninu ujedno ga zamolivši da se osvrne na realizaciju spomenutih zaključaka iz 2001. godine.

Praksa je Vlade da povremeno održi svoju sjednicu izvan Zagreba, pa je tako sjednica bila i u Kninu, a na dnevnom redu, osim situacije u tom gradu bilo je još nekoliko točaka, objasnio je potpredsjednik Vlade Slavko Linić. Ne radi se, dakle, o predizbornim motivima tog poteza, kaže gospodin Linić i dodaje kako će Vlada i nadalje nastaviti sa tom praksom. Gospodarska situacija u Kninu i dalje je teška, ali se u odnosu na ostale gradove u RH ona po ničemu bitno ne razlikuje, nastavlja potpredsjednik Linić. Posebne pogodnosti koje su se nudile u pokušaju priva-

tizacije nisu dale velike rezultate. Rezultati postoje kada je riječ o aktivnostima Hrvatskih željeznica na području Knina (popravak vagona) npr. Isto tako Vlada je sve svoje objekte dala gradu Kninu kako bi kroz takvu vrstu poticaje ojačala poduzetničku aktivnost u Kninu.

Rekavši kako je normalno što situacija u Kninu nije bila jedina točka dnevnog reda sjednice Vlade u tom gradu prije dvije godine, Ivo Baica je ustvrdio još kako tada doneseni zaključci uglavnom nisu realizirani. Bilo bi dobro da Vlada dostavi pisani odgovor o tome kako se realiziraju ovi zaključci jer, drži zastupnik, "potpuno je neprihvatljivo da Vlada donese određene zaključke, a na kraju od toga nema ništa". Ozbilnost situacije u Kninu zahtijeva analizu, a ako se utvrdi da usvojeni zaključci nisu ispoštovati Vlada bi trebala donijeti neke druge mjere, zaključio je zastupnik Baica.

Vlada je svoje zaključke realizirala, ustrajao je potpredsjednik Linić te pojasnio kako je u tom smislu dala već spomenute objekte poduzetnicima za gospodarske objekte, a tamo gdje se radilo o stečajevima odrekla potraživanja kako bi oni koji gospodarski "ulaze" u takve firme pokrenuli gospodarsku aktivnost bez ulaganja u plaćanje starih dugova. Iz istih je razloga predloženo otpisivanje dugova trgovačkim društvima koja su još bila u funkciji. Gospodin Linić naglašava da je osnovni problem rizik kojeg mnogi poduzetnici ne žele preuzeti ulažući u gospodarsku aktivnost u Kninu. Vlada je realizirala zaključke tamo gdje je imala mogućnost utjecaja na poslovne odluke, pa iako je poduzetnicima pružena pomoć, nisu pokazali interes, podvlači gospodin Linić. Slaže se sa zastupnikom Baicom da treba razmišljati o novim poticajima kada je riječ o ovom gradu, ali upozorava da Vlada nije poduzetnik, već to mora biti građanin koji zaista želi i vidi svoj interes da radi u Kninu.

Sigurnost studenata u studentskim domovima

Zastupnica Marijana Petir (HSS) uputila je svoje pitanje ministru znanosti i tehnologije. Obzirom da je ove godine na proračunu Ministarstva predviđeno više sredstava za studentski standard zastupnicu je zanimalo da li će Ministarstvo izdvojiti sredstva

za postavljanje video-nadzora u blizini studentskih domova? Jednako tako je interesira hoće li pokrenuti razgovore sa MUP-om oko implementacije projekta policajac u zajednici kao preventivna mjera u četvrtima u kojima su smješteni studentski domovi. Na temelju dostupnih podataka zastupnica zaključuje kako sigurnost u tim domovima, a posebno u Zagrebu, nije na zadovoljavajućoj razini. U te domove, naime, često bez kontrole ulaze oni koji nisu stanari domova, pa su npr. u Studentskom domu "Stjepan Radić" na Savi djevojke pri obavljanju osobne higijene izvrnute svojevršnom nasilju nepozvanih gostiju. Uz to, ulaskom nepozvanih gostiju sigurnost imovine studenata dovedena je u pitanje. Ništa manji problem ne predstavlja preprodaja droge u krugu studentskih domova što je posebno izraženo vikendom kada veliki broj mladih ljudi odlazi u taj dio Zagreba.

Ministar znanosti i tehnologije, Gvozden Flego ustvrdio je da Ministarstvo nastoji u svojim financijskim okvirima održati razumnu sigurnost u studentskim domovima koja je zbog cijelog niza razloga gotovo svakim danom sve ugroženija. Neki pokušaji ne nailaze na razumijevanje studentske populacije pa će se pokušati dodatnim razgovorom dogovoriti studentski angažman oko rješavanja ovoga problema. Tzv. studentska straža ili noćni nadzor po studentskim domovima nije smišljen kao obrana domova od napadača nego kao svojevršna informativna služba koja će u slučaju potrebe dojaviti sigurnosnim organima da je narušen red. Na kraju ministar je potvrdio kako će se dodatno raspravljati o problemu droge, pogotovo nakon svojevršnih reakcija na prijedlog uvođenja mjere testiranja na drogu. Očito je da će se o ovim problemima sa studentima još razgovarati. U Zagrebu su ti razgovori konstantno održavaju, zaključio je ministar Flego.

Zaštita arhivske građe pokojnog predsjednika Tuđmana

Zastupnik Ante Beljo (HDZ) postavio je pitanje u svezi sa arhivom pokojnog predsjednika Tuđmana (pitanje iste naravi postavio je i u siječnju 2002. godine). Još u siječnju 2001. Vlada RH je odlučila da se dokumentacija pokojnog predsjed-

nika Tuđmana prosljedi Hrvatskom državnom arhivu gdje bi onda, po nekim opće prihvaćenim svjetskim standardima, bila zatvorena za javnost idućih 30-tak ili više godina. Na taj bi se način izbjegle razno-razne manipulacije sa dokumentacijom u dnevno političke svrhe. No, spomenuta dokumentacija do dana današnjeg nije stigla u spomenuti državni arhiv, nastavlja zastupnik Beljo. U međuvremenu (lani u prosincu) Vlada je na zahtjev Haaškog tužiteljstva donijela odluku o skidanju oznake državna tajna sa zapisnika (transkripata) pokojnog predsjednika Tuđmana, a s druge strane činjenica je da kopije dokumentacije dostavljene Tužiteljstvu u Haag ne mogu dobiti branitelji Haaških optuženika, iako na to imaju zakonsko pravo. Zastupnika Belju zanima zašto arhiva pokojnog predsjednika Tuđmana već odavno nije u Hrvatskom državnom arhivu, odnosno gdje se ta dokumentacija danas nalazi, te po kojem važećem hrvatskom zakonu Vlada ima pravo skinuti oznaku državna tajna sa dokumentaciju i predati dokumentaciju ili kopiju Haaškom tužiteljstvu.

Zbog tehničkih problema spomenuta dokumentacija nije prebačena u Hrvatski državni arhiv, odgovorio je potpredsjednik Vlade dr.sc. **Goran Granić** te izrazio uvjerenje da će ista biti prebačena u arhiv. Dodaje zatim da je Vlada ovlaštena da sa dokumenta skida oznaku državna tajna kada za tako što postoje opravdani razlozi, a opravdani je razlog kada Haaško tužiteljstvo za potrebe istrage to zatraži od Vlade.

Zastupnik **Beljo** je ustvrdio da nije dobio odgovor gdje je sada spomenuta dokumentacija. U zakonima o arhivskoj građi u većini europskih zemalja postoje dijelovi građe koji se za određene ljude i određenu svrhu mogu deklasificirati, primjetio je ovaj zastupnik. Međutim, dokumentacija o kojoj je ovdje riječ širom je otvorena svima iz Haaga, prije svega, Haaškom tužiteljstvu, ali ne i obrani Haaških optuženika. "Jesmo li prva zemlja u svijet koja neće imati nikakve državne tajne ili smo zemlja koja je svoj suverenitet jednostavno izručila Haagu, i sada nemamo o čemu odlučivati u svojoj zemlji", pita uz ostalo ovaj zastupnik. Na kraju je zatražio da mu se dostavi pisani odgovor na pitanje gdje je sada spomenuta dokumentacija.

U ponovnom istupu dr.sc. **Goran Granić** je podsjetio na činjenicu da je odlukom i kriterijima koje je utvrdila Vlada RH u siječnju 2000. godine ta je dokumentacija podijeljena na tri arhiva. Jedan dio arhive ostao je u Uredu Predsjednika RH, drugi je preuzeo tadašnji v.d. predsjednika HDZ-a Vladimir Šeks, dok je treći dio arhive preuzeo sin pokojnog predsjednika Tuđmana. Onaj dio arhive koji je ostao u Uredu Predsjednika Republike još uvijek se tamo nalazi, podvukao je potpredsjednik Granić. Kaže kako nema nikakvog spora (zakonskog ili bilo kojeg drugog spora) glede obveze Vlada i hrvatske države da za potrebe istrage stavi na raspolaganje Haaškim istražiteljima za to potrebne dokumente. Tvrdi također kako mu se nitko od odvjetnika Haaških optuženika nije požalio da ne može doći do tih dokumenata. Vlada je u tom smislu i obvezi prema svojim građanima i spomenutim odvjetnicima, kao što je prema Statutu Suda i spomenuto tužilaštvo.

Prostorni plan Biograda

U ožujku 2002. Gradsko vijeće grada Biograda donijelo je Odluku o prostornom planu toga grada, rekao je uvodno **Drago Krpina (HDZ)**, a u svezi sa pitanjem koje je postavio Vladi. Iako je tom prigodom Klub vijećnika HDZ-a upozorio da je spomenuta odluka protivna Ustavu i zakonu, ista je donesena. U travnju lani Klub vijećnika HDZ-a u Gradskom vijeću grada Biograda obratio pisanim podneskom Uredu državne uprave pri Zadarskoj županiji, Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave te Ministarstvu zaštite okoliša i prostornog uređenja tražeći da se u smislu članka 80. Zakona o lokalnoj upravi i samoupravi donese odluka o obustavi provedbe Odluke o prostornom planu grada Biograda, jer je u suprotnosti sa spomenutim zakonom. Sa spomenute tri adrese nije stigla niti jedna riječ, a prošla je gotovo godina dana od podnošenja pisanog podneska. Zastupnik drži da na taj način tijela državne uprave opstruiraju djelovanje pravne države. Zastupnika zanima hoće li se, i kada odgovoriti na pisani podnesak Kluba vijećnika HDZ-a u Gradskom vijeću grada Biograda.

Ministrica pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, **Ingrid Antičević-Marinović** obećala je zastupniku da će vidjeti o čemu se radi i dostaviti mu

odgovor, dok je ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja, **Božo Kovačević** ustvrdio da je do njega osobno stigao taj slučaj te kako je samo dan prije ove saborske sjednice dopisom odgovoreno Uredu državne uprave Zadarske županije da treba postupiti u skladu sa ocjenom da spomenuti prostorni plan ne može biti donesen na taj način jer nije provedena javna rasprava.

Zastupnik **Krpina** zatražio je da mu Vlada na postavljeno pitanje dostavi objedinjeni pisani odgovor.

Prekoračenje ovlasti?

Tibor Santo, dr. med, (**LS**, zastupnik pripadnik mađarske nac. manjine) postavio je pitanje potpredsjedniku Vlade dr. sc. Goranu Graniću koji je ujedno i predsjednik Komisije za odnose s vjerskim zajednicama hrvatske Vlade. Zastupnik kaže da ga je na pitanje ponukalo nekoliko pisama što su mu uputili predstavnici i članovi Reformacijske kršćanske mađarske crkve u Hrvatskoj. "Upozoravaju me na prekoračenje ovlasti i neovlašteno postupanje Komisije za odnose s vjerskim zajednicama koja je u jednom slučaju postupila kao da ima nadležnost, a u drugom slučaju kao da nadležnost nema izdavajući potvrdu o načelu kontinuiteta zajednica". Odgovarajući dvjema reformacijskim kršćanskim zajednicama Komisija se u jednom slučaju pozvala na Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica, pojašnjava dalje Santo. Nedugo zatim na jedan upit Ureda za prostorno planiranje državne uprave u Belom Manastiru o povratu crkvene imovine Komisija je odgovorila kako je za to nadležno Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. S tim u vezi zastupnik Santa zanima je li posrijedi bilo neovlašteno postupanje Komisije ili samo njezinog tajnika te upozorava na dalekosežne posljedice takvog postupanja. Također ga zanima da li Vlada uopće kani, i kada potpisati sporazum sa Reformacijskom mađarskom kršćanskom crkvom obzirom da je taj postupak već počeo sa velikim vjerskim zajednicama u Hrvatskoj.

Odgovarajući na pitanje dr.sc. **Goran Granić** upozorio je u svezi s ovim problemom na raskol unutar crkve i s tim u vezi nastale određene međusobno pravne odnose. Napominje da tu Komisija ne može ulaziti ni u kakvo posredovanje, jer nije sudac i arbitar već upućuje na Zakon

i resorno ministarstvo koje bi trebalo donijeti upisnik vjerskih zajednica nakon čega će one imati mogućnost da kao pravne osobe ostvare i određena prava. O tome kada će donijeti odluku da pristupi pregovorima i sa Mađarskom reformiranom crkvom Vlada će vjerojatno obavijestiti tu crkvu, rekao je, među ostalim potpredsjednik Goran Granić.

U ponovnom istupu zastupnik **Santo** primijetio je da navodi gospođina Gorana Granića pokazuju da nema pravi uvid u situaciju. "Ovdje se uopće ne radi o bilo kakvom raskolničkom ili ovakvom ili onakvom odnosu unutar crkve nego o vjerskim zajednicama i crkvenim općinama koje vrlo konkretno traže da im se, kao i u slučaju drugih vjerskih zajednica, prizna načelo kontinuiteta. Zastupnik je ponovio svoj prvotni upit i zatražio da mu se dostavi pisani odgovor.

Nezaposlenost u istočnoj Hrvatskoj

Sto Vlada u okviru opće gospodarske razvojne politike zapošljavanja u ovom dijelu Hrvatske radi i nastoji raditi da se snizi stopa nezaposlenih te otvore perspektive i mogućnosti razvoja i otvaranja novih radnih mjesta - upitao je **Vladimir Šeks (HDZ)**, ukazavši na trend porasta zaposlenosti u pet županija istočne Hrvatske te povežavši s time najavljen prestanak radnog odnosa 2300 radnika Borova i reduciranje zaposlenih u Hrvatskoj vojsci.

Odgovarajući na upit, potpredsjednik Vlade, **Slavko Linić**, najprije je podsjetio na stanje 2000. godine na tim područjima (blokade i potpuni gospodarski zastoj poljoprivrednih industrijskih kombinata, koji su imali i najviše zaposlenih). Trgovačka društva bila su osiromašena raspadom bankarskog sustava, a i u tim su područjima bili najviši neplaćeni doprinosi, porezi.

Iz tog je razloga Vlada, prije svega, predložila financijsku konsolidaciju PIK-ova te nagodbu s vjerovnicima, a i pripremila posebne mjere poticaja subjektima koji su mogli zadržati gospodarsku aktivnost odnosno je započeti.

U Fondu za privatizaciju pripremljeni su i posebni programi pokušaja da se vlasništvo prenese na uprave i radnike, ali samo sa ciljem osposobljavanja tih gospodarskih subje-

kata - čak s prijedlogom otpisa svih mogućih potraživanja, jer je to bilo moguće i temeljem Zakona o privatizaciji.

Rezultirao je to bitnim promjenama. Dio subjekata osposobio se za gospodarsku aktivnost, ali su pomaci vezani uz broj zaposlenih najsporiji.

Kad je riječ o 2300 radnika "Borova", oni su nezaposleni još od 1992. i trebali su s 1. rujna 1999. biti na Zavodu za zapošljavanje. Još, međutim, nisu jer "Borovo" nije našao rješenje za isplatu otpremnina, koje su prije svega trebale služiti kao poticaj.

S obzirom na to da još ima oko 50-tak trgovačkih društava koji jesu privatizirani i nisu u državnom portfelju, a nisu plaćali obveze u 2001. i 2002. godini - pa ne mogu pristupiti niti nagodbama da bi se izbjegle posljedice stečaja te da u današnje vrijeme mogu gospodarsku aktivnost obavljati pozitivno pred Vladom će biti i prijedlog pokušaja rješavanja njihove sudbine -a samo zato da bi poduzetnici, privatni vlasnici mogli ovu pozitivnu klimu gospodarskih aktivnosti iskoristiti za zadržavanje broja zaposlenih.

Vladimir Šeks je samo djelomično bio zadovoljan odgovorom jer ono, kako reče, u sebi više sadrži opis poteškoća i problema s kojima se suočio taj dio Hrvatske (rat, poraće, raspad dotadašnjeg jedinstvenog tržišta, opasnost velikih sustava). Sugerirao je Vladi da iz Fonda za regionalni razvoj i Fonda za zapošljavanje što prije ubrizga sredstva u otvaranje novih radnih mjesta u tom dijelu Hrvatske.

Otpremnine u "Borovu"

Ukazavši na tešku gospodarsku i socijalnu situaciju, **Jadranka Kosor (HDZ)** upitala je što Vlada namjerava učiniti da radnici "Borova" dobiju pravedne otpremnine, umjesto predviđenih 700 - 3000 kuna godišnje (kao što su dobivali radnici VUPIK-a, Belja i Kliničke bolnice u Vukovaru).

Ovom prilikom zastupnica je skrenula pažnju i na zabranu sviranja hrvatske himne u jednom mjestu u Podunavlju.

Potpredsjednik Vlade, **Slavko Linić**, odgovorio je da temeljem zakona usvojenog u parlamentu 1998. radnici Borova ne samo da nisu raspoređeni nego nemaju ni jednu kunu bilo kakvih prihoda. Oni nisu na Zavodu kao nezaposleni samo zato što se vode

u evidenciji Trgovačkog društva "Borovo" kao zaposleni i s te im se osnove samo plaćaju mirovinski i zdravstveni fond. To je trgovačko društvo opteretilo za 60-70 mln kuna blokada jer nisu plaćene niti te obveze.

Radnici će dobiti otpremnine, a kakve odlučuju Uprava Borova i Nadzorni odbor Borova - rekao je potpredsjednik Vlade, uz upit zašto to Borovo ne riješi kao što je riješio Vupik. Skrenuo je zatim pažnju na činjenicu da Borovo ima zemlju, nekretnine po cijeloj Hrvatskoj i državama bivše Jugoslavije te da bi pri rješavanju sudbine 2300 radnika u funkciju trebalo staviti te objekte.

Zastupnica **Kosor** zamolila je Linića da se zauzme za to da Vlada učini sve što je u njejoj moći da se pomogne ovim radnicima, podsjetivši da su prošli kalvariju progona te da gotovo svaka ta obitelj ima nekoga među nestalim, zatočenim ili ubijenim.

Slavko Linić je uzvratio kako je očekivao da će sudbinu tih ljudi odgovorno riješiti uprava Borova. Oni to, međutim, ne rješavaju - dapače u trenutku kad je Vlada odlučila dio ogromnih nekretnina staviti u funkciju poticaja privrede u Vukovaru besplatno vidjela je samo mogućnost da se još to i naplati. Jer, ne zanimaju ih poticaji prema poduzetnicima, dometnuo je.

Linić je još rekao da će Fond u financijskim transakcijama oko nekretnina pomoći Upravi Borova jer to se radi s plaćama mnogih koji ih ne dobivaju u trgovačkim društvima.

Otoci

Vesna Podlipec (SDP) upitala je Linića kako Vlada komentira vijest da je za razvoj otoka izdvojeno svega 45 milijuna kuna godišnje, a za stadion "Dinama" četiri puta više.

Odgovorio je dr. **Goran Granić**, izvjestivši zastupnicu da je stadion u vlasništvu Grada i da Vlada s time nema ništa (nije izdvojila ni kunu). Pitanje oko izdvajanja je interesantno, napomenuo je, s obzirom na to da će za otoke i sve aktivnosti na njima biti izdvojeno oko 750 milijuna kuna.

Uvoz brodova

Uz ocjenu da je neprihvatljivo s jedne strane sanirati brodogradnju u RH, a s druge uvoziti brodove za njene potrebe, **Ivan Jarnjak (HDZ)** zatražio je pisani odgovor na upit - ima li

Vlada strategiju rješavanja pitanja osposobljavanja brodogradilišta. Ministarstvo unutarnjih poslova naručilo je iz Italije potrebne brodove, čamce, a 1993. počelo se osposobljavati brodogradilište "Greben Vela Luka" za izgradnju brodova za potrebe MUP-a, lučkih kapetanija i Ministarstva obrane (dva su broda isporučena MUP-u, ne zna što se kasnije dogodalo).

Slavko Linić je izvijestio zastupnike kako hrvatska brodogradilišta, prije svega mali poduzetnici, mogu proizvoditi plastične, gumene, drvene i metalne čamce za potrebe i policije i vojske. Uz to fondovi za razvoj ulažu dodatna sredstva takvim poduzetnicima radi njihova osposobljavanja za međunarodnu konkurenciju. Prema tome, osigurana su sredstva, objekti i stručna radna snaga. A Brodarski institut može dati svu tehnologiju i znanje da se udovolji svim zahtjevima.

Ivan Jarnjak je zatražio da mu se pisano odgovori "u čemu je onda problem".

Zamjenik ministra unutarnjih poslova, **Josip Vresk** obećao je pisani odgovor.

Hrvatski policajci

Izrazivši veselje što je, kako je čula, po kratkom postupku smijenjen ministar Lučin, kojemu je kanila postaviti pitanje **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** upitala je potpredsjednika Granića koliko će dugo trajati agonija hrvatskih "protuzakonito i nepravedno" otpuštenih hrvatskih policajaca. I je li mu kao čovjeku i dopredsjedniku hrvatske Vlade neugodno dolaziti svako jutro u Banske dvore, tople - za razliku od Kapele Svetog Marka, koja je hladna za stanovanje, "jer je to mjesto za molitvu, a ne za stanovanje".

Dr. **Goran Granić** je uzvratio da policajci nisu nepravedno niti nezakonito raspoređeni, nego u sklopu reforme MUP-a. Napomenuvši da je s policajcima razgovarao mnogo puta izjavio je da, nažalost, ne vidi mogućnosti da se pomogne dijelu policajaca koji ne žele prihvatiti nikakav drugi posao. Iako im je, podsjetio je, dao garanciju da će im pomoći da, u tijelima državne uprave i drugim tvrtkama, nađu posao - odbili su jer žele biti isključivo policajci. Tu, kako reče, završava cijela priča.

Zdenka Babić-Petričević je ponovila da je riječ o protuzakonito i nepravedno

raspoređenim policajcima, skrenula pažnju na to da nijedan od njih nije kažnjavan, da imaju odgovarajuću stručnu spremu, za razliku - upozorila je - od 120 zaposlenih policajaca većina kojih su bili u Belim orlovima (među njima i sadašnji zapovjednik u Policijskoj upravi Vukovarsko-srijemskoj, bivši sekretar SUP-a u tzv. krajini).

Nije točno, rekla je zastupnica, da su svi policajci odbili zaposlenje u državnim ustanovama odnosno državnoj upravi (možda jedan). Izričito, međutim, traže mjesto hrvatskog policajca oni koji su poniženi pred Saborom, Vladom i u Uredu Predsjednika.

Komentirajući tvrdnju potpredsjednika Vlade kako se njima ne može pomoći upitom - znači li to da ćemo ih "zatvoriti u Kapelicu Svetog Marka", zastupnica je zatražila pisani odgovor, koji joj je obećan.

Inspeksijski nadzor

Mr. sc. **Pavle Kalinić (SDP)** upitao je potpredsjednika Linića koliko je - s obzirom na novi pravni režim inspeksijskog nadzora kakvoće proizvoda (izjednačen sustav nadzora domaćih i inozemnih) - izdano uvjerenje o kakvoći proizvoda za uvozne, a koliko za domaće proizvode te koliko je uplaćeno s naslova troškova pregleda i administrativnih pristojbi u korist proračuna RH i županija - posebno za domaće proizvode u posljednje tri godine.

Zastupniku je obećan pisani odgovor.

Pripadnici HVO-a

Đuro Dečak (HDZ) upitao je ministra Pančića kada će i na koji način Vlada riješiti pitanje ostvarivanja prava (poglavito na zdravstveno osiguranje i stambeno zbrinjavanje) stradalih pripadnika HVO-a koji danas žive u Republici Hrvatskoj. Na tome je, podsjetio je, inzistirala Udruga hrvatskih ratnih vojnih invalida HVO-a iz Knina, obrativši se 2001. i 2002. nadležnim tijelima.

Ministar hrvatskih branitelja odgovorio je da su ministarstva hrvatskih branitelja i zdravstva iznašli rješenje. U Proračunu je osigurano oko 10 mln kuna za zdravstveno osiguranje osoba bez stalnog prebivališta u Hrvatskoj. Valja utvrditi još dodatne kriterije odnosno prioritarno pravo pripadnika Hrvatskog vijeća obrane u Kninu.

Putem Zakona o pravima hrvatskih branitelja ne mogu biti stambeno zbrinuti ako nisu stradali kao pripadnici HV-a 1991., 1992. na teritoriju Republike Hrvatske, ali zasigurno treba iznaći dodatne mogućnosti. Nakon sređivanja podataka i nakon što se prouči svaki pojedinačni slučaj Ministarstvo hrvatskih branitelja dostavit će kompletno izvješće o svim slučajevima - obećao je ministar Pančić, a zastupnik se složio s odgovorom.

Sastanak premijera s gospodarstvenicima

Miroslav Korenika (SDP) zatražio je od Slavka Linića više informacija sa sastanka što ga je predsjednik Vlade održao s predstavnicima najvećih hrvatskih poduzeća koji bi mogli biti promotori i nositelji regionalnog i ukupnog razvoja gospodarstva.

Potpredsjednik Vlade izvijestio je zastupnike da je premijer uvodno rekao kako je za veće zapošljavanje, snažan gospodarski rast potrebna veća stopa rasta, a to se može ostvariti samo ulaganjima - ne samo u infrastrukturu i energetiku već ulaganje realnog gospodarstva. S obzirom na to da je hrvatsko tržište premaleno potrebna je značajna prisutnost u regiji, a to ne znači samo jačanje robnog prometa već je potrebno i ulaganje u regiji. U tom dijelu, rekao je, Vlada nudi učešće u privatizaciji - da preostali dio portfelja može poslužiti za njihovo regionalno jačanje, jačanje na domaćem tržištu i sve rizike koje izaziva izlazak na vanjska tržišta. S druge strane, tu su financijska potpora i približno jednaki uvjeti financiranja nastupa gospodarstvenika, neovisno da li u robnom ili investicijskom nastupu - da bi imali iste uvjete kao i ostali investitori u regiji.

Na sastanku, nadalje, rečeno da se u reformama neće stati. Ostaje problem sposobnih kadrova koji mogu voditi bitku za razvoj i za nastup. Vlada u izbornoj godini ne odustaje od te dvije bitne reforme - uvodno je rekao premijer, nakon čega se razvila rasprava i dogovoreni su stavovi oko odnosa Vlade i gospodarstvenika.

Potpredsjednik je još dometnuo kako je to bio prvi javni nastup s privrednicima, a da premijer svake godine ima slične sastanke s privrednicima.

Miroslav Korenika je zatražio pisani (detajniji) odgovor, jer su lokalna i regionalna samouprava itekako zainteresirane da sa svog aspekta pomognu (i varaždinske dvije kompanije imale su predstavnike na sastanku i žele pomoći).

Brdsko-planinska područja

Dragutin Vrus (SDP) se zanimao za najavljene izmjene Zakona o brdsko-planinskim područjima. Ministar Čačić je, naime, po njegovoj tvrdnji, izjavio u Fužinama da je taj zakon donesen na političkoj osnovi radi dobivanja političkog poena, što - naglasio je - nije točno jer je zakon, u ime Kluba zastupnika SDP-a, podnesen zato da se brdsko-planinskim područjima dade neka posebnost - da se zaustavi trend odumiranja i da ona dobiju posebne uvjete.

Zamjenik ministra javnih radova, obnove i graditeljstva, **Venko Čurlin** izvijestio je zastupnika da je Vlada zadužila to ministarstvo da predloži utvrđivanje područja na koja se odnosi važeći zakon (jer su nastale poteškoće u svezi s tim) te da se njime predložene mjere usuglase sa sličnima za područja posebne državne skrbi.

Ministarstvo je, nakon konzultacija s ostalim ministarstvima izradilo

prijedlog izmjena i dopuna Zakona i uputilo ga drugim ministarstvima na usuglašavanje prije no što tekst proslijedi Vladi.

Djelomično zadovoljan odgovorom zastupnik Vrus je ustvrdio da se predugo čeka na određivanje područja te da Zakon stvarno nije donesen iz političkih razloga.

Nekretnine Ministarstva obrane i Hrvatske vojske

Valter Drandić (IDS) je upitao Slavka Linića što Vlada namjerava učiniti da se što je moguće brže iskoristi (stavi u funkciju gospodarskog i socijalnog razvoja) dio imovine sada u državnom vlasništvu Ministarstva obrane ili Hrvatske vojske. Primjerice, u Puli su neiskorištene mnoge nekretnine i zemljišta (sjeverni dio pulske luke i dr.), a postoje zahtjevi lokalne i regionalne samouprave u tom smislu.

Potpredsjednik Linić izvijestio je zastupnika kako ga je premijer zadužio da, zajedno s ministarstvima u gospodarskoj koordinaciji predloži promjenu upravljanja tim objektima. Taj će posao iziskivati dodatna sredstva i vrijeme jer je dobar dio objekata pravno-imovinski neriješen. U prijelaznom razdoblju po postojećim odlukama preuzet je dio objekata i

predan jedinicama lokalne samouprave i institucijama u Republici, a

manji dio (objekti u turizmu) predan je na upravljanje Fondu. S time, naglasio je, ne možemo biti zadovoljni, pojašnjajući da se ne radi samo o imovini ministarstva obrane i unutrašnjih poslova već i o objektima trgovačkih društava koji više nisu u funkciji, gdje je država većinski ili stopostotni vlasnik.

Evidentno je, rekao je Linić, da ili preustrojen Fond za privatizaciju ili neka druga institucija mora aktivno preuzeti identifikaciju tih objekata te njihov prijenos ili gospodarstvenicima ili prodaju zainteresiranima, ako ih je više. Vlada će u narednih 30 dana u vezi s tim donijeti nove odluke, jer nije zadovoljna realizacijom postojećom.

Nisu dostavljeni odgovori...

Predsjedavajući, mr. Mato Arlović, izvijestio je zastupnike da Vlada nije dostavila u propisanom roku odgovor na već jednom postavljeno pa ponovljeno pitanje Ive Lončara te na pitanja Marijane Petir te Ljube Česić-Rojsa - uz zahtjev da se dostavi u roku osam dana.

V.Ž; M.Ko; Đ. K; J. Š; J. R.

PRIJEDLOG ZAKONA O OBITELJI, BRAKU I IZVANBRAČNIM ZAJEDNICAMA

Za bolju zaštitu obitelji i njenih članova

Novine u obiteljskom zakonodavstvu: ukida se mogućnost sklapanja maloljetničkog braka (sud bi samo u iznimnim slučajevima mogao dopustiti takav brak osobama starijim od šesnaest godina). U izuzetnim okolnostima bili bi dopušteni i brakovi između bratitica i sestrični; posredovanjem radi mirenja supružnika kod razvoda braka ubuduće bi se, uz centre za socijalnu skrb, mogla baviti i savjetovališta za brak i obitelj te osobe ovlaštene za pružanje stručne pomoći.

Na prvom ovogodišnjem zasjedanju Hrvatskog sabora zastupnici su dosta vremena posvetili obiteljskom zakonodavstvu. Naime, umjesto očekivanih izmjena i dopuna Obiteljskog zakona Vlada je, odustavši od njegova noveliranja, ponudila novi zakonski propis o kojem je provedeno prvo čitanje. Njime se reguliraju ne samo

obiteljski odnosi (brak, odnosi roditelja i djece, posvojenje, skrbništvo, uzdržavanje i dr.) nego i pravni učinci izvanbračnih zajednica.

Najviše polemike u raspravi izazvalo je predloženo rješenje prema kojem bi se učinci izvanbračne zajednice primjenjivali i na osobe istog spola koje žive zajedno. Tome su se

posebno usprotivili oporbni, ali i zastupnici HSS-a, smatrajući taj potez svojevrsnom legalizacijom istospolnih brakova. Ne slažu se s ministrom tvrdnjom da su ovakva rješenja u skladu s europskom praksom, te napominju da prema dokumentima Vijeća Europe države nisu obvezne regulirati odnose istospolnih zaje-

dnica, pogotovo ne obiteljskim zakonom (to bi trebalo urediti posebnim propisom). Ne podupiru ni prijedlog predlagatelja da se, iznimno, dopusti sklapanje braka između bratića i sestrični, i to ne samo zbog genetskih razloga, nego i stoga što ta praksa u našem civilizacijskom krugu nije prihvatljiva.

U raspravi je, inače, ocijenjeno da predloženi zakon pruža temeljni okvir za bolju zaštitu obitelji, ali da su neki segmenti obiteljskog zakonodavstva ostali nedorečeni, pa bi ih bilo teško primijeniti u praksi. Čula su se i mišljenja da je umjesto donošenja novog trebalo novelirati postojeći zakon, ili barem zadržati stari naziv.

Većina sudionika u raspravi založila se za podizanje gornje dobne granice za posvojitelje te za ubrzanje procedure posvojenja (među ostalim, i otklanjanjem birokratskih prepreka) kako bi što veći broj nezbrinute djece našao roditelje. Drže da ne bi trebalo odbaciti ni mogućnost da dijete, posvoje i stranci, ako je to u njegovu interesu. Upozoravaju, također, da, radi dobrobiti djeteta, treba pospješiti i ostale postupke nadležnih tijela u svezi s obiteljskim odnosima (npr. posredovanje kod razvoda braka, napose kad je riječ o dodjeljivanju starateljstva nad djecom, postupak utvrđivanja očinstva i majčinstva i dr.). Radi unapređenja obiteljsko-pravne zaštite podržan je i prijedlog da se dio mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta iz nadležnosti centra za socijalnu skrb prenese u nadležnost suda.

Nakon poduže rasprave zastupnici su podržali Prijedlog zakona, a navedene primjedbe i prijedlozi proslijeđeni su predlagatelju.

O PRIJEDLOGU

Kako je uvodno napomenuo **Davor-ko Vidović**, ministar rada i socijalne skrbi, neposredan povod za donošenje novog Zakona o obitelji, braku i izvanbračnim zajednicama jest odluka Ustavnog suda RH od 8. rujna 2000. o nesuglasnosti odredbi članaka 22, 25. (točka 7.) i 36. (stavak 3.) Zakona o izvlaštenju s Ustavom RH. Njome je utvrđeno da postupovnopravna jamstva građanima o čijim se građanskim pravima odlučuje u upravnom postupku nisu dostatna u smislu odredbe članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i

temeljnih sloboda. Ova odluka dovodi u pitanje i slučajeve u kojima se o građanskim pravima odlučuje u upravnom postupku, dakle odnosi se i na prava iz područja obiteljsko-pravne zaštite u nadležnosti centra za socijalnu skrb. Ocijenivši da se radi o sustavnim promjenama koje nije bilo moguće kvalitetno napraviti u predviđenom roku, Vlada je odustala od započete procedure noveliranja postojećeg Obiteljskog zakona i opredijelila se za izradu novog koji bi regulirao obiteljske odnose. Izradi ponudjenog zakonskog teksta prethodio je opsežan posao na usklađivanju različitih zakonskih projekata i donošenju čitavog niza mjera koje su najbolje sažete u novoj obiteljskoj politici. Naime, prije nekoliko mjeseci Hrvatski sabor je donio i sustavan paket mjera kojima se nastoji ojačati hrvatsku obitelj, respektirajući pluralitet obiteljskih oblika koji dosad nije bio uvažavan ni u zakonodavnim niti u praktičnim rješenjima. Primjere, doneseni su zakoni o dječjem pravobranitelju za djecu te o nagradi za promicanje prava djeteta. Na ovom zasjedanju zastupnici će razmotriti i novi zakonski prijedlog o sprječavanju nasilja u obitelji, a uskoro će se naći na dnevnom redu i Zakon o ravnopravnosti ili jednakosti spolova. Osim toga, u Zakonu o radu predviđen je čitav niz novih instituta kojima bi trebalo osigurati jednakost i ravnopravnost spolova te regulirati pitanja koja neposredno zadiru u obiteljski život. I brojni instituti u novom Kaznenom zakonu idu za tim da se u određenim situacijama zaštite pojedini članovi obitelji.

Sklapanje braka i posredovanje kod razvoda

U nastavku izlaganja ministar je upoznao zastupnike s najvažnijim promjenama u odnosu na postojeći Zakon. U prvom redu, propisano je da brak ne može sklopiti osoba mlađa od osamnaest godina života, što bi trebalo jamčiti trajnost braka u većoj mjeri nego dosad. Naime, Hrvatska prednjači u razvodima brakova u odnosu na neke druge zemlje u svom okruženju (nerijetko se događa da maloljetnički brakovi prestanu i prije nego što bračni drugovi postanu punoljetni). Nadalje, intencija je da se postupak posredovanja u slučaju razvoda braka uredi na drugačiji način. Predlaže se, naime, da se tim

poslom, pored centara za socijalnu skrb, ubuduće mogu baviti i savjetovaništa za brak i obitelj te osobe ovlaštene za pružanje stručne pomoći

Dijete bi imalo pravo na posebnog skrbnika koji bi štitiio njegova prava i interese u postupcima pred sudom.

Dio mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta prenosi se iz nadležnosti centara za socijalnu skrb u nadležnost suda.

Predviđa se samo jedan oblik posvojenja djeteta koji se ne bi mogao raskinuti te bolja zaštita tajnosti posvojenja u odnosu na treće osobe.

(građani će moći sami izabrati posredovatelja među stručnjacima državnog ili privatnog sektora).

Odnosi između roditelja i djece

Kad je riječ o reguliranju odnosa između roditelja i djece, novina je da bi dijete ubuduće imalo pravo na posebnog skrbnika koji bi štitiio njegova prava i interese u postupcima pred sudom. Riječ je o postupcima oduzimanja prava roditeljima da žive sa svojim djetetom; povjeravanja djeteta s poremećajem u ponašanju ustanovi socijalne skrbi te u postupku lišenja roditeljske skrbi oba ili jedinog njegovog roditelja. Ova posljednja mjera je i prema postojećem Zakonu u nadležnosti suda, a ostale su po novome također prenesene iz nadležnosti centra za socijalnu skrb u nadležnost suda (to vrijedi i za donošenje odluke o zabrani roditelju, baki ili djedu koji ne živi s djetetom da mu se neovlašteno približava i uznemirava ga). Odluku o tome s kojim će roditeljem dijete živjeti ubuduće bi donosio isključivo sud (dosad je o tome odlučivao samo kad se radilo o bračnom ili o paternitetskim sporovima, dok je u ostalim situacijama bio mjerodavan centar za socijalnu skrb). Dakako, u pripremi takvih odluka bit će konzultirani i stručnjaci nadležnih centara za socijalnu skrb. Zahvaljujući toj novini ovaj će zakon biti potpuno usklađen s Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda,

prema kojoj se dovode u pitanje svi postupci u kojima se odlučuje o građanskim pravima u upravnom postupku, dakle i o obiteljskim stvarima u nadležnosti centra za socijalnu skrb, naglašava ministar.

Posvojenje

Značajne promjene predlažu se i u odnosu na institut posvojenja. Naime, umjesto dvije vrste posvojenja predviđa se uspostava samo jednog oblika koji se ne bi mogao raskinuti, radi trajne zaštite posvojenog djeteta. Predviđena je, također, prilagodba

Nudi se mogućnost veće dobne razlike između starijeg posvojitelja i posvojećeta (do 45 godina) ako je drugi posvojitelj mlađi od 35 godina. Dopunjene su i odredbe kojima se regulira skrbništvo, radi poboljšanja odnosa skrbnik - štitićenik, te skraćen rok za izvođenje dokaza medicinskim vještačenjem u postupku za utvrđivanje, odnosno osporavanje majčinstva ili očinstva. Na inicijativu udruga koje štite i promiču prava osoba različitih spolnih usmjerenja, predloženo je da se odredbe ovog Zakona o učincima izvanbračne zajednice primjenjuju i na osobe istog spola koje žive zajedno.

dobne razlike s obzirom na dob posvojiteljskog para. Pored postojećeg određenja, nudi se mogućnost veće dobne razlike (45 godina) ako je jedan posvojitelj mlađi od tridesetpet godina a drugi stariji od četrdesetpet godina. U slučaju posvajanja braće i sestara dovoljno je da posvojitelji ispunjavaju pretpostavke samo za jedno dijete, pa njegovu braću i sestre mogu posvojiti bez obzira na eventualno prekoracjenje dobne razlike). Budući da je praksa drugih zemalja u tom pogledu različita, na nama je da odvagamo što bi bilo optimalno, prije svega za djecu, vodeći pritom računa o činjenici da u

Hrvatskoj ima 7 puta više potencijalnih posvojitelja nego djece koja čekaju na posvojenje, kaže ministar. Spomenuo je i to da je zakonom predviđena bolja zaštita tajnosti posvojenja u odnosu na treće osobe. Naime, biološki roditelji moći će dati pristanak na posvojenje samo za nepoznate posvojitelje i nakon toga će biti isključeni kao stranke u postupku. To znači da neće imati pravo na uvid u spis o posvojenju i državne matice djeteta.

Skrbništvo

Govoreći o dijelu zakonskih odredbi kojima se regulira skrbništvo, Vidović je spomenuo zakonsku obvezu da se maloljetnog štitićenika, u skladu s njegovom dobi i zrelosti, mora na prikladan način upoznati s važnim okolnostima slučaja. Osim toga, on ima pravo dobiti savjet i izraziti svoje mišljenje te biti obaviješten o mogućim posljedicama uvažavanja njegova mišljenja kad se odlučuje o nekom njegovom pravu. Kod skrbništva i roditeljske skrbi za punoljetne osobe usklađeni su razlozi za lišenje poslovne sposobnosti s pojmom "duševne smetnje" kako ga određuje Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, a uvodi se i novi termin "poseban skrbnik" koji obuhvaća sve slučajeve skrbnika za poseban slučaj, kao i slučaj privremenog skrbnika iz postupka lišenja poslovne sposobnosti, predviđen važećim Zakonom.

Budući da su se u dosadašnjoj praksi postupci dokazivanja očinstva ili majčinstva (najčešće ovi prvi) neopravdano odugovlačili na štetu djeteta, predložena je odredba koja upućuje sud na način kako će skratiti ovaj postupak, ali i stranke na posljedice neodazivanja ili uskraćivanja izvođenja dokaza medicinskim vještačenjem.

Radi usklađivanja Prijedloga zakona sa zakonodavnom praksom u velikom dijelu Europe, ugrađena je i odredba prema kojoj se učinci izvanbračne zajednice primjenjuju i na osobe istog spola koje žive zajedno, kaže ministar. Budući da je riječ o samo dva instituta (uzdržavanje i imovinski odnosi) otpadaju eventualni prigovori da se istospolna zajednica izjednačava s obiteljskom.

Predloženim zakonom obiteljsko-pravna zaštita usklađuje se s europskom praksom i normama, zaključio je Vidović. Izrazio je uvjerenje da će to biti dobra podloga da se,

uvažavajući realitet naše socijalne i gospodarske zbilje, obiteljima ostavi pravo na njihovu privatnost i diskreciju, s tim da država intervenira u obiteljske odnose samo u slučajevima kad je to doista nužno, radi zaštite prava i interesa djece i drugih članova obitelji koji se ne mogu sami o sebi brinuti.

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja, ministra rada i socijalne skrbi **Davorka Vidovića**, dobili su riječ izvjestitelji radnih tijela. Stajališta Odbora za rad, socijalnu skrb i zdravstvo prenijela je **Snježana Biga-Friganović**, stavove Odbora za obitelj, mladež i šport **Dubravka Šuica**, a primjedbe i prijedloge Odbora za zakonodavstvo **Josip Leko**. U ime **Odbora za ravnopravnost spolova** govorila je Milanka Opačić, a u ime Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina **Jadranka Reihl-Kir**.

RADNA TIJELA

Donošenje ovog Zakona poduprla su i nadležna radna tijela, uz određene primjedbe.

Dio članova matičnog **Odbora za obitelj, mladež i šport** je mišljenja da bi iz naziva ovog propisa trebalo brisati riječi: "i izvanbračnim zajednicama". U raspravi na sjednici tog radnog tijela naglašeno je da se veći dio javnosti, a i Crkva, protivi tome da se odredbe ovog Zakona o učincima izvanbračne zajednice primjenjuju i na osobe istog spola koje žive zajedno. Dio članova Odbora drži da ovoj

Izvanbračnim i istospolnim zajednicama nije mjesto u ovom Zakonu i ne treba ih izjednačavati s obiteljskim (njihova prava trebalo bi urediti posebnim zakonom).

problematici nije mjesto u predloženom Zakonu pa predlažu brisanje točke 2. u članku 3. Prijedloga zakona i riječi "učinci istospolnih zajednica" u članku 1. S tim u svezi podsjećaju na činjenicu da je prilikom donošenja Zakona o nasljeđivanju iskazana potreba preciznije definicije instituta izvanbračne zajednice a jedno od mogućih rješenja mogao bi biti upisnik ili registracija kod javnog bilježnika. U raspravi je, među osta-

lim, izraženo mišljenje da česti razvodi brakova ne mogu biti razlog zabrani sklapanju braka osobama mlađim od 18 godina (alternativa članka 26.) te da u tom slučaju postoji opasnost od povećanja broja izvanbračno rođene djece. Osim toga, nije logično da se, s jedne strane, razmišlja o davanju prava glasa šesnaestogodišnjacima, dok se ovim zakonskim prijedlogom predviđaju restrikcije na drugom području.

Daljnja je sugestija članova tog radnog tijela da se do drugog čitanja preciziraju odredbe koje reguliraju posredovanje prije razvoda braka. Primjerice, trebalo bi preciznije odrediti koje osobe mogu biti ovlaštene posrednici (dosad su to mogli biti djelatnici centara za socijalnu skrb) te koje kvalifikacije i radno iskustvo trebaju imati. To je posebno važno zbog toga što je u dosad provedenim postupcima mirenje uspjelo tek u rijetkim slučajevima (od ukupno 5481 postupka samo u 164 slučaju).

Članovi Odbora podržali su predložene izmjene kojima se mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta prenose iz nadležnosti centara za socijalnu skrb u nadležnost suda. Napominju da bi o tome s kojim će roditeljem dijete živjeti uvijek trebao odlučivati sud, s tim da se vodi računa da djeca ne bi ispaštala zbog sporosti sudskih postupaka.

Odbor je, među ostalim, preporučio predlagatelju da još jednom razmotri prijedlog pristigao iz Doma za napuštenu djecu, o potrebi brisanja dobne granice posvojitelja (tu su inicijativu već podržali neki zastupnici). Drži, također, da bi se godišnje mogao posvojiti veći broj djece nego dosad (165) kada bi se smanjilo birokratiziranje u postupku posvojenja.

Na sjednici je bilo govora i o nepotvrđenim tvrdnjama u medijima o navodnom porodu kloniranih bebe i aktivnostima poduzeća Clonaid. Članovi Odbora zauzeli su stajalište kako bi ovu temu bilo dobro posebno raspraviti, možda i na zajedničkoj sjednici s Odborom za zdravstvo.

I Odbor za zakonodavstvo je mišljenja da bi pitanja koja se odnose na izvanbračne zajednice, pogotovo one osoba istog spola, trebalo urediti posebnim zakonom. Naime, država temeljem Ustava daje obitelji posebnu zaštitu, te se na izvanbračnu zajednicu, posebno onu istih spolova, mogu primjenjivati samo određeni pravni instituti, odnosno samo dio prava i

obveza. Radi toga Odbor predlaže da se sadržaj predloženog Zakona razgraniči i uredi s dva, a možebitno i tri zakona.

Proširiti krug srodnika koji ne bi mogli sklopiti brak te doraditi mjere za zaštitu djece u slučajevima zloporabe ili kršenja roditeljskog prava.

To radno tijelo, inače, podupire predložena rješenja u pojedinim zakonskim odredbama (protivi se ponudnim alternativama). Sugerira, međutim, da se na razvidan način definiraju elementi pojedinih pojmova (primjerice, pojam zajednice rabi se kao bračna, obiteljska, istospolna, životna zajednica, itd.).

Iako podržava rješenje prema kojem se, iznimno, može dopustiti sklapanje braka osobi mlađoj od 18 godina (koja je navršila 16 godina) Odbor predlaže da se u članku 28. proširi krug srodnika koji ne bi mogli sklopiti brak (uz propisane iznimke iz posebno utvrđenih razloga). S obzirom na činjenicu da se životni vijek nesumnjivo povećava, članovi tog radnog tijela zalažu se za povećanje gornje dobne granice posvojitelja sa 35 na 45 godina.

Mišljenja su, također, da bi mjere kojima se štite djeca u slučajevima zloporabe ili kršenja roditeljskog prava, dužnosti i odgovornosti trebalo doraditi, kako bi se osiguralo da se predložena rješenja mogu sustavno i provesti. Spomenimo i njihovu sugestiju da se do drugog čitanja ovog Zakona pojedini izričaji u njegovu tekstu preciziraju ili izostave (primjerice, "brak se sklapa na svečani način", "dužnost vjernosti bračnih drugova" i dr.).

Predvidjeti da dijete može posvojiti osoba od 25 do 40 godina starosti, pa i starija, ako za to postoje osobito opravdani razlozi.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, koji je ovaj zakonski prijedlog razmotrio kao zainteresirano radno tijelo, ocijenio je da predložena rješenja predstavljaju značajno poboljšanje i kvalitetan pomak u zaštiti prava djece, ali i obitelji u cjelini. U opsežnoj raspravi na sjednici tog radnog tijela izneseno je niz primjedbi i prijedloga na ponudeni

zakonski tekst, pri čemu su uvažena mišljenja stručnjaka koji u praksi primjenjuju Obiteljski zakon. Naime, Odbor je o toj temi održao poseban sastanak s predstavnicima zagrebačkog Centra za socijalnu skrb, Doma za djecu Zagreb te predstavnicima Studija za socijalni rad Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Članovi Odbora zalažu se za to da se razmotri mogućnost uvođenja obveze pohađanja savjetovališta za brak i obitelj (članci 12. i 13. Prijedloga zakona), kao jednog od preduvjeta za sklapanje braka. Drže, naime, da bi matičar trebao preporučiti nevjesti i ženiku da prije sklapanja braka posjete savjetovalište, radi bolje informiranosti o svim pitanjima vezanim uz brak, razvod braka i roditeljstvo.

Spomenimo i njihovu sugestiju da se u zakonu jasnije naznači tko provodi postupak posredovanja prije razvoda braka, budući da, prema predloženom, posredovatelji mogu biti centar za socijalnu skrb, savjetovalište za brak i obitelj te osobe ovlaštene za pružanje stručne pomoći (posredovatelja bi trebalo obvezati na to da bračne drugove upozna, ne samo s pravnim, nego i psihosocijalnim posljedicama razvoda braka). Zalažu se i za produženje trajanja tog postupka s tri na šest mjeseci. Smatraju, među ostalim, da bi odredbe članka 77. kojima se regulira utvrđivanje majčinstva trebalo na isti način primjenjivati i na osporavanje očinstva. Mišljenja su, također, da bi u članku 89. trebalo detaljno definirati tko može biti djetetov poseban skrbnik u slučajevima određenim ovim Zakonom. Predlažu, nadalje, da se preispita smisao i opravdanost ovako kratkog roka od 15 dana predviđenog u članku 117. Naime, prema toj odredbi, sud može, provodeći mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta, obvezati roditelja koji u većoj mjeri zanemaruje podizanje i odgoj djeteta, da napusti obiteljsku zajednicu u trajanju od 15 dana.

Članovi Odbora predložili su i pomicanje dobne granice za posvojenje, na način da se predvidi da dijete može posvojiti osoba od 25 do 40 godina starosti. Ako postoje osobito opravdani razlozi, to bi trebalo omogućiti i osobama starijim od 40 godina, s tim da dobna razlika između posvojitelja i djeteta ne bude veća od 45 godina. Radi ubrzanja postupaka posvajanja bilo bi korisno da nadležna

ministarstva izrade protokol o postupanju i edukaciji svih koji su uključeni u taj proces, smatraju članovi Odbora. Predložili su i da predlagatelj ponovno preispita odredbu koja maloljetnicima onemogućava sklapanje braka. Drže da bi u iznimnim slučajevima, radi zaštite prava djeteta, trebalo odobriti takav brak. Uostalom, u praksi su takvi slučajevi rijetki (maloljetnički brakovi se najčešće sklappaju zbog trudnoće maloljetnice).

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina upozorava na činjenicu da u zakonskom tekstu, koji treba normativno uređivati obiteljske odnose, nigdje nije definirano što se smatra pod pojmom obitelji. Taj se propust mora otkloniti u pripremi konačnog prijedloga zakona, kako u njegovoj provedbi ne bi došlo do slobodne interpretacije. I ovo radno tijelo smatra da izvanbračne i istospolne zajednice ne bi trebalo uključivati u ovu zakonodavnu materiju, jer to nisu obiteljske zajednice. Napominje da se ni nazočni predstavnici udruga "Iskorak" i "Kontra" ne protive donošenju posebnog zakona kojim bi se uredili odnosi osoba istospolne orijentacije, ali traže da Sabor zaključkom obveže Vladu da u određenom roku predloži takav propis. Po mišljenju članova Odbora suvišna je i zakonska odredba kojom se učinci izvanbračne zajednice primjenjuju i na osobe istog spola koje žive zajedno. Naime, imovinsko-pravna pitanja među partnerima odnosno stankama koje ulaze u određene imovinsko-pravne odnose već su riješena posebnim zakonima (o obveznim odnosima; o vlasničko-pravnim odnosima i dr.) i to neovisno o spolu i o formi preko koje ostvaruju svoje partnerstvo (ortakluk i dr.). U raspravi je upozoreno i na neusklađenost zakonskih odredbi, budući da se prema članku 5. brakom smatra zakonom uređena zajednica žene i muškarca, te na naznake diskriminacije u članku 8. Prijedloga zakona. Naime, navedena odredba propisuje da se brak u vjerskom obliku, s učincima građanskog braka, sklappa pred službenikom vjerske zajednice koja s Republikom Hrvatskom o tome ima uređene pravne odnose (slično bi trebalo urediti za sve vjerske zajednice). Predloženo je, nadalje, da se postupak posredovanja prije razvoda braka produži do godinu dana te da se člankom 99. predvide veća prava za onog roditelja kod kojega je dijete.

Sudionici u raspravi izrazili su mišljenje da bi valjalo definirati što se podrazumijeva pod terminom "ponižavajući postupci" roditelja prema djeci, te tko se sve smatra članovima obitelji. Ocijenjeno je da su predloženi Zakonom prava djeteta u velikoj mjeri razrađena, dok su dužnosti definirane uopćeno. Posve je obrnuto kad su u pitanju roditelji. Naime, s više zakonskih odredbi definirane su njihove obveze prema djeci, a da istodobno nisu precizirane obveze djece prema roditeljima, niti ovlasti roditelja u svezi s odgojem djece. Unatoč navedenim primjedbama, Odbor je zaključio da je ovaj zakonski prijedlog otvoreniji i bolji od postojećeg te ga, stoga, treba podržati.

Iako je zastupnicima ponuđen potpuno novi zakonski projekt, riječ je, zapravo, o donekle izmijenjenom Obiteljskom zakonu, čiji naziv otkriva razloge i motive predlagatelja, napominje **Odbor za pravosuđe**. Članovi tog radnog tijela ocijenili su da u ovom trenutku, s obzirom na pripadnost hrvatskih građana određenom civilizacijskom i kulturnom krugu te njihov dominantan odgoj i tradiciju, nisu prihvatljiva rješenja u člancima 1. i 3., prema kojima tzv. istospolne zajednice ulaze u područje i doseg bračnih i izvanbračnih zajednica. Dakako da i o istospolnim zajednicama treba voditi računa, poglavito s motrišta zaštite ljudskih prava, no upitno je treba li to pitanje rješavati ovim, ili nekim drugim zakonom. S tim u svezi od predlagatelja je zatraženo da izvjesti zastupnike o rezultatima komparativne analize o tome u kojim zemljama, kojim propisom i na koji način su uređeni instituti istospolnih i izvanbračnih zajednica.

Kao drugo prijeporno pitanje u raspravi je spomenuta mogućnost sklapanja braka između djece braće i sestara, doduše, u posebnim okolnostima (bez obzira na to što je isto rješenje postojalo u obiteljskom zakonodavstvu do 1999. i na uvjetno pozitivno stajalište kanonskog prava).

Posebno je naglašeno pitanje ostvarivanja i zaštite prava djeteta, sukladno odgovarajućoj Konvenciji o pravu djeteta, u slučaju iskazivanja pred sudom i sudjelovanja u sudskom postupku (poglavito odredba članaka 274 - 279) te usklađivanja s položajem djeteta u kaznenom i posebnom parničnom postupku. Po mišljenju članova Odbora bilo bi dobro osigurati takav sastav sudskog vijeća pred

kojim dijete iskazuje u kojem bi suci porotnici bili osobe odgovarajućeg iskustva i vrste stručne spreme. Predložili su, među ostalim, da se u stavku 2. članka 305. izjednače prava mogućih ovlaštenika na (ne)podnošenje revizije protiv drugostupajnskih odluka u slučajevima uzdržavanja maloljetnika i bračnog druga o čijem uzdržavanju se odlučuje.

Spomenimo, na kraju, i njihovu sugestiju da se tekst predloženog zakona jezično uredi.

RASPRAVA

Tresla se brda, rodio se miš

Prvi sudionik rasprave na plenarnoj sjednici Hrvatskog sabora bio je **Krunoslav Gašparić**, glasnogovornik Kluba zastupnika HB-a. Najprije je podsjetio na činjenicu da je u svibnju prošle godine, nakon burnih polemika u sabornici i u javnosti oko noveliranja postojećeg Obiteljskog zakona, Vlada povukla iz procedure Prijedlog zakona o njegovim izmjenama i dopunama. To je učinjeno uz obrazloženje da treba ostaviti vremena za, kako je rečeno,

Problem više nije samo (ne)uspjeh postupka posredovanja i mirenja, već njegova beskonačnost, napose kad je riječ o dodjeljivanju starateljstva nad djecom.

nužne i sustavne promjene spomenutog zakona. Godinu dana kasnije novi pokušaj sređivanja obiteljskog prava dočekan je, kaže, s puno prašine, poput kakvog filmskog hita, ali ne zbog radikalnih zahvata u goruća i ranije otvorena pitanja, nego zbog gay parada i nametnutih pitanja homoseksualnih brakova. Međutim, "tresla se brda, rodio se miš". Naime, u javnosti se bespotrebno stvorila tenzija oko legalizacije istospolnih brakova, budući da rezultati nedavnog popisa stanovništva pokazuju da se većina građana izjašnjava katolicima koji u svom konfesionalnom dijelu jasno naglašavaju vrijednosni tradicionalizam hrvatske obitelji. Predlagatelj, izgleda, nije imao dovoljno odlučnosti da u tom smislu promijeni i naziv zakona, negoduje

zastupnik. Po njegovim riječima najveća sustavna promjena Obiteljskog zakona svela se na njegovu podjelu na dva nova zakonska propisa, s gotovo netaknutim sadržajem.

Govoreći o predloženim novinama spomenuo je da se dodatno razrađuje i širi administrativna mreža posredovanja prije razvoda braka radi mirenja supružnika, ovaj put kroz savjetovništvo za brak i obitelj. S tim u svezi napominje da je već ranije pokrenuto educiranje djelatnika centara za socijalnu skrb u poslovima posredovanja, ali to nije polučilo očekivane rezultate.

Najveća boljka dugotrajnost postupka

Problem više nije samo (ne)uspjeh posredovanja i mirenja, već beskonačnost tog postupka, napose kad je riječ o dodjeljivanju starateljstva nad djecom, kaže zastupnik. Naime, u većini slučajeva osoba kojoj se dijete dodjeljuje (to je obično majka) mora čekati na rješenje i po godinu dana, a za to vrijeme ne može ostvariti pravo na alimentaciju, dječji doplati, i sl. Porazna statistika u uspjehu mirenja dovoljan je argument, kaže, da se provede opširnija stručna rasprava o potrebitosti instituta posredovanja, ili pak o njegovoj modifikaciji (osim kad je riječ o dodjeljivanju starateljstva). Dugotrajnost je i boljka sklapanja brakova starijih maloljetnika koji nerijetko čekaju na dozvolu i po 6 mjeseci, čak i ako imaju privolu roditelja.

Predlagatelj, među ostalim, predlaže proširenje dobne granice za posvojitelje, kako bi se izašlo ususret onima starijim od 40 godina. Istodobno se izbjegava suočiti s problemom 78 posto potencijalnih posvojitelja koji već zadovoljavaju zakonski kriterij, ali nailaze na zid administracije.

Po ocjeni zastupnika HB-a u nekim segmentima, poput uključivanja djeteta u sporove o očinstvu i posvojenju, predlagatelj slijedi pedagoška istraživanja, ali previše segmenata obiteljskog zakonodavstva ostavlja nedorečenim ili teško primjenjivim u praksi. No, zakon ima i jednu dobru stranu - pruža okvir i svojevrsno polazište za zaštitu obitelji.

U nastavku izlaganja Gašparić je iznio prijedlog svojih stranačkih kolega da se iz Prijedloga zakona briše stavak 2. u članku 28. koji

”prkosi ne samo tradicionalnoj i kršćanskoj civilizaciji, nego i medicinskoj struci, a i zdravom razumu” (riječ je o mogućnosti da se, iznimno, dopusti brak između bratića i sestrični). Zahtijevaju i doradu članka 54. prema kojem se djetetovim ocem smatra majčin muž, ako je dijete rođeno za vrijeme trajanja braka ili tijekom tristo dana od prestanka braka. Iako predlagatelj mnoge stvari ostavlja nederinute, u članku 107. ide u drugu krajnost i zalazi u pitanja odlučivanja o posjetu osoba izvan uže obitelji (npr. bake i djeda). Predviđeno je, naime, da će sud u izvanparničnom postupku, na prijedlog bake ili djeda, odnosno djeteta, donijeti odluku o susretima s bakom odnosno djedom, uzimajući u obzir dobrobit djeteta. Iz toga proizlazi da roditelj, odnosno kompetentan staratelj, nije u stanju procijeniti koje osobe izvan uže obitelji pozitivno ili negativno utječu na dijete. Uostalom, u ekstremnim slučajevima svaki građanin je dužan prijaviti Centru za socijalnu skrb uočeno kršenje djetetovih prava.

Na kraju je sugerirao da se u članku 127. stavak 1. predvidi da posvojitelj ”može” (umjesto ”mora”) biti hrvatski državljanin.

Ispravljajući njegove navode mr. **Marin Jurjević** je napomenuo da Katolička crkva dopušta sklapanje brakova u 4. stupnju i da je to dio tradicije. Osim toga, do 1999. godine, dok je na vlasti bio HDZ-a to je u iznimnim slučajevima dopuštalo i naše zakonodavstvo a pod određenim okolnostima maloljetnički brakovi dozvoljeni su u gotovo svim zemljama. **Krunoslav Gašparić** mu je zamjerio da se pozvao na ispravak netočnog navoda, iako nije ispravio niti jedan njegov konkretan navod.

Zadržati naziv Obiteljski zakon

Po riječima **Jadranke Kosor**, predstavnice Kluba zastupnika HDZ-a, njeni stranački kolege smatraju da nije trebalo donositi novi zakonski projekt, nego eventualno novelirati postojeći, a ako se već ide na to, valja zadržati naziv Obiteljski zakon. Drže, naime, da se iz samog naziva novopredloženog Zakona može zaključiti i zbog čega se predlaže (prije svega radi ozakonjenja istospolnih zajednica). Iako se u Klubu zastupnika o ovom zakonskom prijedlogu raspravljalo bez predrasuda, zastupnici HDZ-a smatraju da predloženo rješenje ni na koji način neće pridonijeti nekom

europskom iskoraku. Naime, prema dokumentima Vijeća Europe države nisu obvezne urediti mogućnost registracije zajednice osoba istog spola, pogotovo ne u Obiteljskom zakonu, tvrdi zastupnica. To, dakako, ovisi o klimi u javnosti pojedine države, ali problematika o kojoj je riječ se obično regulira nekim posebnim propisom. U nastavku je još podsjetila na to da su bračna i izvanbračna zajednica muškarca i žene izjednačene i prema postojećem zakonu.

Mogućnost da se, iznimno, dopusti brak između bratića i sestrične prkosi ne samo tradicionalnoj kršćanskoj civilizaciji i medicinskoj struci, nego i zdravom razumu.

Kako reče, ne stoji ni argument da se na promjene išlo radi donošenja novog zakona o sprječavanju nasilja u obitelji. U prilog tome spomenula je da postoje vrlo dobra rješenja u člancima 118. i 362. Obiteljskog zakona, gdje se za nasilnika predviđa prekršajna kazna do 30 dana zatvora. Osim toga, u članku 215. Kaznenog zakona za kazneno djelo obiteljskog nasilja zapriječena je kazna zatvora od 3 mjeseca do 3 godine (kao kazneno djelo tretira se i silovanje u obitelji).

Po riječima zastupnice hadezeovci ne mogu poduprijeti ni mogućnost sklapanja braka između djece braće i sestara, ne samo zbog medicinskih kontraindikacija (genetski uzrokovane malformacije djece bliskih srodnika) nego i stoga što je ta praksa u našem civilizacijskom krugu neprihvatljiva. Zbog toga predlažu da se odredba koja to omogućuje izostavi iz zakonskog teksta.

Umjesto novog zakonskog projekta trebalo je novelirati postojeći Obiteljski zakon, ili barem zadržati njegov naziv.

Po mišljenju njenih stranačkih kolega predložena rješenja kojima se regulira posvajanje djece su vrlo dobra, ali pri njihovoj primjeni prije svega valja voditi računa o zaštiti dobrobiti i prava djeteta. U prvom redu treba ubrzati sudske postupke koji će otkloniti neizvjesnost. S tim u svezi zastupnica napominje da u Hrvatskoj danas ima 7 puta više potencijalnih posvojitelja od djece

koja se posvajaju. Hadezeovci pozdravljaju i prijedloge za podizanje gornje dobne granice za posvajatelja na 40 godina, odnosno njeno ukidanje kod posvajanja braće i sestara. Mišljenja su da ne bi trebalo odbaciti ni mogućnost da dijete, ako je to u njegovom posebnom interesu, posvoje i stranci (ta je mogućnost postojala i dosad), ali uz strože uvjete. Drže, međutim, da bi posvojena djeca trebala ostati u Hrvatskoj te da mogućnost da posvojitelj promijeni njihovo ime i prezime, ali i narodnost, ne bi bila u skladu s Konvencijom o pravima djeteta.

U zaključnom dijelu izlaganja zatražila je da se "vрати naziv Obiteljski zakon, te da Vlada što prije pripremi za raspravu zakon o zabrani kloniranja.

Kod primjene rješenja kojima se regulira posvajanje prvenstveno treba voditi računa o zaštiti dobrobiti i prava djeteta.

Lucija Debeljuh (SDP) je opovrgnula njenu tvrdnju da se ovaj zakon donosi zbog ozakonjenja istospolnih zajednica. Napomenula je da on nudi čitav niz kvalitetnih rješenja koja nije bilo moguće propisati izmjenama i dopunama postojećeg zakona. **Jadranka Kosor** je izjavila da u Klubu zastupnika HDZ-a razmišljaju drugačije, i da se, prema tome, njen navod ne može ispravljati (iako nije upotrijebila spomenutu formulaciju). Za ispravak netočnog navoda javio se i **mr. Marin Jurjević**. Naime, ne slaže se s njenom tvrdnjom da predloženi Zakon potiče mlade na sklapanje brakova među najbližim srođnicima. Riječ je, kaže, o izvanrednim okolnostima koje uvažavaju zakonodavstva u 99 posto zemalja. Do 99. godine, dok je stranka gospođe Kosor bila na vlasti, takvi su brakovi, u iznimnim slučajevima, bili dopušteni i u nas (izgleda da tada nije važio isti svjetonazor na koji se ona sada poziva).

O predloženom provedena javna rasprava

Na početku svog izlaganja **Milanka Opačić (SDP)** opovrgnula je tvrdnju koja se čula u raspravi, da o predloženim rješenjima nije konzultirana

struka. Naprotiv, o tome se vodila javna rasprava od svibnja prošle godine, tako da su svi centri za socijalni rad i zainteresirani stručnjaci koji se bave ovom problematikom mogli izreći svoje mišljenje. Pravi razlog zbog kojeg se predlaže donošenje novog zakona je - kaže - odluka Ustavnog suda koja obvezuje na poštivanje Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda prema kojoj se o građanskim pravima više ne može odlučivati u upravnom postupku jer to ne bi bilo u skladu s Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. U skladu s tom odlukom dio mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta prebačen je u ingerenciju sudova. Na taj su način djelatnici centara za socijalnu skrb, koji su ranije rješavali o tim pitanjima, donekle rasterećeni i više ih se ne dovodi u situaciju poput one "kadija te tuži, kadija ti sudi".

Institut posredovanja samo kod razvoda roditelja

Po riječima zastupnice njeni stranački kolege podupiru rješenje u članku 3. kojim se zakonske odredbe o učincima izvanbračne zajednice primjenjuju i na osobe istog spola koje žive zajedno. Naime, ti ljudi imaju pravo na izbor svog načina života i to je minimum kojim možemo zaštititi njihova ljudska prava. Smatraju, nadalje, da bi kod razvoda brakova osoba bez djece trebalo ukinuti institut posredovanja (dvoje ljudi je ušlo u brak svojom slobodnom voljom pa se na isti način mogu i razvesti). Posredovanje je prijeko potrebno samo kad se razvode roditelji koje treba educirati kako bi odgovorno brinuli za odgoj i budućnost zajedničke djece. Naime, u interesu je djeteta da o njemu brinu oba roditelja, bez obzira na to žive li zajedno ili ne, a ne da doživljavaju traume zbog toga što roditelji rješavaju svoje međusobne odnose preko njihovih leđa. U tu svrhu treba poraditi i na efikasnijem provođenju sudskih odluka o tome s kim će dijete živjeti (članak 100. Prijedloga zakona).

Nezadovoljni gradacijom zlorabe i grubog kršenja roditeljske odgovornosti u članku 114. zastupnici zahtijevaju njegovu izmjenu ili brisanje. Nedopustivo je, kažu, da se tjelesno i duševno nasilje nad djetetom te spolno iskorištavanje kvali-

ficiraju samo kao zloraba roditeljske odgovornosti.

Povećati dobnu granicu za posvojitelje

Zbog interesa nezbrinute djece u Klubu zastupnika SDP-a zastupaju stajalište da gornju dobnu granicu posvojitelja treba brisati ili znatno povećati. Istodobno valja ubrzati postupak za oduzimanje roditeljske skrbi za djecu smještenu u domovima, kako bi se ubrzala čitava procedura posvojenja. S obzirom na to da u Hrvatskoj ne postoji centralna evidencija osoba koje žele posvojiti dijete (mnogi se prijavljuju u više centara) teško je reći koliko trenutno ima potencijalnih posvojitelja, konstatira zastupnica. Napominje da dobnu granicu za posvojitelje treba povećati i zbog još jednog razloga. Naime, 300-tinjak djece je već duže vrijeme

Ne bi trebalo odbaciti ni mogućnost da dijete posvoje i stranci, ako je to u njegovom posebnom interesu, ali uz strože uvjete.

smješteno u hraniteljske obitelji a oni koji brinu o njima već su prešli dobnu granicu i ne mogu ih posvojiti. Umjesto što se ograničava dobna granica posvojitelja, centri za socijalnu skrb bi trebali poraditi na kvalitetnijoj procjeni njihove osobnosti (testovi koji se primjenjuju su nedostatni i možda ne daju pravu sliku o nekoj osobi) kako se ne bi dogodilo da dijete bude povjereno nekom psihopatu ili pedofilu.

Esdepeovci nemaju ništa protiv toga ni da se posvajanje djece dopusti i strancima, ako je to u interesu djeteta (oni su već posvojili određen broj hendikepirane i teško bolesne djece). Zalažu se i za to da se zakonom bolje definira što znači skrb za vlastito dijete koje je smješteno u domu. To bi omogućilo da se što prije pokrene postupak za oduzimanje roditeljske skrbi neodgovornim roditeljima ili da ih se prisili da se doista brinu o djetetu (mnogi se zadovoljavaju jednom posjetom u tri mjeseca da bi udovoljili formalnoj zakonskoj obvezi). Izrazivši zadovoljstvo svojih stranačkih kolega načinom na koji su uređeni odnosi za utvrđivanje očinstva i određivanje alimentacije najavila je da će oni podržati Prijedlog zakona.

Dr. sc. **Ljerka Mintas-Hodak** (*nezavisna*) opovrgnula je njen navod da je rješenje predviđeno ovim Zakonom za istospolne zajednice minimum zaštite njihovih prava, sukladno Konvenciji o ljudskim pravima. Po njenim riječima takvo rješenje nije predviđeno niti u jednoj drugoj europskoj zemlji, osim u Nizozemskoj.

Izvanbračne zajednice regulirati drugim zakonom

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorila je **Ljubica Lalić** (HSS). Imajući u vidu da su odnosi u obitelji regulirani Zakonom koji se počeo primjenjivati 1. siječnja 1999. prirodno bi bilo pitanje treba li nam novi zakon i moglo bi se zaključiti da bi bile dostatne izmjene i dopune postojećeg zakona. Cjelovit zakon tumačimo rezultatom nastojanja društvene zajednice da što bolje uredi odnose u obitelji i zaštiti njezine interese, rekla je, među ostalim zastupnica naglašavajući da društvena zajednica mora skrbiti o obitelji koja je temelj svakog društva. Ako se polazi od toga opravdano je pitanje o prihvatljivosti samog naziva predloženog zakona.

Iako se u Ustavu RH jamči osobita skrb RH za obitelj kao posebnu vrijednost, zakon tu vrijednost ne prepoznaje.

Naziv predloženog zakona izjednačava obitelj i brak s izvanbračnim zajednicama i time šalje takvu poruku članovima društva. Iako se u Ustavu RH jamči osobitu skrb RH za obitelj kao posebnu vrijednost zakon tu vrijednost ne prepoznaje. Takva poruka za nas u HSS-u je neprihvatljiva i zato predlažemo, rekla je zastupnica, izmjenu naziva zakona u "zakon o obitelji." Izvanbračne zajednice su realnost i društvo pred njima ne može i ne smije zatvoriti oči i obveza mu je da zakonom uredi odnose unutar takvih zajednica ali ih vrijednosno ne smije izjednačiti s obitelji kojoj Ustav jamči posebnu skrb.

Pozivajući se na članak 3. Prijedloga zakona (odredbe o izvanbračnim zajednicama se primjenjuju na osobe istog spola koje žive zajedno) zastupnica je rekla da zakon legalizira izvanbračne zajednice osoba istog spola i da nas od legalizacije takvih brakova dijeli samo korak. Mi u HSS-

u protivimo se tendenciji legalizacije protuprirodnih ponašanja vrlo malog dijela građana RH, i, uz veliko poštovanje koje zaslužuje svako ljudsko biće legalizacija protuprirodnih veza indirektno bi u društvu unijela nesigurnost prema prirodnoj zajednici, braku i obitelji na kojoj počiva svako društvo. Naše protivljenje legalizaciji protuprirodnih ponašanja ne može se i ne smije se tumačiti osudom osoba koje ne privlači drugi spol. Nedostatak otvorenosti omogućuje da se o njima stvore mišljenja koja su, općenito uzevši, nepravedna. Čovjek pojedinac, muškarac ili žena, nije kriv ako ga ne privlači drugi spol i takvim građanima treba pomoći, rekla je, među ostalim dodajući da se ne treba zanašati iluzijama da zajednica istog spola nema i da ih neće biti.

Zastupnica se osvrnula i na većinu predloženih rješenja te, među ostalim, iznijela da se zakonom mora definirati bračno savjetovalište kao i ingerencije institucije pod kojom će djelovati savjetovalište. Pažljivo treba razmotriti mogućnost iznimke sklapanja braka maloljetnih osoba. Što se tiče rješenja u vezi sklapanjem braka srodnika zbog moralnih a posebice genetičnih razloga za HSS brak između bratića i sestrične predstavlja rodoskrvnuće i oštro se protivi takvoj zakonskoj odredbi. Glede posvojenja ovaj Klub zastupnika smatra neprihvatljivom zabranu usvojenja djeteta do godinu dana starosti te da je nužno podići gornju dobnu granicu posvojitelja na barem 45 godina života. Kako se radi o prvom čitanju ovog zakona, a vjerujući da će predlagatelj uvažiti primjedbe Kluba zastupnika HSS-a i predložene zaključke, podržat će ovaj zakon kako bi se u konačnom tekstu dobio zakon pod nazivom "zakon o obitelji" i stvorila mogućnost da se materija koja se odnosi na izvanbračne zajednice, a po vrijednosti ne spada u ovaj zakon, izdvoji i regulira drugim zakonom.

Izbjeći određene termine

Durđa Adlešić (HSLs) govorila je u ime Kluba zastupnika HSLs-a koji će, kako je rekla, podržati ovaj predloženi zakon no isto tako smatra da nema potrebe da se određeni elementi propisuju ovim zakonom. Uz početno pitanje zašto novi zakon a ne poboljšanje postojećeg (npr. naplata alimentacije) navela je da je ovaj zakon zadržao neke elemente za koje

se može reći da su gotovo arhaični i da se može reći da je obitelj shvaćena tradicionalno (zanemaruje se jednoroditeljska obitelj) i u nekim elementima idealno osim u onom dijelu koji govori o seksualnim manjinama.

Trebalo bi određene termine izbjeći ili pronaći odgovarajuće rješenje (primjerice da je majka dužna radi dobrobiti djeteta imenovati osobu koju smatra ocem - članak 76.) a ne treba ni zakonom propisivati (članak 32.) da bračni drugovi sporazumno određuju mjesto stanovanja jer to je nešto što se s punim povjerenjem može prepustiti onima koji u brak stupaju. Sigurno da je nužno definirati roditeljsku skrb i odrediti postupke kad se ona ne primjenjuje ali (u vezi s člankom 93. - roditelji imaju dužnost i pravo odgajati dijete kao slobodnu, humanu, domoljubnu moralnu osobu itd.) tko je taj tko kontrolira da li dosta roditelj odgaja svoje dijete kako se navodi i koji su kriteriji za ocjenu toga. Ovakve elemente doista nema potrebe propisivati jer su oni sastavni dio nečijeg života i svjetonazora.

Predloženi zakon je poboljšana u dijelu koji govori o usvajanju djece i to Klub zastupnika HSLs-a prihvaća, rekla je zastupnica napominjući u vezi s tim da je nužno prihvatiti povećanje dobne granice usvajatelja ali i ubrzati proceduru posvajanja. Trebat će detaljnije razraditi i obvezu uzdržavanja roditelja koji skrbi o djetetu. Zastupnica je na kraju rekla da prije konačnog donošenja zakona treba još jedanput čuti i stručnjake.

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je dr.sc. **Vilim Herman** (LIBRA) ukazujući na institute koji po sudu ovog Kluba zastupnika predstavljaju najveće promjene. Udruge koje štite i promiču prava osoba različitih spolnih usmjerenja smatraju, s čim se ovaj Klub zastupnika slaže, da su diskriminirane zbog toga što im se ne dopušta registracija zajednica istog spola te da je to ujedno i jedan od oblika kršenja ljudskih prava. Svaka bi zemlja trebala biti posebno osjetljiva na ovo pitanje i u cilju sprečavanja toga donijeti takve zakone kojim će se onemogućiti kršenje ljudskih prava a treba istaknuti da po svim odlukama Europskog suda za ljudska prava i drugih međunarodnih tijela koja se bave ljudskim pravima pravo na sklapanje braka imaju dvije osobe različitog spola. Nizozemska je prva država koja ima instituciju braka osoba istog spola. Osim toga, ako i

postoji potreba i mogućnost pravnog uređenja registracije zajednica osoba istog spola onda bi to bilo dobro, po našem mišljenju odnosno mišljenju pravne struke, urediti posebnim zakonom, rekao je. Nemojmo okretati glavu od činjenica i od onog što nas okružuje ali jednako tako pokušajmo shvatiti da su odnosi koji nas okružuju ili definiraju ovakve odnose oni koji nisu u istoj razini očuvanja društvenih vrijednosti kao što je to brak, bračna zajednica i raznospolnost u toj istoj zajednici.

Predloženo rješenje da se učinci izvanbračne zajednice primjenjuju i na osobe istog spola koje žive zajedno je kompromisno rješenje i to nije loše i svakako treba voditi računa i o tome da izvanbračna zajednica u pogledu nekih pravnih učinka izjednačena s bračnom zajednicom može posebno značiti izjednačavanje bračne i zajednice osoba istog spola. Tu svakako treba voditi računa o mogućim pitanjima, primjerice, mogućnost posvajanja djece i slično.

Nemojmo okretati glavu od činjenica i od onog što nas okružuje, ali jednako tako pokušajmo shvatiti da su odnosi koji nas okružuju ili definiraju ovakve odnose oni koji nisu u istoj razini očuvanja društvenih vrijednosti kao što je to brak, bračna zajednica i raznospolnost u toj istoj zajednici.

Bilo bi dobro da se ugradi ipak odredba da brak ne može sklopiti osoba koja nije navršila 18 godina života ali bez iznimke, rekao je, među ostalim zastupnik osvrćući se i na nova rješenja u vezi s centrom za socijalni skrb, na maloljetne štíćenike i na odredbe o postupku utvrđivanja majčinstva ili očinstva. Detaljnije bi trebalo možda razraditi pojam (članak 258.) "duljeg vremena" kad se govori o tome da izvanbračna zajednica koja traje dulje vrijeme stvara imovinsko-pravne učinke na koje se na odgovarajući način primjenjuju odredbe ovog zakona o imovinskim odnosima bračnih drugova.

Klub zastupnika LIBRE podržava ovaj predloženi zakon u prvom čitanju u nadi da će neke od njegovih sugestija biti usvojene, rekao je, među ostalim zastupnik.

Istospolne zajednice regulirati posebnim zakonom

Vesna Škare-Ožbolt (DC) iznijela je stajalište Kluba zastupnika DC-a. Ovaj Klub djelomično podržava odredbe predloženoga zakona u kojima su neka rješenja izuzetno kvalitetna ali ima ih i koja su potpuno promašena, rekla je. Klub zastupnika DC-a protiv je uređenja odnosa o istospolnim zajednicama u ovom zakonu iako razumije želju predlagatelja da se ovim zakonom želi približiti zakonodavstvu EU ali drži da bi taj odnos trebalo regulirati posebnim zakonom kao što su to učinile Njemačka, Danska, Finska, Španjolska i neke druge europske zemlje. Čini nam se da uopće nije potrebno žuriti s takvim rješenjima a ni Slovenija koja će uskoro postati punopravna članica EU još nije zakonski regulirala zajednice istospolnih partnera. I po odlukama europskog Suda za ljudska prava i drugih međunarodnih tijela koja se bave ljudskim pravima pravo na brak imaju dvije osobe različitog spola, a samo rijetke zemlje, poput Nizozemske, poznaju institut braka istospolnih partnera, naglasila je zastupnica u ime ovog Kluba koji brak vidi u prvom redu kao zajednicu u kojoj se stvaraju preduvjeti za rađanje i podizanje djece na jasnim biološkim osnovama. Određene seksualne slobode, drži ovaj Klub zastupnika, iznimno su pravo svakog pojedinca, naravno, tako dugo dok ne narušavaju integritet druge osobe bilo u fizičkom ili moralnom pogledu a homoseksualnim osobama koje žive u čvrstim vezama treba zakonom osigurati određena prava koja uživaju i bračni partneri no to ne treba i ne bi moglo biti regulirano ovim zakonom o obitelji, rekla je zastupnica.

Klub zastupnika DC-a slaže se s rješenjima iz ovog zakona koja se odnose na ukidanje maloljetničkih brakova (poznato je da takve osobe u pravilu nisu dovoljno pripremljene za brak a posljedica je raspad obitelji), podržava u potpunosti dio koji se odnosi na zaštitu djece i pozdravlja prijedlog kojim se djetetu omogućava pravo na poseban skrbnik a u postupku oduzimanja prava roditelja da žive s djetetom. Podržava odredbe kojima se uz posredovanje suda dijete samo opredjeljuje za jednog roditelja s kojim žele ubuduće živjeti. Vjerujemo, dodala je u vezi s tim zastupnica, da će i Ministarstvo

pravosuđa i prije obećane reforme pravosuđa osnovati specijalizirane sudove kako bi se moglo udovoljiti takvim zahtjevima i na taj način izbjeći opasnost od dugih sudskih procesa.

Predloženi zakon unosi značajne promjene na područje posvajanja, ukidaju se dosadašnje dvije vrste posvajanja, i uspostavlja se jedno roditeljsko koje se ne može raskinuti, i time se osigurava bolja zaštita i sigurnost posvojenog djeteta. Zalažemo se za promjenu dobne granice osobe koja usvaja dijete sa 35 na 45 godina života, dodala je osvrćući se u nastavku na rješenja koja su za pohvalu (posvojenje i drugog djeteta, tajnost podataka o usvajanju djeteta itd.). No Klub zastupnika DC-a suprotstavlja se odredbi prema kojoj se sudovima daje mogućnost da u izvanparničkom postupku dopuste sklapanje braka između djece sestara i braće te djece polusestara i polubraće. Takve su veze u hrvatskom društvu i kulturnom okruženju smatrane incestuoznim a s druge strane postoje medicinska opravdanja zbog čega ne treba podržavati uspostavljanje ovakvih bračnih zajednica (nasljedna oboljenja, malformacije) i naša je dužnost da kao odgovorno društvo umanjimo takve opasnosti ne samo medicinskim mjerama već i zakonskim. Pri tome ne treba zaboraviti da u Hrvatskoj postoje određena područja gdje je izbor potencijalnih bračnih partnera značajno smanjen i da su brakovi u užem srodstvu vjerojatniji kao i područja na kojima je upravo zbog takvih veza dolazilo do pojave različitih malformacija i oboljenja (neki otoci).

Klub zastupnika DC-a slaže se i s rješenjima koja se odnose na pravo i dužnost roditelja da djetetu mlađem od 16 godina zabrani noćne izlaske bez pratnje punoljetne osobe u vremenu od 23 do 05 sati no tu je pitanje koliko društvo i država pomažu roditeljima u provedbi njihovih prava i dužnosti. Bojimo se da je ova zakonska odredba unaprijed osuđena na masovno kršenje jer više od 80 posto 15-godišnjaka izlazi u disco klubove koji počinju s radom u 22 ili 24 sata i u kojima vlasnici u pravilu ne odgovaraju za kršenje zakona što maloljetnicima dopuštaju tzv. noćno izbivanje ili korištenje alkohola. Tražimo da se konačno počnu primjenjivati davno usvojeni zakoni kao i kazne u vezi s tim a država treba pomoći roditeljima (u

većini slučajeva dodatno opterećeni nezaposlenošću, nesigurnošću zaposlenja, zahtjevnošću poslova itd.) u odgoju njihove djece. Djeci treba osigurati mogućnost zabave do 24 sata kao i kvalitetne sadržaje i ambijente (nije lako razumjeti koja je razlika počinje li disco s radom u ponoć ili 19 sati jer je unutar mrkli mrak i u podne) i trebalo bi jasno istaknuti obvezu ugostitelja da takva mjesta za zabavu počinju s radom bitno ranije odnosno uvesti sankcije za ugostitelje ukoliko osobe do 16 godina starosti borave u takvim lokalima iza ponoći bez pratnje roditelja. To bi bilo puno učinkovitije nego jedanput godišnje koristiti policiju kao taksi službu za pospane i umorne maloljetnike u kasnim noćnim ili ranim jutarnjim satima.

Da iznimka ne postane pravilo

Mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)** govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a koji je pomno razmotrio predloženi zakon u nadi da će upravo novi zakon, na novim temeljima, riješiti mnogobrojne probleme iz ovog područja o kojima su govorili i predgovornici. U uvodnom obrazloženju ministar je predloženi zakon cijelo vrijeme nazivao Obiteljskim i tako ga tretirao a tome se ovaj Klub

Već u svom naslovu predloženi zakon daje određene naglaske koja je bila namjera predlagača i tendencije, a naznačuje se i u samom naslovu kako se zapravo u direktnu vezu dovodi i izjednačuje bračna i izvanbračna zajednica, što je samo prvi korak, a u drugom se pokušavaju izjednačiti (članci 2. i 3.) bračne i izvanbračne zajednice s istospolnim zajednicama.

zastupnika protiv i time nije zadovoljan jer ovo nije samo obiteljski zakon. Već u svom naslovu predloženi zakon daje određene naglaske koja je bila namjera predlagača i tendencije a naznačuje se i u samom naslovu kako se zapravo u direktnu vezu dovodi i izjednačuje bračna i izvanbračna zajednica što je samo prvi korak a

drugi u kojem se pokušavaju izjednačiti (članci 2. i 3.) bračne i izvanbračne zajednice s istospolnim zajednicama. To je tendencija ovog zakona a ona nije evidentna u našem društvu i ne izvire iz prakse već nam se pokušava, po sudu ovog Kluba zastupnika, nametnuti. Već smo imali pojedine zakone koji su zapravo takvim pogrešnim tumačenjem i nametanjem određene tendencije doveli do toga da iznimke postaju pravilo (Zakon o službenju vojnog roka - izuzetak o civilnom službenju pretvorio se u pravilo i u godinu dana porastao je broj takvih zahtjeva višestruko), rekao je zastupnik naglašavajući da ne bi želio da i ovaj zakon zauzme takav pravac. Odnosno, da određene stvari koje na prilično dobar način rješavaju pojedina pitanja koja se odnose na obitelj i brak budu zapravo poremećene jednom takvom tendencijom. Takva mogućnost, za nas posve neprihvatljiva, iščitava se tumačenjem ovog zakona u članku 133. koji naznačuje nevjerojatnu mogućnost (možda nategnutu) da istospolne izvanbračne zajednice mogu posvajati djecu. Zato bi ovaj Klub zastupnika želio da problematika ovog zakona bude razdvojena u najmanje dva a možda i tri zakona - obiteljski zakon i zakon koji će se baviti pravima izvanbračnih i istospolnih zajednica - kako je to u većini europskih zemalja. Ovaj se Klub protiv izjednačavanja prava izvanbračne zajednice i istospolne zajednice kao i mogućnosti da sud iznimno u izvanparničnom postupku dopusti sklapanja braka između djece sestara i braće i polusestara i polubraće. Klub ujedno traži od predlagačelja da u konačnom prijedlogu proširi prava uz posvojenje djeteta i otkloni birokratske prepreke za brži postupak usvajanja.

Vesna Pusić (HNS) govorila je u ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a čijim očima ovaj je zakon na jednom modernom i racionalnom razumijevanju odnosa i uloge države prema regulaciji odnosa u obitelji, braku i izvanbračnoj zajednici. Postoji granica legitimnog uplitanja kolektivnog mišljenja u područje individualne neovisnosti a pronaći tu granicu i održavati je isto je toliko nužno za pozitivne okolnosti ljudskih poslova koliko i zaštita od političke diktature. Izjednačavanje istospolnih i raznospolnih izvanbračnih zajednica u ovom zakonu ne predodređuje stav ni pojedinca niti države u vrednovanju tih zajednica i to zapravo

znači, rekla je zastupnica, stav da je to područje izbor, područje ljudske slobode i da nije pitanje državne regulacije, drugim riječima da se država u to područje nema što miješati. Pri tom pojedini predstavnici državne vlasti i svaki čovjek kao pojedinac može imati osobno kakvo hoće mišljenje ali zadaća države je ne da o tome ima mišljenje već da omogući to područje privatnosti kao područje slobode i slobodnog izbora svakog pojedinca. I ovaj se zakon pojavljuje pred nama nakon gotovo 150 godina nakon što je Britanac Stuart Mill na taj način definirao ulogu države, podsjetila je. U ovom Klubu zastupnika smatramo da je u ovo izjednačavanje izvanbračne zajednice i istospolne s heterospolnom ugrađena ta temeljna ideja i zato podržavamo ovakvo definiranje odnosa između države i izvanbračnih zajednica, rekla je zastupnica.

Što se tiče posredovanja kod razvoda na tome treba inzistirati i dodatno razraditi u slučajevima kad te zajednice imaju djecu i u kojima je posredovanje u interesu djece. Kad se radi o zlostavljanju djece mišljenje je ovog Kluba zastupnika da se osumnjičeni za to djelo ili oni za koje postoji osnovana sumnja da su zlostavljali djecu gone po službenoj dužnosti odnosno da ih goni državni odvjetnik. Zlostavljanje djece i uopće nasilje u obitelji ne treba tretirati bitno različiti od svakog drugog nasilja (potpuno je svejedno da li ste u rodu s onim tko vas zlostavlja, dapače, bolnije je), rekla je, među ostalim zastupnica također se založivši za da bi se kod usvajanja djece naš cilj trebao biti da sva napuštena djeca budu posvojena od roditelja koji ih žele.

Ima opravdanja za ovakav zakon

Klub zastupnika LS-a podržat će ovaj zakon u prvom čitanju jer drži da je u dobroj mjeri odgovorio na ciljeve i pretpostavke koje jedan takav zakon mora imati, rekao je **Tibor Santo**, dr. med. govoreći u ime tog Kluba. Ima opravdanja za ovaj zakon kao novi projekt jer u značajnoj mjeri uvažava sve prigovore iznesene u raspravi o prethodnom zakonskom prijedlogu a koji je povučen iz procedure a dobro je što su ga razmatrale i različite zainteresirane grupe i stručnjaci.

Smatramo da je dobro da je ovaj zakon obratio pozornost i na one zajednice koje nisu tipične, koje nisu većinske ali su naša realnost, u prvom redu istospolne zajednice no treba podržati i reguliranje jednoroditeljskih zajednica. Dobro je da se ovim zakonom reguliraju istospolne zajednice jer pitanje je bi li ikad i kada ugledao svjetlo dana poseban zakon a zapravo se neka prava i zaštite koje se pružaju izvanbračnim zajednicama jednostavno protežu i na istospolne zajednice. Zadovoljni smo, nastavio je zastupnik, s odredbama o zaštiti djece i o posvojenju (nema više dvije vrste posvojenja), ali upućujemo na to da postupak posvojenja treba voditi vrlo stručno i profesionalno unatoč tome što bi bilo oportuno da posvojenje ide glatko bez previše administrativnih kočnica. Za usvojenje trebalo bi i povisiti dobnu granicu usvojitelja (podigne se dobna granica za rađanje djece, mogućnost bračnim parovima za pokušaje dobivanje vlastite djece a onda usvajanje itd.).

Možda bi ovim zakonom trebalo dati i rješenja o izjednačavanju vjerskih zajednica u pogledu sklapanja brakova a i da se potakne RH da uredi pravne odnose i s drugim vjerskim zajednicama a radi otklanjanja moguće diskriminacije po vjerskoj osnovi (osobno je mišljenje zastupnika da bi institut sklapanja građanskog braka morao biti obvezujući a vjerski uz to). Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu.

Za tolerantnu raspravu

Jadranka Kosor (HDZ) željela je govoriti o nekim pitanjima o kojima nije stigla kad je izlagala u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Po njenom sudu nije bilo osobite potrebe za donošenjem jednog novog zakona već je trebalo mijenjati postojeći Obiteljski zakon jer su njegove odredbe već dovoljno "izbrušene" (a i puno njegovih odredbi preseljeno je u ovaj zakon) a i u nazivu Zakona trebao bi ostati pojam "obiteljski". Što se tiče najčešćih spornih točaka u raspravi o ovom zakonu odnosno o omogućavanju ozakonjenja istospolnih izvanbračnih zajednica zastupnica je napomenula da samo jedna zemlja na svijetu, Nizozemska, omogućava identična bračna prava hetero i homoseksualnim parovima. Važno je i istaknuti da se nigdje to područje ne regulira u zakonu koji bi se zvao obiteljski odnosno u zakonu koji bi

obuhvaćao ono što mi obuhvaćamo pod pojmom obiteljskog zakona i zato se zastupnica, kaže, zauzima za jednu tolerantnu raspravu o ovom pitanju uvijek imajući na umu zaštitu slobode i prava čovjeka i radeći pritom u duhu naših ustavnih odredbi da smo pred zakonom svi jednaki. Što se tiče posvajanja i zastupnica je za povišenje dobne granice posvojitelja, na 45 godina, a u odnosu na odredbe koje govore o noćnim izlascima djece mladih od 16 godina naznačila je da je takva odredba već u postojećem Zakonu no da je uglavnom nitko ne poštuje i potrebno je dogovoriti se što s tim, rekla je, među ostalim.

Osvrnula se na kraju na primjedbe Odbora za zakonodavstvo koji smatra da bi trebalo učiniti odredbama ili izostaviti izričaje kao što su npr. "brak se sklapa na svečan način" te da nije odrediv izričaj "vjernost bračnih drugova". Sklapanje braka je svečan čin u životu svih nas a i jasno je i određivo što je to vjernost bračnih drugova, rekla je.

Osobit razlog da se odstupi od naziva Obiteljski zakon zastupnica ne vidi, osim čiste pravne pedanterije, ako nije želja zakonopisca da već samim nazivom zakona pokaže kako se obitelj stavlja u istu razinu s izvanbračnom zajednicom vjerojatno zbog novonavedene kategorije istospolne zajednice.

Dr.sc. **Ljerkica Mintas-Hodak (nezavisna)** također smatra da nije bilo potrebe za novim zakonom jer postojeći, Obiteljski, iz 1998. koji je donesen većinom glasova svih političkih opcija je prema riječima današnje Vlade uveo u naš pravni sustav moderna i našoj sredini primjerena rješenja kako u pogledu braka tako i glede odnosa u obitelji napose prema djeci. Zastupnica je ujedno pitala zašto je bilo potrebno mijenjati sam naslov Zakona jer on nije ni po čemu uži, ni širi ni drugačiji od ovog predloženog i obuhvaća isti sklop pitanja. Reklo bi se da se radi o pravo pogodnom Zakonu koji će potrajati no već u 2001. krenulo se s njegovom izmjenom a sad s potpuno novim zakonom.

Osobit razlog da se odstupi od naziva Obiteljski zakon zastupnica ne vidi, osim čiste pravne pedanterije, i ako nije želja zakonopisca da već samim nazivom zakona pokaže kako se obitelj stavlja u istu razinu s izvanbračnom zajednicom vjerojatno zbog novonavedene kategorije istospolne zajednice. Ako je tome tako zastupnica smatra da je upravo obitelj utemeljena na bračnoj zajednici i da bi kod nas trebala još uvijek biti temeljna zajednica života muškarca i žene i time imati dominantnu poziciju u samom naslovu zakona.

Izgleda, međutim, kako izvanbračna zajednica nije slučajno isplivala u prvi plan, vjerojatno na pritisak određenih nevladinih udruga koje promiču prava osoba različitih spolnih usmjerenja, odredbe predloženog zakona o učincima izvanbračne zajednice proširene su i na osobe istog spola koje žive zajedno. Zastupnica u vezi s tim želi reći (dragovoljno riskirajući da je se okvalificira kao nazadnu, desnu itd.) da nije za takvo rješenje u Obiteljskom zakonu prvenstveno stoga što je u našem društvu još uvijek izuzetno mali broj takvih slučajeva a da bi oni zahtijevali posebnu pažnju zakonodavca (onda bi trebalo pravno urediti i zajednicu života onih osoba koje imaju još specifičnija spolna usmjerenja, npr. oni koji žele živjeti u troje, četvero). Uz to, ako se izvanbračnoj zajednici oženjenog muškarca i neudate žene, što su kod nas češći slučajevi, kaže zastupnica, ne priznaju pravni učinci izvanbračne zajednice, ne vidi osobitog razloga za priznavanje izvanbračne zajednice istog spola u Obiteljskom zakonu.

Što se tiče pojedinih rješenja zastupnica je napomenula da bračna savjetovaništa još uvijek nisu ni pravno niti stručno definirana te da u vezi s usvojenjem treba ubrzati i poboljšati postupak ali i dobro razmisliti o pomicanju (ukidanju) dobne starosne granice usvojitelja. Naime, procjena je stručnjaka da bi se tim potonjim možda značajno povećao broj potencijalnih usvojitelja ali istodobno i smanjio broj posvojenja te da u Hrvatskoj već ima sedam puta više potencijalnih posvojitelja od djece koja se posvajaju, rekla je među ostalim zastupnica (brisati odredbu o mogućnosti sklapanja braka između djece braće i sestara).

Najveći dio promjena u predloženom zakonu su dobre (ne treba mijenjati naziv) a o nekoliko odredbi

na koje su ukazivali u raspravi klubovi zastupnika trebalo bi još razmisliti, rekla je zastupnica na kraju.

Dijete najslabija karika u obiteljskom lancu

Branislav Tušek (SDP) najprije se osvrnuo na zakonske odredbe kojima se odgovara na situaciju s kojim će roditeljem dijete živjeti ako roditelji ne žive zajedno (odredbe 100. do 107. Prijedloga zakona). Misli kako bi u donošenju takvih odluka trebalo maksimalno pomoći sudovima, a pozitivno je to što se kao subjekt u odlučivanju pojavljuje dijete. Iako se ovim zakonom povećavaju prava djece zastupnik problem vidi u eventualnoj situaciji u kojoj bi se dijete dovelo u situaciju da bira između majke i oca dajući mišljenje sudu. Problem bi mogao biti i cijena koju bi dijete platilo u jednom takvom presuđivanju u trokutu - roditelj-centar za socijalnu skrb - sud. Konačno iz jedne dobre ili čak možda najbolje namjere može se proizvesti teška ili gotovo nepopravljiva pogreška kod velikog broja djece. Statistički podaci pokazuju da godišnje u Hrvatskoj ostane oko 7000 djece rastavljenih roditelja pa ako se samo za 10 posto takve djece ne postigne suglasnost kojem će roditelju nakon razvoda pripasti dijete dobivamo već 700 maloljetnika koji će u najranijoj fazi odrastanja doživjeti teške psihofizičke poremećaje, traume, boli, patnje itd. Broj djece s određenim psihofizičkim poremećajima povećava se ako se već spomenutom pridodaju ratne strahote i gubitak roditelja. Ostaje pitanje kako pomoći toj djeci odnosno poboljšati zakon u korist maloljetnog djeteta. Zastupnik je sklon ideji da se iz tog procesa pružanja pomoći djetetu nikako ne smiju izolirati stručnjaci, psiholozi, pedagozi i sociolozi. Pritom, kaže, ne misli dovesti u pitanje rad i stručne kompetencije i potencijale centara za socijalnu skrb već jednostavno misli da je u teškom i zahtjevnom procesu donošenja odluke kome će dijete u takvoj situaciji pripasti potrebno dodati i one koji mogu svojom savjetodavnom ulogom pomoći Centru za socijalnu skrb u donošenju kvalificiranog mišljenja, a to su oni koji okružuju dom u kojem dijete živi. Takvu pomoć, smatra Tušek, može pružiti široka lepeza stručnjaka počev

od školskog pedagoga, psihologa, nastavnika, liječnika, sportskog trenera do susjeda.

Proširiti krug osoba koje mogu pokrenuti postupak za lišavanje prava na roditeljsku skrb

Prema zakonskom prijedlogu postupak za lišenje prava na roditeljsku skrb pokreće se na prijedlog Centra za socijalnu skrb, drugog roditelja ili djeteta, može ga pokrenuti sud po službenoj dužnosti a zastupnik pita zašto ne dozvoliti da takav postupak pokrene i najuža rodbina, braća, a napose oni koji prate proces odrastanja djeteta - djed i baka, ustvari oni koji su veoma bliski s djetetom i imaju relevantne informacije o stanju u konkretnoj obiteljskoj zajednici. Taj bi postupak mogao možda pokrenuti još i Savjet za zaštitu dobrobiti djeteta koji bio pri Centru za socijalnu skrb.

Uz neke primjedbe predloženi je zakon podržao **Nenad Stazić (SDP)**. Imajući na umu podatak da je čak sedam puta veći broj zahtjeva za posvojenjem djece nego što je djece koja bi mogla biti posvojena, podržava predloženu liberalizaciju postupka posvojenja djece. Obitelj je, kaže, prirodna sredina za odrastanje svakog djeteta i svaka je obitelj bolja od bilo kojeg, pa i najboljeg doma u kojem ta djeca čekaju na posvojenje. Zastupnik posebno pozdravlja što se ovim zakonskim prijedlogom povećava zaštita djece, jer dijete je najugroženije kod poremećenih bračnih odnosa, i najslabija karika u obiteljskom lancu pa zakonodavac uistinu mora voditi posebnu brigu o interesima djeteta, a napose ga zaštititi na najbolje mogući način.

Zahtjev nekih purista da se istospolne zajednice ne uvrste u ovaj zakonski prijedlog zapravo je diskriminacija po spolnoj orijentaciji, podvlači zastupnik Stazić, i pita da li bi bilo možda manje istospolnih zajednica kada pravo na uzdržavanje i određena imovinska prava ne bi bili u ovom Zakonu. Spolna orijentacija spada u sferu privatnosti pa je sasvim sigurno da ovaj zakon neće obeshrabrili niti ohrabriti nastajanje istospolnih zajednica, smatra Stazić. Ovim se Prijedlogom prava istospolne zajednice ni u kojem slučaju ne izjednačavaju s pravima bračne zajednice nego samo u dva prava koje posjeduje izvanbračna zajednica, a to su pravo na uzdržavanje i imovinsko pravo.

U zakonskom prijedlogu navodi se da bez obzira na oblik u kojem je sklopljen, brak prestaje: smrću bračnog druga, proglašenjem nestaloga bračnog druga umrlim, poništenjem ili razvodom. Prijedlog je zakonodavca također da ako brak prestane u vjerskom obliku, poništenjem ili razvodom, prestanak braka ne utječe na obveze bračnih drugova koje proizlaze iz propisa vjerske zajednice pred kojom je brak sklopljen. Ova odredba zakona, smatra Stazić, ne spada u ovaj zakon jer što se, kaže, tiče države kakav će biti odnos, a napose obveza vjernika prema njegovoj vjerskoj zajednici. Osim toga ova je odredba teško provediva s obzirom na činjenicu da crkveni brak ne prestaje građanskim razvodom. U zakonskom se prijedlogu navodi da roditelji ne smiju dijete predškolske dobi ostaviti bez nadzora odrasle osobe. Zastupnik Stazić misli da je to nedopustivo niska dobná granica te da je svakako treba pomaknuti na 12 godina života djeteta. Uostalom, u Prijedlogu se dobná granica od 12 godina spominje kao dob kada se dijete može aktivno uključivati kao subjekt u odlučivanju s kojim će roditeljem nakon razvoda živjeti.

Osigurati nesmetane i što češće kontakte djeteta s roditeljem s kojim ne živi

Jasnije valja odrediti prava roditelja koji po odluci suda ne živi s djetetom glede načina i vremena susreta i druženja s djetetom. Takvim roditeljima potrebno je osigurati nesmetane i što češće susrete s tim djetetom. Prema Prijedlogu roditelj grubo krši roditeljsku odgovornost, dužnost i prava ako ne skrbi za osnovne životne potrebe djeteta s kojim živi. S tim u vezi zastupnik Stazić smatra da bi podrobnije trebalo precizirati koje su to "osnovne životne potrebe". Nije dovoljno precizna niti odredba po kojoj ako je prestala izvanbračna zajednica žene i muškarca koja je trajala dulje vrijeme, izvanbračni drug koji ispunjava pretpostavke iz ovoga Zakona ima pravo na uzdržavanje od drugog izvanbračnog druga. Kod donošenja te odluke sudu bi ipak trebalo dati jasniju uputu pa npr. precizirati što znači pojam "dulje vremena", je li to možda šest mjeseci, godina ili više dana.

I zastupnica **Snježana Biga-Fričanović (SDP)** podržala je zakonski

prijedlog kao značajno poboljšanje i kvalitetan pomak u zaštiti, prvenstveno prava djece, obitelji u cjelini, a napose izvanbračne zajednice. U interesu nam je, nastavlja zastupnica, da donesemo zakon koji će, prije svega, biti usklađen s međunarodnim konvencijama i dokumentima koje je potpisala Hrvatska kao država, a napose da imamo što bolji zakon u ovoj domeni. Često se postavlja pitanje zašto se uopće predlaže ovaj zakon kada imamo Obiteljski zakon kojeg je Sabor donio 1998. godine, a koji je stupio na snagu 1999. godine. Zastupnica se zalaže za donošenje predloženog zakona o obitelji, braku i izvanbračnim zajednicama, a tome u prilog navodi i to da postojeći Obiteljski zakon nije u skladu s Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Utjecaj na sustav vrijednosti djeteta

Nije točna konstatacija da bi se u slučaju potpunog nestanka dobne granice usvojitelja djeteta riješila sva posvojenja, nastavlja ova zastupnica, a kao razlog navodi kako ovdje nije samo riječ o dobnoj granici posvojitelja nego u pravilu i o zakonskim normama ali i pravnim problemima koji se mogu pojaviti. Stoga je nužno, kaže zastupnica, da nadležna ministarstva, prije svega, Ministarstvo rada i socijalne skrbi, izradi u suglasju s ovim Zakonom protokol koji će se odnositi na postupak posvajanja. To je nužno kako bi se ubrzali postupci posvajanja. Isto tako potrebno je izraditi i protokol o edukaciji svih onih koji su nezabavljivo pojavljuju u lancu posvojenja

Kod poremećenih bračnih odnosa djeteta je najslabija karika u obiteljskom lancu pa zakonodavac uistinu mora voditi posebnu brigu o interesima djeteta, a napose ga zaštititi na najbolji mogući način.

počev od socijalnih radnika, preko psihologa i pravnika do sudaca.

Istraživanje Agencije Puls s kraja listopada prošle godine pokazalo je da čak 76 posto ispitanika smatra da bi istospolni partneri koji žive u

izvanbračnoj zajednici trebali imati pravo na raspodjelu zajednički stečene imovine, dok je pravo na uzdržavanje istospolnim partnerima u takvoj životnoj zajednici dodijelilo 70 posto ispitanika. Tako je anketa, kaže zastupnica, pokazala da naši građani itekako razumiju o kojim se pravima radi, i podržavaju da se ta prava (na uzdržavanje i raspodjelu zajednički stečene imovine) pravno reguliraju. U odnosu na pretpostavke za valjanost braka (članak 26.) značajno je određenje da brak ne može sklopiti osoba koja nije navršila osamnaest godina života. Iznimno sud može u izvanparničnom postupku dopustiti sklapanje braka osobi koja je navršila šesnaest godina života, ako utvrdi da je mentalno i tjelesno zrela za brak, te da je brak u njezinom interesu. Međutim, kao alternativa predloženo je da brak ne može sklopiti osoba koja nije navršila osamnaest godina života. Zakonodavac se pritom poziva na praksu da su maloljetnički brakovi u pravilu nezreli i vrlo često završavaju razvodima. Zastupnica Biga-Fričanović podsjeća na podatak o 256 zahtjeva da se odobri maloljetnički brak dodajući kako je razlog tome vjerojatno trudnoća maloljetnice ili treba, pak, zaštititi pravo djeteta. S obzirom na tu činjenicu zastupnica se zalaže da u zakonu ostanu predloženo rješenje u članku 26. bez alternative.

Dr.sc. **Ljerkica Mintas-Hodak (nezavisna)** drži netočnim navod SDP-ove zastupnice da je važeći Obiteljski zakon trebalo mijenjati jer nije u skladu s međunarodnim konvencijama. I sam predlagatelj zakona iznosi suprotan stav tvrdeći da je Obiteljski zakon relativno novi zakonski tekst u koji su ugrađena stajališta europskih i drugih zemalja, ali i rješenja kojima se udovoljava obvezama koje za hrvatski pravni poredak proizlaze iz međunarodnih ugovora o pravima čovjeka, posebice djece. Pri tome se, kaže Vlada, vodilo računa i o onim međunarodnim ugovorima, koje RH još nije potpisala i ratificirala, ali će slijedom svojih opredjeljenja za sudjelovanje i suradnju s međunarodnom zajednicom to uskoro učiniti, zaključuje zastupnica Mintas-Hodak.

Dobro je prenijeti stvarnu nadležnost na sud

Za **Maria Kovača (HSL)** dobra je novost prijenos stvarne nadležnosti sa

centra za socijalnu skrb na sud u postupcima u kojima se odlučuje o mjerama za zaštitu prava i dobrobiti djeteta poštujući potrebu usklađivanja ovoga zakona s Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Odredbe te konvencije dovode u pitanje sve postupke u kojima se odlučuje o građanskim pravima u upravnom postupku pa tako i o obiteljskim stvarima koje su dosad bile u nadležnosti centara za socijalnu skrb. To je dosta dobro rješenje sve dok se ne postavi pitanje kako će to funkcionirati u praksi, odnosno koliko je naše ionako preopterećeno sudstvo spremno prihvatiti svoje nove nadležnosti, a da se pritom o ovim predmetima kvalitetno i u primjerenom roku odluči. Dobro je, kaže, što se predlaže samo jedan oblik posvojenja, koji je neraskidiv što je sasvim sigurno na korist posvojenog djeteta, a napose to što se potiče posvojenje braće i sestara bez obzira na eventualno prekoračenje dobne razlike između djeteta i posvojitelja. Jednako je tako dobro rješenje o boljoj zaštiti posvojiteljske obitelji od eventualnog ometanja bioloških roditelja.

Ima, međutim, diskutabilnih odredbi o kojima doista valja dobro promisliti, a takva je npr. odredba članka 3. stavka 2. Prijedloga koji otvara mogućnost da se odredbe ovoga Zakona o učincima izvanbračne zajednice primjenjuju i na osobe istog spola koji žive zajedno. Bitno je, međutim, razmisliti o reperkusijama takve zakonske odredbe i prije svega se upitati kakva se to poruka šalje našoj javnosti, podvlači ovaj zastupnik. Odmah naglašava kako nema ništa protiv da osobe istog spola, ako to žele, žive zajedno jer je to stvar njihovih seksualnih afiniteta, ali mu se doima apsurdnim da se to i normira. "Na taj način, htjeli mi to priznati ili ne, šaljemo poruku našoj javnosti da podržavamo takve izvanbračne zajednice, a tom odredbom pa i nekim odredbama Prijedloga Zakona o nasljeđivanju takve zajednice i stimuliramo". Drži kako moramo biti svjesni da živimo u društvu gdje takve zajednice nisu prihvaćene kao nešto svakodnevno i normalno i gdje se hrvatski građani u velikoj većini izjašnjavaju kao katolički vjernici, a poznati su stavovi Katoličke crkve glede tretmana homoseksualnih zajednica. Zastupniku se čini da Nizozemsku prvenstveno moramo stizati na gospodarskom i socijalnom

planu, a pitanja vezana uz tretman homoseksualnih zajednica nisu po mišljenju zastupnika od prvenstvenog značenja za približavanje euroatlanskim asocijacijama. Zastupnik drži da blagonaklon tretman prema homoseksualnim vezama baca potpuno drugo svjetlo i na odredbe koje se tiču posvojenja djeteta. Naime, iz odredbe članka 3. razvidno je da homoseksualnost ne bi trebala biti diskvalificirajuća okolnost ukoliko takva osoba posvoji dijete. No, u stavku 2. članka 133. precizira se da dijete može posvojiti osoba koja nije u braku ako je to od osobite koristi za dijete. Ako homoseksualnost nije diskvalifikatorna karakteristika, a iz odredbi ovoga zakonskog akta to se ne može vidjeti, zašto ne bi mogao npr. bogat i obrazovan homoseksualac posvojiti dijete slijedom odredbi ovoga Zakona, pita ovaj zastupnik. Osobno mu se to čini neprihvatljivim jer bi dijete, kaže, kroz odgoj sasvim sigurno prihvaćalo jedan sasvim drugi sustav vrijednosti nego li ga u svom odgoju prihvaćaju djeca iz normalnih obitelji. Istina u zakonskom prijedlogu je i odredba članka 128. točka 3. gdje se utvrđuje da posvojiti ne može osoba čije dosadašnje ponašanje i osobine upućuju na to da nije poželjno povjeriti joj roditeljsku skrb o djetetu. Ali, iz odredbi ovoga zakona ne nalazi se da je homoseksualnost nepoželjno ponašanje.

U nastavku ukazao je na, kako vjeruje, grešku koja se potkrala predlagatelju zakona. Naime, u članku 130. točka 1. precizirano je da za posvojenje nije potreban pristanak roditelja koji je lišen roditeljske skrbi, dok se u članku 114. stavak 4. točka

Spolna orijentacija spada u sferu privatnosti pa je sasvim sigurno da ovaj zakon neće obeshrabrili niti ohrabrili nastajanje istospolnih zajednica.

5. navodi da se pravo na roditeljsku skrb može vratiti sudskom odlukom kada prestanu razlozi zbog kojih je to pravo oduzeto. Isto tako prema članku 114. stavku 3. točka 4. vidljivo je da se pravo na roditeljsku skrb može izgubiti ako roditelj ne skrbi za osnovne životne potrebe djeteta s kojim živi. Znači li to da nezaposleni roditelj koji doista ne može financirati potrebe djeteta može izgubiti pravo na

roditeljsku skrb. Zastupnik misli da se iz ovakvog zakonskog izričaja može izvući takav zaključak. Takav bi se roditelj mogao naći u situaciji da izgubi roditeljsku skrb te da se njegovo dijete bez njegova pristanka dade na usvojenje. Isto je tako moguće da se takav roditelj nakon određenog vremena zaposli i materijalno sredi, i da mu sud u za to predviđenom postupku vrati pravo na roditeljsku skrb, ali da on nažalost nepovratno izgubi dijete.

Liberalnije postaviti starosnu dobnu granicu posvojitelja

Replicirao je **Nenad Stazić (SDP)** na konstataciju zastupnika Kovača da misli kako bi homoseksualac koji usvoji dijete kroz odgoj mogao utjecati na sustav vrijednosti djeteta. Za zastupnika Stazića takvo je razmišljanje nelogično. Kada bi takvo razmišljanje bilo točno tada uopće ne bi bilo homoseksualno orijentiranih ljudi u svijetu, jer su svi homoseksualno orijentirani ljudi rođeni i odgojeni u heteroseksualnim zajednicama.

U nastavku govorio je **Željko Malević (SDP)**. Za ovog je zastupnika predloženi zakon ne samo izuzetno važan i dobar već i jedan od kvalitetnije pripremljenih zakona u nomotehničkom i sadržajnom smislu. Međutim, u raspravi se problematiziraju stvari koje su medijski nešto atraktivnije, i koje su pomalo i mediji nametnuli kao osnovnu temu ovoga Zakona. Tako se problematiziraju stvari koje su doista manje važne, a ne govori npr. o stvarima koje su od krucijalne važnosti iako ih predloženi zakon bolje rješava nego što je to sada slučaj. Često se puta govori, a u javnosti stječe dojam kao da se de facto legalizira ili čak i otvara mogućnost priznavanja istospolnih izvanbračnih zajednica. U predloženom zakonu ne radi se o tome jer već i naslov kazuje da je ovdje riječ o Zakonu o obitelji, braku i izvanbračnim zajednicama, upozorava zastupnik.

Uvažavati životne situacije

Izvanbračna zajednica može biti između muškarca i žene, ali može biti i istospolna. "Mi možemo biti konzervativci, ljevičari, liberalni konzervativci ili pak konzervativni liberali kada tretiramo taj problem, ali je činjenica da on postoji, a onaj tko se

želi ozbiljno pozabaviti kreiranjem zakona mora obuhvatiti životne situacije i zakonski ih regulirati", nastavlja ovaj zastupnik. Činjenica da postoje istospolne zajednice i da neki ljudi u njima žive zahtijeva od zakonodavca da taj problem zakonom regulira. Predloženi zakon dobro tretira tu vrstu zajednice u segmentu koji se tiče zajednički stečene imovine i obveze uzdržavanja izvanbračnog partnera. Neki sumnjaju da bi se istospolna izvanbračna zajednica mogla izjednačiti s bračnom zajednicom, odnosno da bi se iz ovoga zakona mogla iščitati da postoji ta mogućnost. Ujedno izražavaju zabrinutost da bi se takvim zajednicama dodatno moglo omogućiti da slične na "prave obitelji" tako što će im se omogućiti usvajanje djece. Za zastupnika Malevića radi se o depasiranom i neopravdanom strahu te dodaje kako tako što ne proizlazi niti iz jedne zakonske odredbe. Uostalom, člankom 5. Prijedloga precizira se da je brak zakonom uređena životna zajednica žene i muškarca, a ne osoba istog spola. Ovaj je strah zapravo zasjenio neke druge dobre stvari u zakonu, prije svega, mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta. Kada je riječ o zlostavljanju djece, osobito zlostavljanju koja se tiču rodoskrvnuća, potrebno je dodatno pooštriti kazne ne samo u Kaznenom zakonu nego i u ovom zakonskom prijedlogu (dugogodišnja kazna zatvora). Sadisti koji seksualno muče i zlostavljaju djecu sami sebi tepaju da su pedofili. Zastupnik smatra da bi se društvo trebalo žestće odrediti prema toj vrsti neprihvatljivog ponašanja, i da bi takvo društveno određenje moralo svoje mjesto naći u ovom zakonskom prijedlogu te predlaže da se kaznena djela ove vrste gone po službenoj dužnosti, a ne samo po prijavi. Tako ćemo pokazati koliko nam je stalo da suzbijemo tu vrstu anomaliju.

Najvažniji i najbolji dio ovoga Zakona po mišljenju zastupnika jeste institut posvojenja djece. Zalaže se za to da se vrlo liberalno postavi gornja starosna dobná granica potencijalnih posvojitelja, a po mogućnosti u nekim slučajevima ona i ukine. Prema odredbi članka 133. dijete mogu posvojiti bračni drugovi zajednički, jedan bračni drug ako je drugi bračni drug roditelj ili posvojitelj djeteta te jedan bračni drug uz pristanak drugog bračnog druga. Zastupnik smatra da bi tu trebalo slično postupiti kao u slučaju stavka 5. članka

126. po kojem ako su posvojitelji posvojili dijete, a naknadno žele posvojiti njegovu sestru, brata, polusestru ili polubrata, mogu ga posvojiti bez obzira na svoju dob. Niti u slučaju članka 133. ne treba, dakle, postavljati nikakvu starosnu dobnu granicu drugom roditelju jer to može izazvati samo probleme tamo gdje ih uopće ne bi trebalo biti.

Prijedlog izjednačava izvanbračnu zajednicu muškarca i žene i istospolnu

Usljedile su replike, a prvi je bio mr.sc. **Željko Glavan (HSL)**. Drži kako se liberalizam ne može shvaćati tako da svatko radi što mu padne na pamet nego da poštuje tuđu slobodu. Poštivanje tuđe slobode znači npr. da maloljetno dijete ne može biti usvojeno u homoseksualnom braku jer nije imalo pravo da bira. Normalno da se takvo dijete stavi u prirodnu i normalnu situaciju, a kada napuni osamnaest godina života neka bira ukoliko želi promijeniti roditelje, podvlači Glavan. Reagirao je i na Malevićevu konstataciju da se izvanbračne istospolne zajednice ne izjednačavaju s bračnim zajednicama. Demantirajući ga Glavan se poziva na odredbu članka 3. u kojoj se kaže da se odredbe ovoga Zakona o učincima izvanbračne zajednice primjenjuju na osobe istog spola koje žive zajedno. Po ovom zakonu to znači da izvanbračna zajednica muškarca i žene i istospolna zajednica imaju ista prava, i pitanje je što uopće istospolne zajednice rađe u zakonu o obitelji i zakonu koji se bavi zaštitom djeteta, kaže zastupnik Glavan. Trebalo bi donijeti zakon o izvanbračnim istospolnim zajednicama.

Odgovarajući na repliku zastupnik **Malević** primijetio je "kako mu je simpatična temperamentna reakcija kolege Glavana i južnjački temperament, ali da ne zna čime je izazvana ta količina adrenalina spomenutog HSLS-ovog zastupnika". U svojoj je raspravi, nastavlja Malević, samo govorio kako se u istupima nekih kolega liberalno orijentiranih koje on naziva konzervativnim liberalima, istospolna zajednica smatra kao nešto neprirodno. Također se prisjetio nedavne žestoke replike u koju je ušao s nekim zastupnicima koji su govorili da je "homoseksualizam opačina i bolest koju po svaku cijenu treba iskorijeniti iz društva, i da homo-

seksualce treba fizički eliminirati. Ako se bude na taj način razgovaralo tada ne znam gdje prestaje granica normalnog, podvukao je zastupnik Malević, a zaključujući ponovio kako je i dalje za slobodu svakoga da bira.

U ponovnom istupu mr.sc. **Željko Glavan** se pozvao na povredu Poslovnika tvrdeći da ga zastupnik Malević vrijeđa komentirajući njegov temperament i imputira ono što nije rekao. Glavan smatra da nije nikoga uvrijedio kada je rekao kako nije liberalno određivati okvire maloljetnoj djeci na način kako se to pokušava u nekim segmentima ovoga Zakona, jer po njemu je sloboda djeteta nešto iznad slobode odraslog čovjeka.

Deklarativan korak naprijed

Na Malevićevo izlaganje repliku je imao i zastupnik **Mario Kovač (HSL)**. Kovač pojašnjava da nije izjednačio brak s homoseksualnim izvanbračnim zajednicama ali je, tvrdi, rekao da afirmativan odnos prema homoseksualnim izvanbračnim zajednicama baca sasvim drugačije svjetlo na institut posvojenja, jer homoseksualizam nije diskvalifikatorna okolnost ili osobina u odnosu na mogućnost posvojenja djeteta. Uz to, kaže da ga "doista impresionira da SDP-ovci konstantno pokušavaju biti mjerilo liberalizma svakog od nas pojedinačno, ako se zna da su pravni sljednici Saveza komunista".

Uzvrćajući na repliku prethodnika zastupnik **Malević** rekao je kako misli da po sabornici prilično ravnomjerno sjede bivši članovi Saveza komunista. Malević smatra da se u ovom slučaju ne radi o liberalizmu, a jednako tako ni o konzervativizmu nego o Ustavu u kojem piše da su zaštićene sve slobode čovjeka i građanina uključujući i seksualne-spolne slobode.

Podrška legalizaciji istospolnih izvanbračnih zajednica

Predloženi je zakon pomak nabolje u pokušaju predlagatelja da se zakonodavno riješe određene pojave i procesi s kojima se susrećemo u demokratizaciji države i društva danas više nego prije, mišljenja je **Zlatko Canjuga (HND)**. Najviše, kaže, intrigira legalizacija homoseksualnih izvanbračnih zajednica, a on kao čovjek, ističe, u potpunosti podupire tu legalizaciju. U predloženom se zakonu brak definira kao zajednica muškarca i žene, a ovaj zastupnik drži

da je to nedostatno. Smatra da je definicija braka uskogrudna i zapravo svodi brak na razinu obične seksualnosti, i na neki puni animalizam, iako brak sam po sebi to nije. Kada bi se brak svodio samo na puki eros onda bi izgledao upravo ovako kako ga nastoji predlagatelj zakona definirati pa "je onda logično što mu bježi situacija s homoseksualnim izvanbračnim zajednicama", upozorava zastupnik Canjuga. Ako je naše društvo već došlo do spoznaje da treba legalizirati homoseksualne izvanbračne zajednice tada to ne treba činiti u ovom zakonu navrat-nanos. Predloženim zakonom čini se tek jedan deklarativan korak naprijed. Predlagatelj zakona susreo se s tim fenomenom u našem društvu i želi ga što brže i bolje riješiti jer je to problem kojeg donosi civilizacija sama po sebi. Ako je predloženi zakon deklarativan korak da promijenimo određeno stajalište u hrvatskom društvu i državi tada ga valja podržati. No, kada se već provodi legalizacija istospolnih izvanbračnih zajednica nužno je temeljito razmotriti njihovo statusno, a ne samo pravno određenje.

Zakon brak definira kao zajednicu žene i muškarca. A što ako žena želi imati dijete, a ne želi otkriti tko je otac djeteta, pita ovaj zastupnik. Pritisak na ženu da otkrije tko je dijete veliki je, čak i od skrbnika djeteta, a o tome ovaj zakon ništa ne progovara ili vrlo malo.

Netočno je da zakon legalizira homoseksualne izvanbračne zajednice

Replicirao je **Nenad Stazić (SDP)**. Primijetio je da zastupnik Canjuga govori o legalizaciji homoseksualnih izvanbračnih zajednica, a toga, upozorava Stazić, nema u ovom zakonu. U zakonu se, podsjeća Stazić, govori o istospolnim zajednicama koje se u nekim pravima izjednačuju s izvanbračnom zajednicom. Ima situacija, kaže, kada dvije osobe istog spola stvore zajednicu života, a da to nema nikakve veze s njihovom seksualnom orijentacijom. To nisu homoseksualne osobe, napominje Stazić. Takve osobe mogu određeni broj godina živjeti u takvoj zajednici jer im je to recimo ekonomski isplativije, ili na taj način izbjegavaju usamljenost, jer ne mogu ostvariti heteroseksualnu vezu. Kada jedna od tih dviju osoba umre pojave se kao nasljednici imovine nekakvi rodaci, dok onaj koji

je godinama bio u jednoj takvoj zajednici života i skrbio o osobi koja je netom umrla nema nikakva prava. Predloženi zakon upravo to rješava, a niti jednom riječju ne spominju se homoseksualne zajednice, kaže zastupnik Stazić, i zaključuje kako je istospolna zajednica daleko širi pojam pa je tako valja i tumačiti. Ne slaže se s mišljenjem zastupnika Canjuge glede prava majke da ne otkrije ime djetetovog oca. Ovdje se, kaže zastupnik Stazić, radi o opravdanom pravu djeteta da zna tko mu je otac. Tu se, naime, štiti pravo djeteta na istinu, i iznad je prava majke da zataji ime oca.

Odgovarajući na repliku **Zlatko Canjuga** ustvrdio je kako je svojim istupom učinio jedan iskorak dalje od onoga što predlaže zakonodavac koji se boji javnosti, te da je zastupnik Stazić svojim tumačenjem samo, kaže, potvrdio da je bio u pravu. Canjuga je ponovio da je za legalizaciju homoseksualnih zajednica, te da ne svodi brak na puki seksualni animalizam.

Zakon ima niz odličnih rješenja

“Ako smo suglasni da je obitelj bitna komponenta društva, a društvo podložno kontinuiranim promjenama, onda je isto tako logično da se zakon kojim se uređuju odnosi vezani uz obitelj češće mijenja kako bi bio aktualan”, istaknula je **Branka Baletić (SDP)**. Za zastupnicu predloženi zakon ima niz odličnih rješenja koja će zasigurno naići na pozitivni odjek u javnosti. Vlada predlaže da se učinci izvanbračne zajednice primjenjuju i na osobe istog spola koje žive zajedno.

U raspravi se problematiziraju stvari koje su medijski nešto atraktivnije, i koje su pomalo i mediji nametnuli.

Zastupnica smatra da je ta odredba neprecizna i nedovoljno objašnjena. S tim u vezi misli kako najprije treba definirati institut izvanbračne zajednice i odrediti početak i trajanje te zajednice. To se može postići (kao što predlaže jedan Odbor) upisom u registar takve zajednice ili registracijom kod javnog bilježnika. Time bi se izbjegla mogućnost bigamije. Zastupnicu smeta što osobe izvanbračne zajednice istog spola ne dobivaju i veća prava osim onih o uzdržavanju i prava vezanih za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa. Sve dok istospolne izvanbračne

zajednice ne budu imale ista prava (sva) kao i izvanbračne zajednice bit će i dalje diskriminirane.

Predloženim zakonom dosta dobro se uređuje područje posredovanja prije braka, ali se zastupnica slaže s prijedlogom jednog odbora da bi za nevjestu i ženika prije sklapanja braka trebalo uvesti obvezu posjeta savjetovalištu za brak i obitelj gdje bi oni dobili detaljne informacije o svim pitanjima vezanim uz brak, razvod braka i roditeljstvo. Do drugog bi čitanja trebalo preciznije odrediti koje su kvalifikacije potrebne za ovlaštene posredovatelje u postupku mirenja, jer se pokazalo da dosadašnje iskustvo u kojem su posredovatelji mogli biti djelatnici Centra za socijalnu skrb, nije polučio velik uspjeh u tom postupku. Isto se tako slaže s iznesenim mišljenjem jednog odbora da iz postupka mirenja valja isključiti bračne zajednice bez djece. Značajne izmjene vide se i u poglavlju zakona koji se odnosi na reguliranje prava i dužnosti u odnosima između roditelja i djece. Tako se npr. predlaže pravo djeteta na posebnog skrbnika koji će štiti njegova prava i interese u postupku oduzimanja prava roditeljima da žive sa svojim djetetom, u postupku povjeravanja djeteta s poremećajem u ponašanju ustanovi socijalne skrbi, a napose u postupku rješavanja roditeljske skrbi. Zaštita prava i interesa djeteta je dijelom prenesena u nadležnost suda, pa bi bilo potrebno što hitnije donijeti neke izmjene u pravosuđu koje bi ovakvim slučajevima dale prioritet u rješavanju na sudu.

Najznačajnije izmjene odnose se na pitanje posvojenja djeteta. Zastupnica pozdravlja te novine posebno prijedlog da se ukinu dvije vrste posvojenja, i uspostavi jedan oblik posvojenja koji se ne može raskinuti. Takvo je rješenje u funkciji bolje, trajnije i sigurnije zaštite posvojenog djeteta. Zastupnica se nikako ne slaže s određivanjem gornje granice posvojenja. Smatra, naime, da su godine posvojitelja najmanje važna karakteristika budućih roditelja, te upozorava na činjenicu da se roditelji kasnije odlučuju na posvojenje djeteta, a i sami postupci posvojenja znaju potrajati godinama. Stoga apelira na Vladu da do drugog čitanja zakona predloži rješenje po kojem se može ustanoviti donja, ali ne i gornja starosna dobna granica posvojitelja.

Korak ka mijenjanju društvene svijesti

Ovim se zakonskim aktom predlaže definicija braka i poludefinicija izvanbračne zajednice, ali malo nedostaje definicije obitelji, primjećuje mr.sc. **Ivo Škrabalo (LIBRA)**. Zastupnik smatra da je predloženi zakon jedan pokušaj modernog i suvremenog rješavanja svih problema iz domene koju tretira, i misli da je on u osnovi dobro ustrojen te da donosi dobra rješenja. Tako su npr. vrlo dobro razrađeni odnosi roditelja i djece, zaštita prava djeteta ali i roditelja kad oni postaju nemoćni. Ipak, najviše kontroverzi izaziva status izvanbračne zajednice kako heteroseksualne tako i homoseksualne. Za zastupnika Škrabala homoseksualnost doista nije bolest nego naprosto činjenica života, i postoji tu oko nas bez obzira kakav je naš odnos prema toj zajednici. Nažalost, u našoj društvenoj svijesti još uvijek je vrlo proširena sklonost diskriminaciji homoseksualaca bez obzira o kojem se spolu radilo. U jednom društvu koje propovijeda i štiti ljudska prava, a napose pravo na raznovrsnost i raznolikost tako nešto nije dobro i zato je potrebno i u našem zakonodavstvu učiniti korake koji će mijenjati takvu društvenu svijest. Ta se svijest već polako mijenja, i polako dolazi do snošljivosti i prema toj vrsti raznolikosti, pa se zastupnik nada da će se tako nastaviti i dalje bez obzira na visoke tonove koji se mogu čuti tijekom ove rasprave u sabornici. Zastupnik misli da je došlo vrijeme da naši zakoni priznaju pravne posljedice istospolne životne zajednice, ali ne i izjednačavanja u roditeljstvu (pravo na posvojenje), i to ne zbog argumenta da bi posvojena djeca u istospolnoj zajednici postala homoseksualci (postojeći homoseksualci potekli su iz heteroseksualnih brakova) nego zbog toga što je svakom djetetu u razvoju potrebno da ima dva roditelja različitih spolova. Slučajevi samohranih majki, kakvih uvijek ima, samo su iznimke.

Ljudska su prava univerzalna

Konstatacijom da se odredbe ovoga Zakona o učincima izvanbračne zajednice primjenjuju i na osobe istog spola koje žive zajedno zakonodavac je otišao samo jedan stidljiviji i mali korak naprijed. Zakonodavac navodi

da se odredbe ovoga Zakona o učincima izvanbračne zajednice primjenjuju na osobe istog spola koje žive zajedno, a zastupnik Škrabalo smatra da bi barem trebalo precizirati da se to odnosi na punoljetne osobe istog spola koje trajno žive zajedno. Tako bi se barem u tu definiciju unio element koji tim odnosima daje karakter nečega što je više od prolazne veze. Zastupnik se slaže s prijedlozima da se problem takvih zajednica regulira posebnim zakonom, a najbolje bi bilo da se regulira u obliku posebnog zakonom predviđenog ugovora koji bi imao svoje pravne učinke. Ovaj bi zakon morao barem osigurati zajedničko stjecanje imovine, pravo na uzdržavanje i na nasljeđivanje, pravo pristanka na obdukciju, pravo odluke o hitnim medicinskim slučajevima, napose pravo skrbi o ranjenom partneru i pravo na brigu oko pogreba. Ljudska su prava univerzalna pa se odnose i na homoseksualce kao svojevrsnu manjinu u društvu. Praksa većeg broja europskih zemalja ide u smjeru priznavanja određenih prava i homoseksualcima. Ovdje se pak nitko ne zalaže za onaj iskorak kojeg su već napravile neke zemlje poput Nizozemske u kojoj se priznaju homoseksualni brakovi. Kod nas je, ponavlja zastupnik, još uvijek prisutna nesnošljivost u tom smislu, ali je

treba suzbijati i postupno priznavati pravne učinke slobodno odabranog načina života slobodnih pojedinaca, građana RH. Stoga zastupnik podržava predloženi zakon, a napose stavak 2. članka 3. Prijedloga zakona tek kao prvi korak u rješavanju ove situacije. Vladi bi trebalo dati zadaću da jednim posebnim zakonskim tekstom razradi sve elemente koji bi trebali doći u obzir kada je riječ o ovom institutu. Podsjeća da u SR Njemačkoj postoji Zakon o životnom partnerstvu, a nešto slično bi se polako moglo pripremati i kod nas, zaključio je zastupnik Škrabalo.

Korisne sugestije otklonit će nesuglasja

Više se nitko nije javio za raspravu, pa je završnu riječ imao zamjenik

Ima situacija kada dvije osobe istog spola stvore zajednicu života, a da to nema nikakve veze s njihovom seksualnom orijentacijom.

ministra rada i socijalne skrbi, dr.sc. **Bože Borko Žaja**. Vladin je predstavnik izrazio zadovoljstvo argumentima, sugestijama i prijedlozima iznesenim tijekom ove rasprave, i u

tom smislu u narednim mjesecima Vladu čeka veliki posao. Također je izrazio uvjerenje da će do drugog čitanja zakona biti daleko manje nesuglasja nego što ga je bilo sada.

Pije glasovanja o predloženom zakonu **Luka Trconić** je povukao prijedlog zaključka **Kluba zastupnika HSS-a** kojim se zadužuje Vlada da u konačnom prijedlogu zakona o obitelji izostavi odredbe koje se odnose na izvanbračne i istospolne zajednice, te da odnose u njima regulira zasebnim zakonom. Klub je, međutim, ostao kod argumentacije da istospolne zajednice ne mogu biti predmet reguliranja obiteljskog zakona, i od Vlade očekuje da do drugog čitanja ovaj institut izostavi iz konačnog prijedloga zakona, a eventualno novim (posebnim) zakonom regulira tu materiju. "Ako zakonodavac tako ne postupi, i ostavi ovaj institut kao sadržaj u konačnom prijedlogu ovoga zakona, Klub neće podržati taj zakonski akt" zaključio je zastupnik Trconić.

Nakon toga pristupilo se glasovanju. Većinom glasova (61 "za", 38 "protiv" i 2 "suzdržana") zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su Prijedlog zakona o obitelji, braku i izvanbračnim zajednicama, a sve primjedbe, prijedloge i mišljenja uputit će predlagatelju, radi pripreme konačnog prijedloga zakona.

M.Ko; Đ.K.; J.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI OD BUKE

U cilju zaštite zdravlja

Zakon o zaštiti od buke donesen je većinom glasova zastupnika, u tekstu predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske.

Ovim se Zakonom određuju mjere zaštite od buke na kopnu, vodi i u zraku, te nadzor nad provedbom ovih mjera radi sprečavanja ili smanjivanja buke i otklanjanja opasnosti za zdravlje ljudi. Stupanjem na snagu ovoga zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti od buke ("Narodne novine", br. 17/90). Važeći Zakon ima nedostatke koji otežavaju učinkovitost provođenja mjera za zaštitu od buke. Novim zakonom želi se postići najveća mogu-

ća zaštita zdravlja ljudi od štetnog djelovanja buke, kako za sadašnje

Bilo bi uputno ovaj Zakon i sve ostale akte u vezi sa zaštitom od buke staviti pod ingerenciju Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja.

tako i za buduće generacije. Zakonom se želi postaviti jasan pravni okvir i definirati adekvatna infrastruktura za kontinuiranu i učinkovitu proved-

bu svih potrebnih mjera zaštite, sukladno međunarodnim standardima i preporukama. To je moguće postići pravovremenim otkrivanjem izvora buke, sustavnim mjerenjem buke, te nadzorom nad svim djelatnostima s izvorima buke.

O PRIJEDLOGU

Predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra zdravstva, dr.sc. **Ante Bilić**, dodatno je obrazložio ovaj Prijedlog. Rekao je da se ovim

zakonom u cijelosti uređuje zaštita od buke u svrhu otklanjanja opasnosti za zdravlje ljudi, a upravo radi konzistentnosti primjene zakona ministar zdravstva se ovlašćuje da u suglasnosti s ostalim nadležnim ministarstvima donese niz provedbenih propisa.

Zakonom se naglašavaju preventivne mjere za sprečavanje nastajanja buke kroz odabir i uporabu malobučnih strojeva, uređaja i drugih izvora buke, te adekvatan odabir lokacija, objekata i građevina koje su izvori buke, odnosno koje treba štiti od prekomjerne buke, pojašnjava dr. Bilić.

Spomenuo je važnost izvedbe zvučnih izolacija na građevinama, što obvezuje jedinice lokalne i regionalne samouprave na izradu karata buke i akcijskih planova, a tu je i obveza utvrđivanja da li su provedene mjere za zaštitu od buke prije izdavanja dozvole za obavljanje određenih djelatnosti.

U zakonu je i odredba kojom se obvezuju jedinice lokalne samouprave da odlukom predstavničkih tijela odrede područja na kojima će se moći organizirati zabavne i športske priredbe, a da bukom ne ometaju druga područja.

Dr. Bilić naglasio je da su izrazito pooštreni kriteriji za davanje ovlasti za obavljanje stručnih poslova za zaštitu od buke. Uredene su pretpostavke za obavljanje efikasnijeg nadzora kroz mogućnost poduzimanja odgovarajućih upravnih i kaznenih mjera. Osobito je u tom smislu značajna ovlast da tijela nadzora mogu privremeno ograničiti ili zabraniti obavljanje djelatnosti odmah na licu mjesta, ako se utvrdi da buka prelazi najvišu dopuštenu razinu.

Zakon je usklađen sa Strategijom zaštite okoliša u dijelu koji se odnosi na buku, a koju je donio Hrvatski sabor prošle godine. Dr. Bilić podsjetio je da su zastupnici podržali ovaj zakon u prvom čitanju, te da je on usklađen s direktivama Europske unije.

RADNA TIJELA

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je predmetni zakon u svojstvu matičnog radnog tijela. U raspravi su članovi Odbora utvrdili da se predloženim Konačnim prijedlogom zakona osigurava zaštita

zdravlja ljudi od štetnog djelovanja buke. Predložene mjere zaštite sukladne su međunarodnim standardima i preporukama, a odredbe zakona ispunjavaju i jedan od temeljnih zahtjeva, a to je sprečavanje nastajanja buke. Provođenje preventive, istaknuto je, nije samo najbolji i najučinkovitiji način provođenja zaštite od buke, nego ujedno i najjeftiniji.

S obzirom na to da je odredbama ovog zakona predviđena obveza jedinica lokalne uprave i samouprave na izradi karti buke i akcijskih planova, u raspravi se postavilo i pitanje visine te obveze i mogućnosti financiranja od jedinica lokalne uprave i samouprave.

Nakon kraće rasprave, članovi Odbora su jednoglasno odlučili predložiti Hrvatskom saboru na usvajanje Zakon o zaštiti od buke.

RASPRAVA

Potrebno treće čitanje

Nakon uvodne riječi predstavnika predlagatelja, dr.sc. **Ante Bilića**, zamjenika ministra zdravstva, u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je **Marina Matulović-Dropulić (HDZ)**. "Nesporno je da je Zakon o zaštiti od buke iz travnja 1990. godine potrebno djelomično mijenjati i dopuniti ili predložiti i donijeti novi, kako bi osigurali što bolju zaštitu zdravlja ljudi od štetnog djelovanja buke, ali i uskladili naše propise s međunarodnim standardima", ističe zastupnica.

Upozorila je da je Zakon o zaštiti od buke u Europskoj uniji u nadležnosti upravnih tijela za zaštitu okoliša, a ne u domeni Ministarstva zdravstva, kako je to predviđeno dosad u Hrvatskoj.

Zastupnica smatra da bi bilo uputno ovaj Zakon i sve ostale akte u vezi sa zaštitom od buke staviti pod ingerenciju Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja, zbog obveza koje je RH preuzela u pogledu harmonizacije našeg zakonodavstva s onim u EU. U protivnom, naglašava gospođa Dropulić, vrlo brzo doći će do izmjene ovog zakona.

Drži da je hrvatska Vlada odlučila predložiti zakon koji nažalost malo toga što je potrebno i određuje. "Ovaj Prijedlog de facto utvrđuje ovlasti ministru zdravstva za donošenje raznih pravilnika, tj. podzakonskih akata koji bi trebali riješiti srž problema, ali bez sudjelovanja Hrvatskog sabora".

Dodaje da svaki drugi članak ovog Prijedloga zakona propisuje donošenje podzakonskih akata koje donosi ministar zdravstva, ponekad u suglasnosti još nekih ministara. "Tako će ministar zdravstva donijeti Pravilnik o mjerama zaštite od buke, što je zapravo predmet uređenja ovog Zakona i nesporno je da je to trebalo urediti Zakonom, a ne Pravilnikom".

Zastupnica se osvrnula na članak 8. kojim se utvrđuje obveza da dokumenti prostornog uređenja moraju sadržavati odgovarajuće mjere za zaštitu od buke, a ne zna se koje su to mjere, već se kaže da će ministar zdravstva u roku od 6 mjeseci od usvajanja zakona utvrditi sadržaj stručnih podloga koje služe za izradu prostornih planova. "Kako će to ovaj ministar zdravstva utvrditi, mislim da nitko od nas ne zna", ustvrdila je gospođa Dropulić.

Spomenula je i članak 9. kojim se utvrđuje obveza lokalne i područne samouprave na izradu karata buke i akcijskih planova koji moraju biti podloga za izradu prostornih planova. Utvrđuje se rok od 3 ili 5 godina, kao obveza financiranja izrade tih karata i akcijskih planova. Gospođa Dropulić naglasila je da se u nizu zakona koje je donio Hrvatski sabor zadnje dvije godine, na jedinice lokalne i područne samouprave prebacuje niz obveza bez osiguranja financijskih sredstava. "U ovom slučaju osim nedostatka financijskih sredstava postavlja se pitanje roka za izradu karata od 3 godine, bez kojih se ne može donijeti niti jedan prostorni plan, a znamo da onda nema niti izgradnje".

Zastupnica je upitala otkuda toliki stručnjaci za izradu karata u cijeloj Hrvatskoj. Istaknula je da se i u ovom članku utvrđuje da će ministar zdravstva uz prethodno mišljenje ministra nadležnog za zaštitu okoliša i prostornog uređenja, donijeti pravilnik kojim se utvrđuje način izrade i sadržaj karata buke i akcijskih planova, "umjesto da je obrnuto".

Podsjetila je da se i u člancima 11, 13, 14. i 15. utvrđuje obveza donošenja pravilnika od strane ministra zdravstva, i to Pravilnik o posebnim uvjetima, sadržaju i načinu provjere primijenjenih mjera zaštite buke za sve građevine, Pravilnik o djelatnosti za koje je potrebno utvrditi da su provedene mjere za zaštitu od buke, te postupak i način utvrđivanja tih mjera, zatim Pravilnik o mjerama za zaštitu od štetnog djelovanja buke u radnim prostorima, Pravilnik o

mjerama zaštite od buke izvora na otvorenom prostoru, kao i sadržaj dokaza o provedenim mjerama za zaštitu od izvora buke.

Drži da bi se u člancima 19. i 20. trebalo utvrditi tko može obavljati stručne poslove zaštite od buke, te obvezu polaganja stručnog ispita, "ali to se ne utvrđuje zakonom nego opet pravilnicima".

U članku 20. omogućava se prenošenje polaganja stručnog ispita s Ministarstva zdravstva na ovlaštenu pravnu osobu, što zastupnica ne drži dobrim rješenjem. "Ako Ministarstvo može izraditi i donijeti sve ove silne pravilnike koji su predviđeni ovim zakonom po kojima svi trebaju postupati, onda se može u Ministarstvu organizirati i polaganje stručnog ispita". Gospođa Dropulić izrazila je bojazan da se na ovaj način može dogoditi da pravna osoba zbog konkurencije ne propusti na stručnom ispitu fizičku osobu druge pravne osobe, te da takvo stanje traje unedogled.

Ustvrdila je da se u zakonu ne razlikuju poslovi mjerenja od poslova projektiranja, odnosno izračunavanja zaštite od buke, "što bi svakako trebalo drugačije tretirati".

Marina Dropulić zaključno je rekla da bi veći dio odredbi koje će se utvrditi svim ovim pravilnicima trebalo jasno i nedvosmisleno utvrditi zakonom. Klub zastupnika HDZ-a načelno podržava donošenje Zakona o zaštiti od buke, ali predlažu da se provede treće čitanje zakona. Smatraju da se zbog jednostavnije i učinkovitije primjene zakona barem dio pravilnika treba jasno i nedvosmisleno upisati u zakon ili je potrebno o ovim pravilnicima raspravljati u isto vrijeme kada i o Zakonu.

Zakon po mjeri EU

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Zdenko Haramija (HSS)**. Na početku je konstatirao da njegov Klub prihvaća konačni tekst Zakona o zaštiti od buke, smatrajući da on

predstavlja veliki korak naprijed u odnosu na dosadašnju regulativu ove problematike. Mišljenja su da će se donošenjem ovog Zakona postići zaštita zdravlja ljudi od štetnog djelovanja buke.

Haramija drži da su u Zakon ugrađene odredbe Europskog parlamenta i Savjeta koje smo kao država bili dužni objaviti, kako bi naš zakon bio kompatibilan sa sličnim aktima zemalja Europske unije.

Ovime je zaključena rasprava o tekstu zakona.

Sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a glasovalo se o slijedećem zaključku: O Konačnom prijedlogu zakona o zaštiti od buke provest će se treće čitanje. Zastupnici nisu prihvatili ovaj Zaključak.

Potom se glasovalo o Konačnom prijedlogu zakona o zaštiti od buke. Zastupnici su ga prihvatili većinom glasova, sa 59 glasova "za", 41 "protiv" i 2 "suzdržana", u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O ZAJMU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I MEĐUNARODNE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ ZA PROJEKT ULAGANJA U MIROVINSKI SUSTAV

Većinom glasova donesen je Zakon o potvrđivanju Ugovora o zajmu između RH i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt ulaganja u mirovinski sustav, predlagatelja Vlade RH.

Objašnjenje Prijedloga zakona izdvajamo iz govora predstavnika predlagatelja i zamjenika ministra financija mr.sc. **Damira Kuštraka**. Zakonom se potvrđuje Ugovor o zajmu između RH i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za Projekt ulaganja u mirovinski sustav u iznosu od 27,3 milijuna USD na rok od 15 godina s počekom od 5 godina.

Mirovinska reforma započeta je u 2002. godini te je svakako jedna od najznačajnijih reformi kojom bi se stvorili preduvjeti rasterećenja proračunske potrošnje i pridonijelo stvaranju pretpostavki za razvoj ukupnog gospodarstva.

Sredstvima zajma podupiru se već započete aktivnosti u sklopu ukupne mirovinske reforme u RH sa ciljem poboljšanja djelotvornosti i transparentnosti hrvatskog sustava prija-

vljivanja i naplate obveznih doprinosa i poreza na dohodak za potrebe novog sustava kapitalno financiranog mirovinskog osiguranja.

Zajmom će se financirati jačanje potencijala postojećih i novih tijela nadležnih za upravljanje pojedinim dijelovima mirovinskog sustava, odnosno daljnji institucionalni razvoj agencija koje sudjeluju u provođenju mirovinske reforme (kao što su HAGENA i REGOS) te reforma Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO).

Odbor za zakonodavstvo raspravio je i prihvatio tekst Prijedloga zakona.

Odbor za financije i državni proračun smatra da je potreba provođenja reforme mirovinskog sustava neupitna te ju treba podržati, međutim RH se ne bi trebala dodatno zaduživati, posebno ne za plaćanje inozemnih konzultanata koje bi trebalo angažirati na realizaciji Projekta mirovinske reforme. Na naveđenu primjedbu predstavnik Vlade RH upozorio je da će se veći dio sredstava predmetnog kredita

(11.085.000 USD) utrošiti za operativne troškove Financijske agencije i Gradskog zavoda za automatsku obradu podataka, te da su u strane konzultantske usluge uključeni izobrazba kadrova i revizijske usluge koje će ubrzati provođenje mirovinske reforme.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je i prihvatio Prijedlog zakona te skrenuo pozornost na izrazito visok iznos sredstava predviđenih za plaćanje konzultantskih usluga, uključujući izobrazbu i revizijske usluge, bez obzira na to što se ovi troškovi financiraju iz samog Zajma. S tim u svezi je odlučeno da se tijekom realizacije Zajma zatraži informacija o načinu trošenja sredstava, a posebno s osvrtnom na sredstva za konzultantske usluge.

Za raspravu se javio **Dario Vukić (HDZ)** te zatražio od predstavnika predlagatelja da obavijesti Sabor kolika je bila razlika između aktive i pasive stope libor za prošlu godinu budući da se na kredite "libor plus" fiksira određena marža.

Mr.sc. Kuštrak nije bio u mogućnosti dati odmah odgovor jer je rekao da se radi o složenom pitanju osobito zbog metodologije Svjetske banke i njezinom rasporedu i obračunu valuta.

Amandmane je priložio Odbor za zakonodavstvo i predlagatelj ih je prihvatio.

U članku 3. riječi: "o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj" zamjenjuju se riječima: "iz članka 1. ovoga Zakona". Uz obrazloženje da se nomotehnički uređuje izričaj.

U članku 5. riječi: "nakon njegova stupanja na snagu" brišu se. Uz

obrazloženje da se nomotehnički uređuje izričaj.

Većinom glasova (84 "za" i 1 "protiv") donesen je Zakon o potvrđivanju Ugovora o zajmu između RH i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt ulaganja u mirovinski sustav.

M.Mi.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O ZAJMU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I MEĐUNARODNE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ ZA PROJEKT SREĐIVANJA ZEMLJIŠNIH KNJIGA I KATASTRA

Zastupnici su većinom glasova donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra, predlagatelja Vlade RH.

Umjesto opširnog teksta Prijedloga zakona iznosimo izlaganje predstavnika predlagatelja zamjenika ministra financija, mr.sc. **Damira Kuštraka**. Istaknuo je da se ovim Zakonom potvrđuje Ugovor između RH i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra u iznosu od 26 milijuna EUR-a, s rokom otplate od 15 godina i počekom od 5 godina.

Tim sredstvima unaprijedit će se usklađivanje podataka iz katastra i zemljišnih knjiga, otklonit će se zaostaci u zemljišnom sustavu i poboljšat će se pristup zemljišno-knjižnim i katastarskim podacima.

Projekt se sastoji od razvoja sustava za uknjižbu nekretnina, od razvoja katastarskog sustava, od suradnje među agencijama i informacijskim tehnologijama kao i upravljanju projektom, obukom i praćenjem.

Smatra da će nakon dugih pregovora ova sredstva pomoći da se u dijelu pravosudnog sustava napravi iskorak čim je prije moguće.

Raspravu su proveli i prihvatili Prijedlog zakona **Odbor za zakonodavstvo, Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu, te Odbor za financije i državni proračun.**

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu istaknuo je da je cilj Projekta stvaranje djelotvornog sustava vode-

nja zemljišnih knjiga, kako bi se poboljšalo funkcioniranje tržišta nekretninama kroz unapređenje sustava uknjižbe zemljišta i katastarskog sustava.

Izneseno je mišljenje člana Odbora prema kojem je projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra trebalo financirati u cijelosti iz Državnog proračuna RH.

Odbor za financije i državni proračun iznio je mišljenje da projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra treba imati prioritet u odnosu na druge projekte, posebno stoga jer je to preduvjet za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa građana kao i temelj razvoja gospodarskog poslovanja a posebno cjelokupnog razvoja u RH.

Istaknuto je razmišljanje da RH ovaj projekt može financirati i iz državnog proračuna, te da zato nije nužno novo zaduživanje u inozemstvu. Ipak većina članova smatra da je prihvatljiv i opravdan prijedlog Vlade RH da se financiranje navedenog Projekta realizira zajmom Međunarodne banke za obnovu i razvoj, budući da je riječ o kreditu na dugi rok s povoljnim kamatnim stopama.

RASPRAVA

Za raspravu se u ime Kluba zastupnika SDP-a javio **Josip Leko**. Pohvalio je i podržao Prijedlog te naveo da je uređenje zemljišnih knjiga točnije uređenje vlasničkih prava, stvarnih prava na nekretninama i evidenciju nekretnina, uvjet za siguran pravni promet u RH.

Dodao je da je u tijeku sređivanje u nekim područjima. Ako se zna da je neusklađenost između evidencija vlasništva stvarnih prava i nekretnina u zemljišnim knjigama i evidencija u katastru značajna ili čak prema nekima 15 posto različita to govori o nesigurnosti u državne evidencije.

Dodao je da spomenuti Ugovor treba biti realiziran do 2008. godine. Također smatra da treba računati da će biti nastavka na evidenciju vlasništva i izvan katastra a to je depozitarna organizacija za vlasništvom nad vrijednosnim papirima te će to ovu zemlju učiniti sigurnijom za investicije i za promet nekretninama i pravima.

U pojedinačnoj raspravi za riječ se javio zastupnik **Dario Vukić (HDZ)**. Smatra da se radi o Ugovoru s potpuno nejasnim kamatnim stopama te da postoji potpuno drugačija formulacija određivanja visine kamatne stope na ovaj kredit.

Dodao je također da Ugovor pored toga što ima nepoznanicu u visini kamatne stope, omogućava banci da jednostrano, odnosno ovisno o promjenama na tržištu kapitala promijeni visinu kamatne stope.

Apelirao je na Vladu i Ministarstvo financija da naznače koliko će iznositi kamate točnije koliki će biti ukupan iznos kredita. Zamolio je predstavnika predlagatelja da naknadno dostavi kolika je visina predviđenog iznosa kamatnih stopa.

Zaključnu riječ te odgovore na pitanja dao je mr.sc. **Damir Kuštrak**. Objasnio je kako je jasno da se radi o

promjenjivoj kamatnoj stopi te da je u Prijedlogu precizno opisano kako se kamata obračunava.

Također u Prijedlogu stoji da ako zajmoprimac, u ovom slučaju RH, u navedenom roku ne pošalje prigovor banci, spomenuta promjena neće se primijeniti na zajam.

Odbor za zakonodavstvo priložio je amandmane.

U članku 3. riječi: "o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj" zamjenjujue se riječima: "iz članka 1. ovoga Zakona". Uz obrazloženje da se nomotehnički uređuje izričaj.

U članku 7. riječi: "nakon njegova stupanja na snagu" brišu se. Obrazloženje je da se nomotehnički uređuje izričaj.

Zastupnici su većinom glasova (83 glasa "za" i 2 glasa "protiv") donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra.

M.Mi.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O SLOBODNOJ TRGOVINI IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE LITVE

Hrvatski sabor je jednoglasno prihvatio Zakon o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između RH i Republike Litve predlagatelja Vlade RH.

Predstavnik predlagatelja i ministar gospodarstva dr.sc. **Ljubo Jurčić** objasnio je da je Ugovor potpisan 24. listopada 2002. godine u Zagrebu.

Sklapanjem ugovora o slobodnoj trgovini između RH i Republike Litve ostvaruje se daljnje uključivanje RH u europske integracijske tokove. Republika Litva u 2004. godini očekuje punopravno članstvo u Europskoj uniji.

Prema pokazateljima Državnog zavoda za statistiku prvih 11 mjeseci prošle godine, ukupna robna razmjena između dviju zemalja iznosila je 5,5 milijuna američkih dolara i povećana je za 19 posto u odnosu na isto razdoblje 2001. godine.

Izvoz je iznosio 3,3 milijuna američkih dolara, a uvoz 2,2 milijuna američkih dolara. Značajno je napomenuti da se u robnoj razmjeni između dviju zemalja RH u navedenom razdoblju bilježi suficit od 1,1 milijarde američkih dolara.

Ovaj ugovor polazi od načela uzajamnosti i otvorenosti u međusobnoj trgovini robama uz poštivanje načela odredbi Općeg sporazuma o carinama i trgovini (GATT) iz 1994. i načela Svjetske trgovinske organizacije (WTO).

Osnovna karakteristika ovog Ugovora je potpuna liberalizacija trgovine industrijskim proizvodima. Dok će se razmjena poljoprivrednih i ribljih proizvoda odvijati u skladu s međusobno potpisanim konvencijama u obliku carinskih kvota.

Značajno je napomenuti da je Ugovor prvi takav kojim je otvorena

dijagonalna akumulacija podrijetla i prije nego što je Hrvatska formalno uključena u sustav paneuropske dijagonalne kumulacije.

Za RH donošenje ovog zakona predstavlja jedan od načina i sredstava za otvaranje tržišta hrvatskim izvoznicima te im omogućuje nazočnost na Litvanskom tržištu uz iste uvjete koje na tom tržištu imaju izvoznici iz ostalih europskih zemalja.

Prijedlog zakona su raspravila i prihvatila radna tijela Sabora **Odbor za zakonodavstvo** te **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu**.

Rasprava o Prijedlogu zakona nije provedena jer nije bilo prijavljenih zastupnika.

Hrvatski sabor je jednoglasno prihvatio (84 glasa "za") Zakon o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između RH i Republike Litve.

M.Mi.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O SLOBODNOJ TRGOVINI IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE ALBANIJE

Zastupnici su jednoglasno donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Albanije, predlagatelja Vlade RH.

U izlaganju je predstavnik predlagatelja dr.sc. **Ljubo Jurčić**, ministar gospodarstva, istaknuo da se ovim zakonom potvrđuje Ugovor o slobodnoj trgovini između RH i Republike Albanije, sklopljen u Zagrebu 27. rujna 2002. godine. Ugovorom se uspostavlja područje

slobodne trgovine za najveći dio međusobne trgovine dviju zemalja.

Albanski parlament je na svojoj sjednici od 21. studenoga 2002. godine već ratificirao ugovor. Republika Albanija predstavlja se kao trgovinski i gospodarski partner za RH.

Prema pokazateljima Državnog zavoda za statistiku ukupna robna razmjena RH s Republikom Albanijom u 11 mjeseci 2002. godine iznosila je oko 15 milijuna američkih dolara što je za 31,5 posto više od istog razdoblja 2001. godine.

Hrvatski izvoz je iznosio 14,86 milijuna američkih dolara što je za 40 posto više nego u 2001. godini a hrvatski uvoz je iznosio 249 tisuća dolara što je 72 posto manje nego u istom razdoblju 2001. godine.

Značajno je napomenuti da u robnoj razmjeni između dviju zemalja RH bilježi suficit od 14,61 milijun američkih dolara. Osnovna karakteristika ovoga ugovora je postupna liberalizacija trgovine industrijskim proizvodima, dok će se razmjena poljoprivredno-prehrambenih

proizvoda odvijati u skladu s međusobno dogovorenim koncesijama u obliku carinskih kvota.

Donošenje ovog zakona predstavlja za RH jedan od načina i sredstava za otvaranje tržišta hrvatskim izvozniciima i omogućit će bolje pozici-

oniranje hrvatskih proizvođača na albanskom tržištu.

Raspravu su proveli i prihvatili Prijedlog zakona **Odbor za zakonodavstvo** te **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu**.

O Prijedlogu zakona zastupnici nisu raspravljali pa se prišlo glasanju.

Zastupnici su jednoglasno (87 glasa "za") donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Albanije.

M.Mi.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I SAVEZNE VLADE SAVEZNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE O IZBJEGAVANJU DVOSTRUKOG OPOREZIVANJA POREZIMA NA DOHODAK I IMOVINU

Zastupnici su većinom glasova prihvatili Prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, predlagatelja Vlade RH.

Umjesto opširnog teksta Prijedloga zakona iznosimo izlaganje predstavnika predlagatelja i zamjenika ministra financija mr.sc. **Damira Kuštraka**.

Polazna osnova za pregovore pri sklapanju Ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i imovine bio je nacrt teksta Ugovora kojeg je izradila i ponudila hrvatska strana, na osnovi modela OECD-a.

Ugovorom se uređuju načini izbjegavanja dvostrukog oporezivanja dohotka i dobiti. Omogućuje se pored ostalog da hrvatska zrakoplovna i pomorska društva koja obavljaju prijevoz robe ili putnika između RH i SRJ plaćaju porez na ostvarenu dobit isključivo u RH.

Hrvatska društva u SRJ imat će status i pogodnosti kao i društva te države. Ovaj ugovor bi trebao pridonijeti povećanju međusobne razmjene dobara i usluga, kao i ukupne gospodarske aktivnosti dviju država.

U današnjem razdoblju RH je sklopila 28 novih ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, a preuzela je 20 ugovora koje je sklopila bivša Jugoslavija.

Ovaj je ugovor sklopljen 14. prosinca 2001. godine i omogućit će hrvatskim građevinskim i sličnim društvima da ne plaćaju porez na dobit u SRJ ako radovi traju kraće od 12 mjeseci, hrvatskim zrakoplovnim i brodarskim društvima da ne plaćaju porez na ostvarenu dobit.

Pri oporezivanju dividendi utvrđena je stopa od 5 posto pri udjelu većem od 25 i 10 posto u svim drugim slučajevima pri oporezivanju kamate utvrđena je stopa od 10 posto i pri oporezivanju naknada za autorska prava utvrđena je stopa od 10 posto.

Ugovorom je definiran pojam rezidenta pa se tako izbjegava dvostruko oporezivanje hrvatskih rezidenata i sprečava izbjegavanje plaćanja poreza na dohodak.

Odbor za zakonodavstvo proveo je raspravu o Prijedlogu zakona te ga prihvatio.

Odbor za financije i državni proračun raspravio je i prihvatio Prijedlog te iznio mišljenje da bi bilo dobro da je uz predloženi Zakon Vlada RH prezentirala podatke, na osnovi provedene simulacije, iz kojih bi bilo vidljivo kako će se donošenje ovog Zakona odraziti na državni proračun.

Naime, postoji znatan broj građana s dvojnim državljanstvom, kao i tvrtki koje djeluju u obje države pa se otvara mogućnost izbjegavanja plaćanja poreznih obveza.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu također je bez primjedbi prihvatio Prijedlog zakona.

Za raspravu se u ime **Kluba zastupnika SDP-a** javila **Mirjana Ferić-Vac** naglasivši da su pregovori vođeni temeljem Nacrta teksta ugovora koji je izradila i ponudila hrvatska strana imajući na umu da je Hrvatska do sada sklopila 28 novih ugovora s državama Europe i ostalog svijeta.

Ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja imaju posebnu važnost s gospodarskog gledišta te je broj takvih ugovora koje je potpisala neka država odraz njezine gospodarske razvijenosti i stupnja njezine uključenosti u međunarodne odnose.

Navela je da su RH i SRJ već sklopili određene gospodarske ugo-

vore te je objasnila značaj ugovora. Zaključila je da Ugovor između Vlade RH i SRJ o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i imovinu trebao bi pridonijeti poboljšanju uvjeta i povećanju međusobne razmjene dobara i usluga te povećanju stupnja ukupne gospodarske aktivnosti u odnosima dviju država.

Odbor za zakonodavstvo priložio je amandman na članak 4. stavak 2. riječi: "između Vlade Republike Hrvatske i Savezne Vlade Savezne Republike Jugoslavije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i imovinu" zamjenjuje riječima: "iz članka 1. ovoga Zakona". Uz obrazloženje da se nomotehnički uređuje izričaj.

Istodobno je Odbor ukazao predlagatelju da ubuduće prigodom utvrđivanja teksta bilo kojeg međunarodnog ugovora vodi računa kod utvrđivanja definicija, sukladno pravnom sustavu Republike Hrvatske i u skladu s Ustavom Republike Hrvatske.

Ovo posebno imajući u vidu elemente kojima se označava što pojedini međunarodni ugovor označava pod pojmom Republika Hrvatska, odnosno drugu stranku u takvom ugovoru. U tom slučaju radi se o članku 3. stavku 1. točkama 1. i 2.

O amandmanima se očitovao zamjenik ministra financija.

Vlada je prihvatila sve priložene amandmane Odbora za zakonodavstvo uz objašnjenje da se radi o nomotehničkom uređivanju izričaja.

Zastupnici su većinom glasova prihvatili Prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i imovinu.

M.Mi.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I SAVEZNE VLADE SAVEZNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE O SURADNJI U BORBI PROTIV ORGANIZIRANOG KRIMINALA, NEZAKONITE TRGOVINE DROGAMA, PRIHOTROPNIM TVARIMA I PREKURSORIMA, TERORIZMA I DRUGIH TEŽIH KAZNENIH DJELA

Zajednički cilj - borba protiv organiziranog kriminala

Ovim Zakonom potvrđuje se Sporazum između Vlade RH i Savezne Vlade Savezne Republike Jugoslavije o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminala, nezakonite trgovine drogama, psihotropnim tvarima i prekursorima, terorizma i drugih težih kaznenih djela, kako bi njegove odredbe u smislu članka 140. Ustava RH postale dio unutarnjeg pravnog poretka.

Sporazumom između Vlade RH i Savezne Vlade Savezne Republike Jugoslavije regulirana su pitanja neposredne suradnje u sprečavanju, suzbijanju i otkrivanju kaznenih djela, te obavljanju određenih istražnih radnji, izvješćivanju, poduzimanju mjera, načina razmjene informacija i oblici ocjenjivanja i poboljšanja provedbe Sporazuma.

Zastupnici su većinom glasova prihvatili Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade RH i Savezne Vlade Savezne Republike Jugoslavije o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminala, nezakonite trgovine drogama, psihotropnim tvarima i prekursorima, terorizma i drugih težih kaznenih djela. Predlagatelj je Vlada RH.

O PRIJEDLOGU

Dosadašnji odnosi sa Saveznim ministarstvom unutarnjih poslova Savezne Republike Jugoslavije u području suradnje na suzbijanju kriminala ocjenjuju se zadovoljavajućim. Suradnja između Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske i Saveznog mini-

starstva unutarnjih poslova Savezne Republike Jugoslavije temelji se na članstvu u Međunarodnoj kriminalističkoj organizaciji INTERPOL, i u vezi s tim, svim obvezama preuzetim iz tog članstva.

Potpisivanjem ovog Sporazuma RH i Savezna Republika Jugoslavija žele na prikladan način urediti pitanje suradnje i uzajamnog pružanja pomoći u borbi protiv međunarodne protuzakonite trgovine narkotičkim drogama i psihotropnim tvarima, te bi suradnja s kriminalističkom policijom Savezne Republike Jugoslavije umnogome doprinijela učinkovitoj borbi protiv međunarodne protuzakonite trgovine narkotičkim drogama i psihotropnim tvarima, međunarodnog terorizma i organiziranog kriminala, te drugih težih kaznenih djela.

Provođenjem ovog Zakona ne nastaju posebne financijske obveze za koje bi trebalo osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu RH.

Temelj za donošenje ovog Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskog sabora i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. Naime, polazeći od zajedničke želje za produbljanjem i intenziviranjem suradnje između RH i Savezne Republike Jugoslavije u borbi protiv organiziranog kriminala, nezakonite trgovine drogama, te terorizma, cijeni se da postoji interes RH za što skorije stvaranje svih potrebnih uvjeta za stupanje Sporazuma na snagu, a time i početak efikasne primjene, u odnosima dviju država i njihovih nadležnih tijela, svih mehanizama i oblika suradnje predviđenih Sporazumom.

U članku 3. Konačnog prijedloga zakona utvrđuje se tijelo državne uprave - MUP - nadležno za provedbu Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade RH i Savezne Vlade SR Jugoslavije o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminala, nezakonite trgovine drogama, psihotropnim tvarima i prekursorima, terorizma i drugih težih kaznenih djela.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Odbor za obitelj, mladež i šport također je raspravljao o ovom Prijedlogu zakona. Na prijedlog predsjednice članovi Odbora odlučili su provesti objedinjenu raspravu o ovom zakonskom prijedlogu i Prijedlogu zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade RH i Vijeća ministara BiH o suradnji u borbi protiv terorizma, krijumčarenja i zloporabe droga, te protiv organiziranog kriminala, budući da se u ova dva akta normira ista odnosno gotovo identična problematika za dvije države. Utvrđeno je da su čak i obrazloženja u uvodnom dijelu oba materijala identična.

Istaknuto je kako se u njima između ostalog navodi obveza RH za suradnjom i potpisivanjem ovih ugovora koja proizlazi iz članstva u Interpolu kao i iz želje te potrebe za zajedničkom suradnjom između drža-

va u cilju što uspješnije borbe protiv terorizma, krijumčarenja, zloporabe droga te organiziranog kriminala, te što efikasnijom primjenom svih mehanizama predviđenih ugovorom u odnosima dviju država.

U nastavku članovi Odbora jednoglasno su podržali prijedlog predlagatelja da se ovaj zakonski prijedlog donese po hitnom postupku.

Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade RH i Savezne Vlade SR Jugoslavije o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminala, nezakonite trgovine drogama, psihotropnim tvarima i prekursorima, terorizma i drugih težih kaznenih djela.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost ne protivi se prijedlogu da se Zakon donose po hitnom postupku, imajući u vidu prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora.

U provedenoj raspravi podržani su razlozi i ciljevi donošenja predloženog Zakona s ocjenom da je njegovo donošenje od interesa za RH. Na tekst Konačnog prijedloga zakona nije bilo primjedbi.

Nakon rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio podržati donošenje Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade RH i Savezne vlade SR Jugoslavije o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminala, nezakonite trgovine drogama, psihotropnim

tvarima i prekursorima, terorizma i drugih težih kaznenih djela.

RASPRAVA

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući ju je odmah i zaključio, te se pristupilo glasovanju o Konačnom prijedlogu zakona. **Zastupnici su većinom glasova, sa 85 glasova "za" i 5 "suzdržanih" donijeli Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade RH i Savezne Vlade SR Jugoslavije o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminaliteta, nezakonite trgovine drogama, psihotropnim tvarima i prekursorima, terorizma i drugih težih kaznenih djela.**

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE KRALJEVINE ŠVEDSKE O PREDAJI I PRIHVATU OSOBA

Zajednička borba protiv ilegalnih migracija

Ovim Zakonom potvrđuje se Ugovor između Vlade RH i Vlade Kraljevine Švedske o predaji i prihvatu osoba, potpisan u Zagrebu, 4. travnja 2001. godine, kako bi njegove odredbe u smislu članka 140. Ustava RH postale dio unutarnjeg pravnog poretka.

Potpisivanjem ovoga Ugovora RH i Kraljevina Švedska žele na prikladan način urediti pitanja prihvata i preuzimanja vlastitih državljana kao i državljana trećih država koji protuzakonito ulaze ili borave na državnom području druge ugovorne stranke.

Zakon je donesen jednoglasno, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada RH.

Ugovorom između Vlade RH i Vlade Kraljevine Švedske o predaji i prihvatu osoba regulirana su pitanja neposredne suradnje u svezi s prihvatom vlastitih državljana te državljana trećih država koji ne ispunjavaju ili više ne ispunjavaju uvjete ulaska ili boravka, utvrđuju se

elementi i uvjeti bitni za prihvata osoba, određuje se način međusobnog izvješćivanja, rokovi i isprave na temelju kojih se osobe prihvaćaju.

Cilj je suradnje uskladiti djelovanja u borbi protiv svih vidova ilegalnih migracija, zbog čega postoji potreba da se djelovanja na ovom području reguliraju dvostranim ugovorom.

Provođenjem ovog Zakona ne nastaju posebne financijske obveze za koje bi trebalo osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu RH.

Temelj za donošenje ovog Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskog sabora i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. Naime, polazeći od zajedničke želje za produbljanjem dvostranih odnosa i suradnje između RH i Kraljevine Švedske na ovom području te olakšavanje postupka prihvata osoba kojih je boravak protuzakonit, cijeni se da postoji interes RH za što skorije stupanje Ugovora na snagu, a time i stvaranje

formalnih uvjeta za efikasnu primjenu svih mehanizama predviđenih Ugovorom u borbi protiv nezakonitih migracija, i to kako na dvostranoj, tako i na europskoj i međunarodnoj razini.

U članku 3. Konačnog prijedloga zakona utvrđuje se tijelo državne uprave - MUP - nadležno za provođenje predmetnog Ugovora.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se on donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost ne protivi se prijedlogu da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku, ocjenjujući da je Zakon od interesa za RH, a na sam tekst Konačnog prijedloga zakona nema primjedbi.

Nakon rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o potvrđi-

vanju Ugovora između Vlade RH i Vlade Kraljevine Švedske o predaji i prihvatu osoba.

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorio je **Dragutin Vrus (SDP)**. Rekao je da njegov Klub podržava donošenje predmetnog Zakona, a u članku 139. stavku 1. Ustava RH postoji ustavna obveza za njegovo donošenje. Dodao je da je u interesu ugovornih stranaka da rade na promicanju i produbljivanju međusobne suradnje.

Klub zastupnika SDP-a smatra da se predmetnim ugovorom na obo-

strano zadovoljavajući način određuju pitanja prihvata i preuzimanja vlastitih državljana, ali i državljana trećih zemalja, koji nezakonito ulaze ili borave na državnom području druge ugovorne strane.

Smatraju dobrim rješenjem da se Ugovorom između Vlade RH i Vlade Kraljevine Švedske utvrđuju pitanja kao što su neposredna suradnja u predaji i prihvatu osoba koje ne ispunjavaju uvjete ulaska ili boravka, međusobno komuniciranje, utvrđivanje rokova, te isprava na osnovi kojih se osobe prihvaćaju. "Na taj

način smanjit će se oblici ilegalnih migracija što daje posebnu vrijednost ovog Ugovora, te ima punu podršku u donošenju od Kluba zastupnika SDP-.", zaključio je Vrus.

Ovime je zaključila rasprava o tekstu Zakona, te se pristupilo glasovanju. **Zastupnici su jednoglasno, sa 90 glasova "za", donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora između Vlade RH i Kraljevine Švedske o predaji i prihvatu osoba, u tekstu predlagatelja, Vlade RH.**

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE O SURADNJI U BORBI PROTIV TERORIZMA, KRIJUMČARENJA I ZLOPORABE DROGA, TE PROTIV ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Suradnja u borbi protiv terorizma

Ovim Zakonom potvrđuje se Ugovor između Vlade RH i Vijeća ministara BiH o suradnji u borbi protiv terorizma, krijumčarenja i zloporabe droga, te protiv organiziranog kriminala, kako bi njegove odredbe u smislu članka 140. Ustava RH postale dio unutarnjeg pravnog poretka.

Potpisivanjem ovog Ugovora RH i BiH žele na prikladan način urediti pitanje suradnje i uzajamnog pružanja pomoći u borbi protiv terorizma, posebice protiv zloporabe droga i organiziranog kriminala.

Predlagatelj je Vlada RH. Zakon je donesen većinom glasova zastupnika u tekstu kako ga je predložio predlagatelj.

Ugovorom između Vlade RH i Vijeća ministara BiH o suradnji u borbi protiv terorizma, krijumčarenja i zloporabe droga, te protiv organiziranog kriminala regulirana su pitanja neposredne suradnje u sprečavanju, suzbijanju i otkrivanju kaznenih djela, te obavljanju određenih istražnih radnji, izvješćivanju, poduzimanju mjera, načinu razmjene informacija i oblici ocjenjivanja i poboljšanja provedbe Ugovora.

Provođenjem ovog Zakona ne nastaju posebne financijske obveze za

koje bi trebalo osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu RH.

Temelj za donošenje ovog Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskog sabora i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. Naime, polazeći od zajedničke želje za produbljivanjem suradnje između RH i BiH u borbi protiv terorizma, krijumčarenja, zloporabe droga, te organiziranog kriminala, cijeni se da postoji interes RH za što skorije stupanje Ugovora na snagu, a time i stvaranje uvjeta za efikasnu primjenu svih mehanizama predviđenih Ugovorom u odnosima dviju država.

U članku 3. Konačnog prijedloga zakona utvrđuje se tijelo državne uprave - MUP - nadležno za provedbu Zakona o potvrđivanju predmetnog Ugovora.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga zakona Odbor nema primjedaba.

Odbor za obitelj, mladež i šport također je razmatrao na svojoj sjednici predmetni Zakon. Na prijedlog predsjednice članovi Odbora odlučili

su provesti objedinjenu raspravu o ovom zakonskom prijedlogu i Prijedlogu zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade RH i Savezne Vlade SR Jugoslavije o suradnji protiv organiziranog kriminala, nezakonite trgovine drogama, psihotropnim tvarima i prekursorima, terorizma i drugih kaznenih djela budući da se u ova dva akta normira ista, odnosno gotovo identična problematika za dvije države. Utvrđeno je da su čak i obrazloženja u uvodnom dijelu oba materijala identična.

Istaknuto je kako se u njima između ostalog navodi obveza RH za suradnjom i potpisivanjem ovih ugovora koja proizlazi iz članstva u Interpolu, kao i iz želje te potrebe za zajedničkom suradnjom između država u cilju što uspješnije borbe protiv terorizma, krijumčarenja, zloporabe droga, te organiziranog kriminala i što efikasnijom primjenom svih mehanizama predviđenih ugovorom u odnosima dviju država.

U nastavku članovi Odbora jednoglasno su podržali prijedlog predlagatelja da se ovaj zakonski prijedlog donese po hitnom postupku.

Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti

Hrvatskom saboru donošenje Zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade RH i Vijeća ministara BiH o suradnji u borbi protiv terorizma, krijumčarenja i zloporabe droga, te protiv organiziranog kriminala.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost ne protivi se prijedlogu da se Zakon donese po hitnom postupku, imajući u vidu prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora. U provedenoj ras-

pravi podržani su razlozi i ciljevi donošenja predloženog Zakona s ocjenom da je njegovo donošenje od interesa za RH. Na tekst Konačnog prijedloga zakona nije bilo primjedbi.

Nakon rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio podržati donošenje Zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade RH i Vijeća ministara BiH o suradnji u borbi protiv terorizma, krijumčarenja i zloporabe droga, te protiv organiziranog kriminala.

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući ju je odmah i zaključio, te se pristupilo glasovanju.

Zastupnici su većinom glasova, 88 glasova "za" i 2 "suzdržana" donijeli Zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade RH i Vijeća ministara BiH o suradnji u borbi protiv terorizma, krijumčarenja i zloporaba droga, te protiv organiziranog kriminala, u tekstu predlagatelja, Vlade RH.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE O IZMJENI SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE, VLADE BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KAZNENIM STVARIMA

Primjena Sporazuma i na područje Republike Srpske

Sporazumom između RH i BiH o izmjeni Sporazuma između Vlade RH, Vlade BiH i Vlade Federacije BiH o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima, stavlja se izvan snage Posebni dodatak Sporazumu od 26. veljače 1996. godine koji je ograničavao primjenu odredbi Sporazuma samo na područje Federacije BiH, te su time stvoreni uvjeti za dosljednu primjenu režima pružanja i ostvarivanja pravne pomoći u građanskim i kaznenim stvarima, za cijelo državno područje BiH. Ujedno, primjena Sporazuma i na područje Republike Srpske, olakšat će i ubrzati rješavanje niza problema vezanih uz ostvarivanje prava državljana RH i BiH (uporaba isprava i dr.).

Slijedom činjenice da se temeljem utvrđenih izmjena stvaraju uvjeti za primjenu Sporazuma o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima na čitavom državnom području BiH, Sporazumom od 17. lipnja 2002. godine ujedno je utvrđena i izmjena na strani BiH utvrđivanjem Ministarstva civilnih poslova i komunikacije BiH kao nadležnog središnjeg tijela na strani BiH za komunikaciju u postupanju po Sporazumu.

Zastupnici su većinom glasova, u hitnom postupku, donijeli Zakon o potvrđivanju Sporazuma između RH i BiH o izmjeni Sporazuma između Vlade RH, Vlade BiH i Vlade Federacije o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima. Predlagatelj je Vlada RH.

O PRIJEDLOGU

Dosadašnja suradnja u području međunarodne pravne pomoći s BiH odvijala se temeljem Sporazuma između Vlade RH, Vlade BiH i Vlade Federacije BiH o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima, koji je potpisan u Splitu 26. veljače 1996. godine.

Posebni dodatak Sporazumu između Vlade RH, Vlade BiH i Vlade Federacije BiH od 26. veljače 1996. godine, potpisanim istog nadnevka, države ugovornice suglasile su se da se taj Sporazum odnosi samo na područje Federacije BiH, dok će se posebnim Sporazumom urediti pitanje njegove primjene i na područje Republike Srpske u BiH.

Slijedom navedenog, međunarodno-pravna pomoć, kako u građanskim tako i u kaznenim stvarima, u dosadašnjem razdoblju odvijala se za područje Republike Srpske temeljem unutarnjih procesnih propisa i uspostavljene faktičke uzajamnosti, diplomatskim putem, što je znatno usporavalo i otežavalo ostvarivanje pravne pomoći.

Inicijativu za proširenje teritorijalne primjene Sporazuma i na područje Republike Srpske dalo je Međudržavno vijeće za suradnju između RH i BiH, Ministarstvo vanjskih poslova RH, Koordinacija Vlade RH za područja od posebne državne skrbi, a s bosansko-hercegovačke strane Ministarstvo vanjskih poslova i Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija.

Vlada RH donijela je Odluku o pokretanju postupka za sklapanje Sporazuma između RH i BiH o izmjeni Sporazuma između Vlade RH, Vlade BiH i Vlade Federacije BiH o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima 7. ožujka 2002. godine.

Sporazum između RH i BiH o izmjeni Sporazuma između Vlade RH, Vlade BiH i Vlade Federacije BiH, potpisan je u Sarajevu 17. lipnja 2002.

godine. U ime RH Sporazum je potpisala dr. Vesna Cvjetković-Kurelec, zamjenica ministra vanjskih poslova, a u ime BiH g. Svetozar Mihajlović, ministar civilnih poslova i komunikacija.

Provođenjem ovog Zakona za RH ne nastaju nove financijske obveze te slijedom toga nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu RH.

Temelj za donošenje ovog Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskog sabora i to u drugim opravdanim državnim razlozima. Naime, cijeni se da postoji interes RH za daljnje unapređenje odnosa sa BiH i na području pravosuđa stvaranjem uvjeta da se primjenom odredbi Sporazuma na čitavo državno područje BiH osiguraju uvjeti za što brže odvijanje međunarodne pravne pomoći u odnosima dviju država i njihovih nadležnih tijela, te što potpunije ostvarivanje prava i interesa stranaka kako na državnom području RH tako i na cijelom državnom području BiH.

Člankom 3. Konačnog prijedloga zakona utvrđuje se da je Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samo-

uprave nadležno za izvršavanje predmetnog Sporazuma.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Odbor za pravosuđe također je razmatrao predmetni Zakon. Uvodno, predstavnik predlagatelja izvjestio je članove Odbora o razlozima i motivima podnošenja predmetnog Prijedloga zakona kao i o razlozima predložene hitnosti postupka.

U kraćoj raspravi ocijenjeno je kako je, uz potrebu budućeg obuhvaćanja ovakvim Sporazumom i drugih pravnih radnji osim nabrojanih u Sporazumu (npr. transfer osuđenika, itd.) kada to bude svrsishodno, nužno i dobrodošlo donošenje predmetnog Zakona, a razlozi predložene hitnosti postupka ocijenjeni su opravdanima.

Nakon provedene rasprave, Odbor za pravosuđe je odlučio većinom gla-

sova (10 "za", 1 "suzdržan"), podržavajući hitni postupak, predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o potvrđivanju Sporazuma između RH i BiH o izmjeni Sporazuma između Vlade RH, Vlade BiH i Vlade Federacije BiH o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima.

RASPRAVA

Nakon uvodne riječi zamjenika ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, gospodina **Miljenka Kovača**, koji je podnio usmeno obrazloženje ovog prijedloga zakona, predsjedavajući, mr.sc. **Mato Arlović** otvorio je raspravu. Kako nije bilo prijavljenih, odmah ju je i zaključio, te se pristupilo glasovanju o Konačnom prijedlogu zakona. **Zastupnici su većinom glasova, sa 87 glasova "za" i 6 "suzdržanih" donijeli Zakon o potvrđivanju Sporazuma između RH i BiH o izmjeni Sporazuma između Vlade RH, Vlade BiH i Vlade Federacije BiH o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima.**

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE O PREKOGRANIČNOJ POLICIJSKOJ SURADNJI

Kvalitetan nadzor državne granice

Ovim zakonom potvrđuje se Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o prekograničnoj policijskoj suradnji, potpisan u Zagrebu, 6. studenoga 2002. godine.

Potpisivanjem Sporazuma RH i Republika Slovenija žele na prikladan način urediti pitanja suradnje policije u zajedničkom pograničnom području stvarajući preduvjete za kvalitetan nadzor državne granice koja će, po prijemu Republike Slovenije u punopravno članstvo EU, postati vanjska granica EU.

Sklopanjem ovog međunarodnog ugovora stvorit će se i zakonske pretpostavke za koordiniranim, zajedni-

čkim pristupom zaštite državne granice, ojačati dobrosusjedski odnosi, a istovremeno ostvariti približavanje RH standardima Schengenskih sporazuma. Zakon je donesen većinom glasova zastupnika u tekstu kako ga je predložio predlagatelj - Vlada RH.

Ovim Zakonom potvrđuje se Sporazum između Vlade RH i Vlade Republike Slovenije o prekograničnoj policijskoj suradnji, kako bi njegove odredbe u smislu članka 14. Ustava RH postale dio unutarnjeg pravnog poretka.

Sporazumom između Vlade RH i Vlade Republike Slovenije o prekograničnoj policijskoj suradnji regulirana su pitanja neposredne suradnje

policijskih tijela ugovornih stranaka na zajedničkoj državnoj granici putem razmjene informacija, usklađivanjem policijskih aktivnosti, putem programa zajedničkog osposobljavanja, usavršavanja i obrazovanja, formiranjem zajedničkih kontaktnih službi, mješovitih ophodnji i radnih skupina u pograničnom području, te upućivanjem časnika za vezu.

Sporazumom su regulirani pravni i radno-pravni odnosi policijskih službenika kao i naknada eventualno nastale štete u slučaju postupanja policijskih službenika na državnom području druge ugovorne stranke. Zaštita osobnih podataka uređena je odredbama Sporazuma, uz uvažavanje

načela zaštite osobnih podataka sadržanih u Konvenciji o zaštiti pojedinca s obzirom na automatsku obradu osobnih podataka i relevantne preporuke Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama koja uređuje zaštitu osobnih podataka u policijskom sektoru.

U određivanju ovlasti policijskih službenika prilikom postupanja na državnom području druge ugovorne stranke, prihvaćeno je restriktivno tumačenje, tj. postupanje je ograničeno unutarnjim zakonodavstvom ugovorne stranke na čijem državnom području se radnje poduzimaju.

Sporazumom je predviđena upotreba službenih vozila, ali ne i zrakoplova ili vodenih plovila pri prekograničnim aktivnostima policijskih službenika.

Sporazum je djelomice usklađen sa standardima schengenske stečevine i predstavlja dobar polazni okvir za daljnje jačanje suradnje policija obju država u pograničnom području.

Provođenjem ovog Zakona ne nastaju posebne financijske obveze za koje

bi trebalo osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu RH.

Temelj za donošenje ovog Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskog sabora i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. Naime, polazeći od zajedničke želje za produbljivanjem i intenziviranjem suradnje između RH i Republike Slovenije u prekograničnom području, cijeni se da postoji interes RH za što skorije stvaranje svih potrebnih uvjeta za stupanje Sporazuma na snagu, a time i početak efikasne primjene, u odnosima dviju država i njihovih nadležnih tijela, svih mehanizama i oblika suradnje predviđenih Sporazumom.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost ne protivi se

prijedlogu da se Zakon donese po hitnom postupku, imajući u vidu prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora. U provedenoj raspravi podržani su razlozi i ciljevi donošenja predloženog Zakona s ocjenom da je njegovo donošenje od interesa za RH. Na tekst Konačnog prijedloga zakona nije bilo primjedbi.

Nakon rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade RH i Vlade Republike Slovenije o prekograničnoj policijskoj suradnji.

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući ju je odmah i zaključio, te se pristupilo glasanju.

Većinom glasova zastupnika, 88 glasova "za" i 5 "suzdržanih" donesen je Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade RH i Vlade Republike Slovenije o prekograničnoj policijskoj suradnji, u tekstu predlagatelja, Vlade RH.

S.Š.

PRIJEDLOG STRATEGIJE RAZVITKA REPUBLIKE HRVATSKE "HRVATSKA U 21. STOLJEĆU" - Znanost

Za kulturu znanja

Uspješna budućnost danas se vezuje uz društvo znanja, odnosno društvo koje obilježava kultura znanja. Znanje i prateća tehnološka rješenja danas su fundamentalni resurs na kojem počiva društveno blagostanje. Stvarajući nove proizvode, procese i usluge, znanstvena djelatnost potiče zapošljavanje i održivi gospodarski razvoj.

Postojeći znanstveni sustav u Republici Hrvatskoj nije razvojno usmjeren. Nažalost, znanost u RH trenutačno stagnira, a u nekim elementima i nazaduje. Hitna promjena sadašnjeg stanja znanstvenog sustava je nužan uvjet cjelokupnog razvoja zemlje. Promjene koje se predlažu uključuju zakonodavnu, organizacijsku i financijsku dimenziju, a cilj je ostvarivanje djelotvornog i poticajnog znanstvenog sustava po uzoru na razvijene zemlje EU.

Novi sustav hrvatske znanosti, koji se predlaže u ovom dokumentu, temelji se na prepoznavanju znanosti kao strateške nacionalne vrijednosti i odgovarajućem ulaganju u njezin razvoj. Predlagatelj Strategije je Vlada Republike Hrvatske.

Zastupnici su većinom glasova podržali Prijedlog strategije razvitka Republike Hrvatske "Hrvatska u 21. stoljeću" - Znanost, a sve primjedbe, prijedlozi, mišljenja i sugestije iznesene u raspravi na radnim tijelima i na plenarnoj sjednici upućuju se Vladi RH da ih uzme u obzir pri izradi i donošenju Strategije razvitka Republike Hrvatske "Hrvatska u 21. stoljeću" - Znanost.

Sukladno prijedlogu Kluba zastupnika LIBRA-e zastupnici su većinom glasova donijeli zaključak kojim se obvezuje Vlada Republike Hrvatske da do 31. ožujka 2003. godine uputi u

saborsku proceduru Prijedlog zakona o visokim učilištima i znanstvenistraživačkoj djelatnosti.

O PRIJEDLOGU

Zamjenik ministra znanosti i tehnologije, dr.sc. **Zdenko Franić**, u ime predlagatelja, dodatno je obrazložio ovaj Prijedlog. Na početku je rekao da se pred zastupnicima nalazi dokument koji govori o Strategiji znanosti u 21. stoljeću. Ustvrdio je da dokument nije opsežan, što je dobro, jer svaka strategija mora biti sažeta.

"Dokument polazi od činjenice da je znanstvena djelatnost zamašnjak razvoja, a vizija razvoja znanosti proizlazi iz slike društva kakvog svi priželjkujemo, a to je civilizacijski razvijeno društvo blagostanja i socijalne pravde", rekao je dr. Franić.

Istaknuo je da budućnost koja se zacrtava ovim dokumentom je društvo znanja obilježeno kulturom znanja, što uključuje obrazovanost, civilnost, međusobnu suradnju i ekonomiju znanja. Sve to je naročito važno u 21. stoljeću, s obzirom na to da treba sudjelovati u proizvodnji znanja, natjecanju na međunarodnom tržištu znanja i ubrzavanju transfera znanja iz sustava znanosti i visokog obrazovanja prema gospodarstvu.

“Iz ovog dokumenta logikom stvari slijedit će zakonska, organizacijska i financijska reforma sustava znanosti i visokog obrazovanja, što je zapravo i preduvjet održanja RH u civilizacijskom okruženju Europe i razvijenog svijeta”.

Dokument sažeto predstavlja razvoj znanstvenog sustava u RH na 10 ciljeva koji imaju konkretne mjere i konkretne nositelje ostvarivanja tih ciljeva. Radi se o ostvarivanju uvjeta koji će osigurati vodeću ulogu znanosti u dugoročnom razvoju zemlje, zatim preobrazbu Hrvatske u društvo znanja sa stalnim povećavanjem kvalitete visokog obrazovanja i udjela sveučilišnog obrazovanog stanovništva.

Nadalje, dr. Franić tu je spomenuo i hitno otpočinjanje stalnog povećavanja proračunskih i izvanproračunskih ulaganja u znanost i obrazovanje kako bi se smanjilo zaostajanje za razvijenim zemljama. “Potrebno je redefiniranje misije i odgovornosti individualnih i institucionalnih znanstvenih subjekata, a također je potrebna i sustavna evaluacija i ciljano motiviranje za ostvarivanje inovativnosti, te transfer znanja prema tehnologiji, te komercijalizacija znanstvenih otkrića”.

Dr. Franić istaknuo je da je potrebno istraživanje i obrazovnu aktivnost sustavno povezati s gospodarstvom, te intenzivirati sudjelovanje hrvatske znanosti u sustavu međunarodne razmjene znanja. “Određena poboljšanja su prisutna zadnjih desetak godina, produkcija hrvatskih znanstvenika stalno raste po stopi od 5 - 1% godišnje, ali je to daleko nedovoljno s obzirom na naše potrebe i potencijale”.

Također treba unaprijediti tehničku i materijalnu osnovu znanosti i visokog obrazovanja do one razine koja bi bila razvojno poticajna, dakle i održiva. Na koncu potrebno je osigurati dugoročnu regeneraciju hrvatske znanosti, jer su naši znanstvenici nažalost, sve stariji, istaknuo je dr. Franić.

Zadnji cilj je poticanje decentralizacije, tj. regionalizacija znanstvenog razvoja. Zaključno, zamjenik ministra rekao je kako se nada da će ovaj dokument biti usvojen konsenzusom u Hrvatskom saboru.

RADNA TIJELA

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu raspravio je ovu točku dnevnoga reda u svojstvu matičnog radnog tijela. Nakon uvodnog izlaganja člana stručne skupine za izradu Prijedloga strategije dr.sc. Antuna Carića u raspravi su iznesene slijedeće primjedbe. Tako se kaže da uz sustavno spominjanje visokog obrazovanja treba spomenuti i osnovno i srednje obrazovanje. Nadalje, umjesto zahtjeva za uvođenjem studija na engleskom jeziku treba predvidjeti i druge svjetske jezike, a posljednja primjedba je da rokove u planu provedbe mjera treba primjereno produljiti.

Nakon završetka rasprave, Odbor je većinom glasova donio slijedeći Zaključak: Uz iznesene primjedbe podržava se Prijedlog strategije razvika Republike Hrvatske “Hrvatska u 21. stoljeću” - Znanost.

RASPRAVA

Nakon uvodnog obraćanja predstavnika predlagatelja, zamjenika ministra znanosti i tehnologije, dr. **Zdenka Franića**, u ime matičnog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu govorio je dr.sc. **Hrvoje Kraljević**, predsjednik Odbora.

Negativna selekcija

U ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka govorio je **Ivić Pašalić (HB)**. Odmah u početku zastupnik je ustvrdio da priloženi Prijedlog strategije ne predstavlja elaborat za razvoj znanosti, “nego daje dosta uvjerljivu sliku njezina mizernog stanja”.

Osvrnuo se na riječi autora strategije da su osnovne značajke suvremene hrvatske znanosti skromna kompetitivnost i marginalna međunarodna reputacija naših znanstvenika, te sporadična prisutnost u gospodarstvu i političkom javnom životu. Dr. Pašalić drži pozitivnim što se konačno progovorilo o negativnoj

selekciji u proteklim razdobljima. No, izrazio je bojazan da će se “nastaviti tradicija intervencije politike u znanost”.

Osnovne značajke suvremene hrvatske znanosti su skromna kompetitivnost i marginalna međunarodna reputacija naših znanstvenika, te sporadična prisutnost u gospodarstvu.

Glavni nositelj u procesu transformacije i modernizacije znanosti trebalo bi biti Ministarstvo znanosti i tehnologije, odnosno agencija za komercijalizaciju znanstvenih istraživanja koja bi djelovala pri Ministarstvu znanosti. Ta agencija trebala bi povezivati znanstvene i gospodarske subjekte, pribaviti financijske, pravne i organizacijske potpore snažnijim uključivanjem znanosti u tržište proizvoda i usluga.

“Radna verzija Zakona o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti i visokim učilištima predviđa osnutak takve agencije, a poznato je da se većina znanstvenika i sveučilišnih znanstvenika izjasnila protiv osnutka takve državne agencije, jer se njome izravno narušava Ustavom zajamčena autonomija sveučilišta i autonomnosti istraživačkog rada”.

Dr. Pašalić istaknuo je da ovim prijedlogom razvoja znanosti u državi nisu zacrtani prioriteti znanstvenih istraživanja po znanstvenim područjima, te nisu precizirane smjernice aplikativnog znanstveno-tehnološkog razvoja. Dodao je da ovaj Prijedlog razvika znanosti ne tematizira probleme s kojima se suočava suvremena znanost kao što su kloniranje, opasnosti genetskog manipuliranja, problem nedostatka prirodnih sirovina i sl. Drži da je Prijedlog deklarativan, neprecizan i nedorađen.

Zastupnik je naglasio da o posebnosti humanističkih i društvenih znanosti u Prijedlogu strategije nema uopće riječi, “a ove znanosti su od osobite važnosti za izgradnju i očuvanje kulturnog identiteta svakog naroda”.

Dr. Pašalić je ustvrdio da je povećanje ulaganja u znanost nužan, ali ne i dovoljan uvjet razvoja znanstvenog sustava, “jer ne jamči da će prekinuti začarani krug po kojemu ne kompetitivni znanstvenici odabiru sebi za nasljednike osobe koje neće biti sposobne pratiti razvoj međunarodnih

znanstvenih procesa, niti pak sudjelovati u njihovu kreiranju”.

Zastupnik je rekao da se njegov Klub zastupnika slaže s tvrdnjom predlagača projekta da demotivirajući egalitarizam u nagrađivanju znanstvenih učinaka zasigurno nije obilježje demokratskog sustava, ali ujedno postavljaju pitanje zašto je on bio glavno mjerilo i pri zadnjoj ocjeni istraživačkih projekata u Ministarstvu znanosti i tehnologije, pri dodjeli novčanih sredstava znanstvenicima.

”Jedan od najvećih paradoksa prijedloga strategije razvitka znanosti jest istodobno naglašavanje nužne provedbe globalizacije i regionalizacije znanstvenog razvoja”.

Zaključno je dr. Pašalić rekao da umjesto ovog nedorađenog nacarta predlaže da Hrvatski sabor imenuje stručni tim eksperata koji će izraditi smjernice za razvoj hrvatske znanosti u 21. stoljeću. Dodao je da se Hrvatski blok zalaže za postizanje konsenzusa u pitanjima znanstvenog i tehnološkog razvoja države.

Izostavljeno Nacionalno vijeće

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je dr.sc. **Ivica Kostović (HDZ)**. Na početku je ustvrdio da se radi o jednoj parcijalnoj strategiji, bez cjelovitog uvida, ”tako da mi zapravo ne znamo koja je stvarna strategija Vlade RH za 21. stoljeće”.

Rekao je da je potpuno nejasno da li ova i druge strategije za 21. stoljeće trebaju obvezivati buduću Vladu ili Hrvatski sabor, s obzirom na način kako su izrađene i predložene. Postavio je pitanje zašto u Strategiji nisu sudjelovala tijela predviđena važećim zakonom, a to su Nacionalno znanstveno vijeće, imenovano odlukom Hrvatskog sabora, Znanstveno vijeće Ministarstva znanosti i tehnologije i Znanstvena područna vijeća. Umjesto tih tijela, Strategiju je radilo nekoliko skupina, pa je tako prvu strategiju izradila skupina na čelu s akademikom Silobričićem, na drugom dokumentu radilo je novo Povjerenstvo Ministarstva znanosti i na kraju su pojedini akademici i znanstvenici dali dopune, izjavio je dr. Kostović.

Pitao je zašto Vlada nije predložila Hrvatskom saboru novi nacionalni znanstveno-istraživački program koji je mogao u cijelosti nadomjestiti strategiju koja je zapravo popis idealiziranih ciljeva. Klub zastupnika HDZ-a iznenađen je da je velika uloga

nositelja ciljeva strategije dana Nacionalnom odboru za znanost, a Nacionalno vijeće za znanost potpuno je izostavljeno. ”Odbor je nepostojeće tijelo, a Nacionalno vijeće je zakonom predviđeno tijelo, imenovano odlukom Hrvatskog sabora i stoga je Klubu zastupnika HDZ-a nevjerojatno da Hrvatski sabor ignorira tijelo koje je imenovao da provodi sva strateška pitanja u svezi s razvitkom znanosti”.

Posebno su mala ulaganja gospodarstva u znanstvena razvojna i tehnološka istraživanja.

Dr. Kostović istaknuo je da je najkorisniji dio strategije opis stanja sustava znanosti, jer je tu vidljiv relativno niski stupanj izdvajanja za znanost u bruto društvenom proizvodu. Posebno su mala ulaganja gospodarstva u znanstvena razvojna i tehnološka istraživanja.

Klub zastupnika HDZ-a zabrinjava što uloga sveučilišta i sveučilišnih institucija nije dovoljno istaknuta.

Podržavaju postizanje konsenzusa o središnjoj ulozi znanja i znanosti u razvitku zemlje. ”Vlada je trebala tražiti samo to, konsenzus da je znanost vrhunski prioritet, a ne davati neku strategiju koja se po ciljevima ne može ispuniti”.

Dr. Kostović naglasio je da se u dokumentu ne spominju sveučilišta koja su najsigurnije jamstvo regionalnog razvitka znanosti, te suradnje s lokalnom samoupravom, izgradnje centara izvrsnosti i tehnoloških centara, koji mogu biti pridruženi sveučilištu.

Zaključio je da će Klub zastupnika HDZ-a biti suzdržan prema Strategiji, te zamolio zastupnike da to krivo ne protumače, na način da je HDZ protiv donošenja strateških dokumenata o ulozi znanosti.

Riječ je zatražio predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra znanosti i tehnologije, dr. **Zdenko Franić**. Želio se osvrnuti na dvije konstatacije prof. Kostovića, a kako je rekao, radi pravilnog informiranja hrvatske javnosti.

Prva se tiče izjave prof. Kostovića da su sredstva za znanost značajno povećana. Dr. Franić rekao je da su zajedno s rebalansom proračuna sredstva za Ministarstvo znanosti i tehnologije u odnosu na 2000. godinu veća 350 milijuna kuna, a tu su još i neke mjere vrijedne otprilike 200

milijuna kuna poreznih olakšica za sve one koji ulažu u znanost i tehnologiju. ”Nikako se dakle pola milijarde kuna ne može nazvati značajnim povećanjem sredstava, i ukoliko se taj trend nastavi onda će se ispuniti 2006. godine zacrtani cilj”.

Što se tiče dostupnosti dokumentacije koja je korištena u Strategiji, dr. Franić podsjetio je da su svi dokumenti Ministarstva znanosti i tehnologije dostupni na web-u Ministarstva znanosti i tehnologije, pa onaj tko to želi može ih pronaći.

Na kraju je rekao da je Strategija jedan kompaktan dokument, mora biti sažeta i jasna, a kada se govori o decentralizaciji znanosti i disperziji znanosti u regiji, jasno je da se misli na sveučilišta. ”Na čemu će se teme-

Na čemu će se temeljiti znanost u našim regijama, osim na sveučilištima i institutima koji se u tim regijama nalaze.

ljiti znanost u našim regijama, osim na sveučilištima i institutima koji se u tim regijama nalaze”, ustvrdio je dr. Franić.

Primjena znanja

U ime Kluba zastupnika DC-a govorila je zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Rekla je da njen Klub u načelu pozdravlja donošenje ovakve Strategije, iako imaju dosta primjedbi na sam sadržaj. ”Ovakvu Strategiju mora imati svaka država koja danas želi napredovati, ona bi trebala potaknuti razvoj Hrvatske”.

Zastupnica je naglasila da će njen Klub zastupnika podržati Strategiju koja omogućuje razvoj Hrvatske, ”ali Strategiju koja ima realnu osnovu”. Očekuju da se ta strategija i provede na način da se ulaže u znanost, da se rezultati istraživanja usmjere u razvitak gospodarstva.

”Očekujemo stvaranje poduzetničko razvojne klime u našoj zemlji, očekujemo poticajne mjere, poticajne zakone i porezne olakšice koje će stimulirati i poduzetnička ulaganja u istraživanje i razvoj”.

Kao ozbiljan nedostatak ove strategije zastupnica je navela činjenicu da se ona u velikom dijelu bavi položajem znanosti u današnjoj Hrvatskoj, njenom međunarodnom usporedivošću, citiranošću autora i svim onim što predstavlja posljedicu

znanstvenog rada, a ne onime što treba biti osnovni cilj znanstvenog istraživanja, a to je primjena, razvoj i opći napredak zemlje. Istaknula je da bez primjene znanja nema gospodarskog razvoja.

Izrazila je zadovoljstvo što je premijer nagovijestio poticajne mjere za istraživačko razvojne projekte.

"Znanost je najveća poluga razvoja i ako smo spremni donijeti Strategiju razvoja onda moramo biti spremni donijeti i kvalitetne prateće dokumente odnosno zakone".

Znanost je marginalizirana

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je akademik **Ivo Šlaus (SDP)**. Odmah u početku izlaganja konstatirao je da njegov Klub zastupnika podržava ovu Strategiju. Izjavio je da je u raspravi dobro istaknuto da je znanost marginalizirana i da je izuzetno važno da se to promijeni. Također je u raspravi iznesen problem nedjelotvornog, nepoticajnog i zastarjelog sustava dodiplomskog i osobito poslijediplomskog obrazovanja.

Akademik Šlaus rekao je da u Hrvatskoj ima svega 7.433 doktora znanosti, od kojih je samo 2.600 mladih od 50 godina.

Ova reforma ne smije biti strukturna reforma, nego reforma kakvoće, krajnji cilj mora biti bolja kakvoća znanstveno-istraživačkog rada i tehnologije u Hrvatskoj i to na putu Hrvatske iz industrijskog društva u društvo znanja.

Smatra da je najvažnije postići društveni i politički konsenzus o središnjoj ulozi znanosti. Podržava ideju da svaka znanstvena ustanova mora imati pored istraživačke i obrazovnu funkciju, te utjecaj na javnost i komercijalnu funkciju, dakle, sve tri komponente moraju biti prisutne. Naglasio je da je Hrvatska nažalost strahovito centralizirana u pogledu znanosti, koncentracija znanstvene produkcije je u Zagrebu, i to treba mijenjati.

U ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio je **Želimir Janjić (HSLS)**. Rekao je da u programu ove Vlade stoji da će sustav visokog obrazovanja i znanosti imati osiguran prioritetan

razvoj, te mogućnost da utječe na sveukupni razvitak društva. Usprkos ovim programskim ciljevima, "niti je osiguran prioritetan razvoj, niti ima govora o tome da znanost značajnije utječe na sveukupni razvitak društva".

Gospodin Janjić rekao je da znanost u Hrvatskoj danas stagnira, a u nekim elementima ide čak unazad, sustav nije djelotvoran, ni usuglašen s europskim sustavom, međunarodna reputacija naše znanosti gotovo da je marginalna, a odnos znanosti i gospodarstva nije zadovoljavajući.

"U znanost ulažemo oko 0,80% bruto društvenog proizvoda, a u razvijenim zemljama to je 2%; na tisuću stanovnika imamo 11 visoko obrazovanih, a u europskim zemljama to je od 19 - 21, prosječno školovan čovjek u RH ima 11,5 godina škole, a u zemljama EU 14 godina".

Tek 20% znanstvenika u gospodarstvu

Nadalje, Želimir Janjić iznio je podatak da naši studenti u prosjeku studiraju 7 godina, a u roku studij završi tek 11% studenata. U EU 50% svih znanstvenika radi u gospodarstvu, a kod nas tek 20%, inovativnost je kod nas 10 puna manja nego u zemljama EU, a proračunska ulaganja u znanost kod nas su 14 dolara po glavi stanovnika ili 11 puta manja nego u zemljama EU.

Osvrnuo se i na problem odlaska mladih, visoko obrazovanih ljudi u inozemstvo. Tu su procjene dosta oprečne, kreću se od otprilike 45 tisuća čak do 150 tisuća mladih koji su napustili domovinu. "Nijedna zemlja nije ravnodušna na odljev mozгова, odnosno na takvu vrstu znanstvene emigracije, a kod nas su te brojke doista alarmantne".

Gospodin Janjić naglasio je da je odlazak visoko obrazovanih kadrova vrlo teško spriječiti, jer se ide tamo gdje su uvjeti bolji. Zabrinjava ga činjenica da nema politike poticanja povratka dobrih kadrova.

"Ono što smatramo najvažnijim ukoliko želimo razviti znanost kao logičnu pretpostavku gospodarskog razvitka je suglasje javnosti o potrebi razvitka znanosti koja će postati zamašnjak našeg razvoja".

Riječ je zatražio u ime predlagatelja, zamjenik ministra, dr. **Zdenko Franić**. Osvrnuo se na riječi zastupnika Janjića koji je među-

narodnu suradnju hrvatskih znanstvenika ocijenio slabom. Dr. Franić napomenuo je da se ne smije zaboraviti da do 2000. godine međunarodni položaj Hrvatske nije bio baš najbolji, pa stoga ni našim znanstvenicima neki mehanizmi nisu bili otvoreni. Sada je situacija drugačija, pa se tako otvorila mogućnost direktnog prijavljivanja naših znanstvenih projekata u NATO.

Spomenuo je i izuzetno dobru suradnju s Međunarodnom agencijom za atomsku energiju. Izrazio je zadovoljstvo da će Hrvatska u svibnju 2003. godine biti domaćin međunarodne konferencije na kojoj će sudjelovati 40-tak ministara znanosti i tehnologije, a upravo je Hrvatska izabrana za zemlju domaćina, "što zorno govori o poželjnosti uključivanja Hrvatske u međunarodnu suradnju".

"Nikako se ne mogu složiti s tvrdnjom da je međunarodna reputacija Hrvatske marginalizirana, ja bih ipak bio oprezniji i rekao ne dovoljno istaknuta".

Za ispravak netočnog navoda javio se dr.sc. **Hrvoje Kraljević (LIBRA)**. Ispravio je navod kolege Janjića koji je rekao da su svi rektori talijanskih sveučilišta podnijeli ostavku zato što je budžet za 2003. godinu za znanost smanjen za 200 tisuća eura. Dr. Kraljević rekao je da to nije točan podatak, da je budžet za znanost smanjen za 200 milijuna eura, međutim, da to nije veliko smanjenje za Italiju (samo 3%). Naime, smanjen je sa 6 milijardi i 200 milijuna eura na 6 milijardi eura, i to samo za visoko školstvo.

Drugi ispravak odnosi se na izjavu kolege Janjića da riječko sveučilište sufinancira kamate za stambenu izgradnju znanstvenih novaka. "To radi država, ja sam u ime države to potpisao. Nažalost, taj projekt koji je predviđen i pripremljen za cijelu državu je nekako u zadnje vrijeme zaustavljen", odgovorio je dr. Kraljević.

Veća mobilnost studenata

U ime Kluba zastupnika LIBRA-e govorila je dr.sc. **Zrinjka Glovacki Bernardi (LIBRA)**. Na početku je ustvrdila da njen Klub u potpunosti podržava donošenje Strategije hrvatske znanosti za 21. stoljeće. "Ovu Strategiju smatramo dijelom reformi i to upravo onim dijelom koji je od osobitog značaja za budućnost Hrvatske".

Naglasila je da je osnovni zadatak znanosti povećati učinkovitost i mladih i starih za gospodarski rast Hrvatske. Drži da ova reforma ne smije biti strukturna reforma, nego reforma kakvoće, dakle, njen krajnji cilj mora biti bolja kakvoća znanstveno-istraživačkog rada i tehnologije u Hrvatskoj i to na putu Hrvatske iz industrijskog društva u društvo znanja.

Zastupnica je istaknula da se ovim prijedlogom strategije rješavaju načini djelovanja, te mjesto znanosti i tehnologije u hrvatskom društvu. Ono što posebno pozdravlja je da se i dalje ostaje na Humboltovskom načelu povezanosti istraživanja i nastave na svim razinama.

Gospođa Glovački konstatirala je da njen Klub zastupnika ima neke primjedbe koje će predočiti kao amandmane. Prva primjedba odnosi se na pojam strukturalnog reformiranja koje smatraju nedovoljnim. Naime, sama struktura reforma ne jamči i sadržajnu promjenu, odnosno poboljšanje kakvoće cijeloga sustava, istaknula je zastupnica.

Druga primjedba odnosi se na ulogu mladih ljudi kako u znanstveno-istraživačkoj djelatnosti tako i u visokoškolskom sustavu. "Naši prijedlozi obuhvaćaju bolju zastupljenost studenata u suodlučivanju u sustavu visokog školstva, a inzistiramo i na boljoj mobilnosti studenata".

Naime, Glovački je mišljenja da je obrazovanje mladih znanstvenika danas nezamislivo bez provođenja dijela studija na nekom do vanjskih sveučilišta, što je uobičajena praksa na sveučilištima Europe.

Zaključno je rekla da će Klub zastupnika LIBRA-e predložiti Hrvatskom saboru da Vlada do 31. ožujka ove godine u saborsku proceduru uputi Zakon o visokom obrazovanju i znanstveno-istraživačkoj djelatnosti.

Poticati povratak mladih i obrazovanih

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Miroslav Furdek (HSS)**. Na početku je ustvrdio da njegov Klub pozdravlja ovaj dokument sa željom da sva očekivanja koja znanost i hrvatsko društvo ima prema tom dokumentu budu i realizirana.

"Po nama radi se o sažetom i dobro razrađenom prijedlogu koji ocjenjuje sadašnje stanje u znanosti i visokom

obrazovanju, koji postavlja ciljeve, nudi načine i mjere za njihovo ostvarivanje".

Današnja ulaganja u znanost i istraživanje su premala, iznose oko 0,78% bruto društvenog proizvoda, što je 40% ukupnih sredstava Ministarstva znanosti i tehnologije RH.

Naglasio je da je znanost danas u svijetu pokretač razvoja i temelj održivog gospodarskog, društvenog i kulturnog napretka, pa je ulaganje u znanost garancija sigurne budućnosti svakog društva, tako i društva u RH. Podsjetio je da po iznesenom mišljenju predlagatelja znanost u Hrvatskoj stagnira, sustav je neučinkovit, premalo prisutan u gospodarskom, političkom i javnom životu društva s nedorečenim odnosima između znanosti i gospodarstva.

Dr. Furdek rekao je da se u ovom dokumentu traži konsenzus u stavu da je znanost osnovni preduvjet razvoja RH, i ta nastojanja predlagatelja, Klub zastupnika HSS-a podržava.

Osvrnuo se i na ciljeve koji se spominju u ovom dokumentu. Jedan od njih govori da je potrebno preobraziti Hrvatsku u društvo znanja. Po mišljenju Kluba zastupnika HSS-a trebalo bi promisliti o poticanju povratka mladih visoko obrazovanih ljudi koji su napustili zemlju tražeći bolje uvjete rada i života.

Treći cilj odnosi se na postupno povećanje proračunskih i izvanproračunskih ulaganja u znanost kako bi se smanjilo sve veće zaostajanje za razvojno uspješnim zemljama. U Klubu zastupnika HSS-a smatraju da su učinjeni određeni pomaci, ali još uvijek nedovoljni, te drže da na tome treba osobito inzistirati.

Kao jedan od ciljeva u dokumentu se spominje potreba unapređivanja tehničke i materijalne osnove znanosti i visokog obrazovanja do razvojno poticajne razine. Klub zastupnika HSS-a mišljenja je da bi tu trebalo jače istaknuti ulogu sveučilišta, ali isto tako i osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja.

Kao deseti cilj u dokumentu stoji poticanje decentralizacije, tj. regionalizacije znanstvenog razvoja. Dr. Furdek smatra da bi trebalo koristiti komparativne prednosti pojedinih regija vodeći računa o naslijeđu, ali i o tradiciji.

Osvrnuo se i na pitanje samih ulaganja u znanost. Drži da je prijeko potrebno ta ulaganja uvećati, jer bi izostanak izazvao dugoročno negativne učinke.

Drži da je veliki problem naše znanosti i iznimno skromno ulaganje poslovnog sektora u istraživanje i razvoj.

Dr. Furdek rekao je da se njegov Klub slaže s prijedlogom Odbora za školstvo da se uz visoko obrazovanje u ovom dokumentu trebalo spomenuti i osnovno i srednjoškolsko obrazovanje kao jedan temelj na koji slijedi nadgradnja.

Klub zastupnika HSS-a podržava dokument i očekuje da će razvoj hrvatske znanosti biti usmjeren prema ostvarivanju izvrsnosti, podupirući postojeće centre izvrsnosti, ali i stvarajući nove. Na taj će se način mobilizirati svi stvaralački potencijali naše zemlje, "što je od životne važnosti za budućnost Hrvatske".

Zaključno je dr. Furdek rekao da je najbitnija provedba navedenih korjenitih promjena, kako u zakonodavnoj, tako i u financijskoj i organizacijskoj sferi, jer je to jedini način da se ciljevi iz ove Strategije ostvare.

Pravednija distribucija

U ime Kluba zastupnika Liberalne stranke govorio je dr. sc. **Zlatko Kramarić (LS)**. Pozitivno je ocijenio što se u Strategiji govori o regionalizaciji, odnosno decentralizaciji, jer će na taj način doći do uravnoteženog demokratskog razvoja svih dijelova Republike Hrvatske. No, to znači i ulaganje više novca, te pravedniju distribuciju, naglašava dr. Kramarić.

Spomenuo je i izuzetnu važnost mobilnosti studenata, koja u sadašnjem trenutku nije dovoljno razvijena.

Izrazio je nadu da će se ciljevi iz ove Strategije moći i znati implementirati u zakonske propise, te da će zaživjeti. Dodao je da će svakako to ovisiti i o spremnosti da se razvoj znanosti podupre konkretnim mjerama, a jedna od njih je pozicija znanosti u proračunu.

U pojedinačnoj raspravi prvo je govorio **Dario Vukić (HDZ)**. Na početku je ustvrdio da je strateški cilj RH djelotvorno uključenje u svjetsku razmjenu i to kao subjekt neizbježne globalizacije. Svjetska iskustva pokazuju povećano traženje proizvoda srednje i visoke tehnologije, i taj primjer treba slijediti i Hrvatska,

ističe Dario Vukić. Pohvalio je ovu inicijativu pretočenu u Strategiju, koja je omogućila da se u Hrvatskom saboru otvori rasprava "o ovako važnom pitanju".

"Konačno je u Sabor došao jedan pregledan materijal što se tiče znanosti i bilo bi jako dobro da dobijemo više ovakvih materijala koji bi se ticali ostalih problematičnih sektora u razvojnom smislu koji će dugoročno urediti razvoj i položaj RH u razvijenom svijetu".

Vukić je ustvrdio da su u ovom dokumentu najslabije obrazložene mjere povećanja proračunskih i izvanproračunskih sredstava za znanost, "koje su pored organizacijskih i strukturalnih promjena najvažnije i bez kojih ove promjene neće imati uspjeh".

Drži da su današnja ulaganja u znanost i istraživanje premala, iznose oko 0,78% bruto društvenog proizvoda, što je 40% ukupnih sredstava Ministarstva znanosti i tehnologije RH. Dodao je da se s ostalih 60% financira visoko školstvo koje je u nadležnosti istog ministarstva, što nije slučaj u drugim zemljama. "Posljedično, Hrvatska nije uspješno uključena u međunarodnu razmjenu znanja".

Osvrnuo se na prvi cilj Strategije, koji govori da treba ostvariti vodeću ulogu znanosti u razvoju Hrvatske, za što je neophodan društveni i politički konsenzus o središnjoj ulozi znanosti u razvitku zemlje i donošenju odluka od državnog značaja.

Vukić je rekao da su proračunska ulaganja u znanost, mjerena u dolarima po glavi stanovnika, u RH čak 11 puta manja od prosjeka u Europskoj uniji. "Izuzmemo li tu visoko školstvo, doći ćemo tek na oko 14 dolara po glavi stanovnika". Vukić ističe da ovaj podatak dobro objašnjava i stanje u kojem se trenutno nalazi hrvatsko gospodarstvo, imajući na umu međuovisnost ulaganja u znanost i gospodarskog rasta.

"Veliki problem naše znanosti je iznimno skromno ulaganje poslovnog sektora u istraživanje i razvoj". Zastupnik drži da izostanak ulaganja privatnog sektora u znanost pruža dobar uvid u to kako se hrvatske tvrtke pripremaju za budućnost. "Istraživanje i razvoj jedini je domaći izvor novih proizvoda i usluga", ističe Vukić.

Podaci sugeriraju da u našem gospodarstvu nema potrebne kritične mase znanja i obrazovanja kojima bi

se to gospodarstvo moglo unaprijediti. U Europskoj uniji je 50% svih znanstvenika uposlano u gospodarstvu, a u RH tek njih 20%.

Zanemariv broj patenata

"Činjenica je da je rast gospodarstva proporcionalan rastu patenata, a kod nas je nažalost, broj patenata gotovo zanemariv, koeficijent inovativnosti je u nas 10 puta manji nego u zemljama EU, a do 50 puta manji od koeficijenta koje obilježavaju najinovativnije zemlje, npr. Finska, Irska i Amerika". Takvo stanje po gospodinu Vukiću ne daje nadu u brz oporavak hrvatskog gospodarstva.

Smatra da se cilj koji svi priželjkujemo ne može ostvariti predloženom dinamikom povećanja izdvajanja proračunskih sredstava, postupnim povećanjem do 1,5% bruto društvenog proizvoda do 2006. godine. Vukić predlaže agresivnije poticanje razvoja znanosti većim financiranjem i to iz proračunskih sredstava, "odmah iznosom od najmanje 2% BDP-a, kako to danas čine razvijene zemlje, s trendom budućeg povećanja, kako bi se postigla razvojno poticajna razina ulaganja".

Ističe da je potrebno agresivnije poticati prelazak Hrvatske u društvo znanja, povećanjem izdvajanja proračunskih sredstava za visoko školstvo odmah na razinu od 1,5% BDP-a, čime bi se ostvarile pretpostavke za učinkovitije organiziranje visokog školstva sa ciljem povećanja akademski obrazovanih Hrvata na veći postotak od današnjeg premalog od 7%, što je dvostruko manje od EU. Ovakav mali postotak akademski obrazovanih građana Hrvatske ne omogućuje stvaranje kritične mase znanstvenika i istraživača u državnim institutima i razvojnim istraživačkim centrima poslovnog sektora potrebnih za komercijalizaciju znanstvenih spoznaja.

Zaključno je Dario Vukić upitao kako se može očekivati ostvarenje temeljnog cilja predložene Strategije, a to je društveni i politički konsenzus o središnjoj ulozi znanosti u razvoju države, ako ova Strategija kao ključni dokument to negira predloženim nedostatkom financijskih sredstava.

Za riječ se javio zamjenik ministra, dr.sc. **Zdenko Franić**. Želio je pojasniti pitanje patenata. Konstatirao je da je mali broj patenata u Hrvatskoj naša realnost, što ne mora značiti da su hrvatski znanstvenici i stručnjaci manje inovativni od svojih kolega u razvijenijim zemljama.

Izjavio je da je to pitanje prisutno gotovo u svim tranzicijskim europskim zemljama. Ministarstvo znanosti i tehnologije pokušava taj problem riješiti tako da se barem na razini poslijediplomskog studija pravnica pruži mogućnost informiranja o određenim tehnologijskim rješenjima, kako bi mogli servisirati hrvatsku znanost i struku patentnim pravom.

Dodao je da se situacija može promijeniti približavanjem Hrvatske Europskoj uniji, podnošenjem kandidature i nastojanjem da patenti koji su registrirani u RH imaju isti status i u zemljama EU, pa i šire.

U pojedinačnoj raspravi potom je govorio zastupnik mr.sc. **Željko Glavan (HSL)**. Kritički se osvrnuo na ovaj dokument riječima da ova strategija nije baš ni jako dobar seminarski rad. "Sve što piše u ovim papirima mogli smo napisati jednom rečenicom. Hrvatska će u 21. stoljeću slijediti moderne svjetske tehnologije".

Rekao je da ga kao sveučilišnog nastavnika vrijeđa da se ovdje govori uglavnom o znanstvenoj birokraciji, "o nekakvim komitetima, nacionalnim odborima, nigdje nismo našli sveučilišta unutar kojih su instituti, koji su osnova, koji bi trebali biti osnovica nekakvog znanstvenog razvoja".

Dodao je da također nema riječi o pojedinim znanostima, jer je iluzorno očekivati da će se naša sveučilišta i instituti moći intenzivno baviti svim znanostima i znanstvenim tehnologijama koje se razvijaju u svijetu. Smatra da se trebamo opredijeliti poput Finske ili Irske i znati u razvoj kojih znanosti ili tehnologija ćemo posebice ulagati.

Osvrnuo se i na sam naslov ove Strategije, drži ga pretencioznim, kao i oblikovati strategiju razvoja znanosti za razdoblje od stotinu godina.

Zakon o zabrani kloniranja

Jadranka Kosor (HDZ) slaže se s onima koji su rekli da je strategija preopćenito strukturirana. Istupila je s dva prijedloga. Prvi je da Hrvatski sabor prihvati zaključak nakon rasprave o ovoj strategiji, da se do kraja ljetnog zasjedanja donese na temelju Vladinog prijedloga prije svega Zakon o zabrani kloniranja, što bi bilo u skladu s razmišljanjem većine hrvatske javnosti.

Drugi prijedlog je da se donese Zakon o genetski modificiranim organizmima također do kraja ljetnog

zasjedanja Hrvatskog sabora. Jadranka Kosor istaknula je da sve ovo što predlaže je u sklopu točke 1.7. koja potiče naglašavanje etičke dimenzije znanstvenog rada kroz etičke kodekse, etička povjerenstva itd.

Slaže se da treba kontinuirano popularizirati znanost i tehnologiju i u tu svrhu trajno educirati medijske djelatnike. "Hrvatska radiotelevizija mora biti isto tako privržena toj ideji promicanja znanosti i tehnologije, odnosno njihovu populariziranju, pa ćemo to vjerujem kao jednu od obveza ugraditi i u Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji".

Ovime je završena pojedinačna rasprava i slijedilo je završno obraćanje predstavnika predlagatelja, zamjenika ministra znanosti i tehnologije, dr. **Zdenka Franića**.

Veliki broj znanstvenih novaka

Zahvalio se na, kako je rekao, izuzetno sadržajnim raspravama. Izrazio je zadovoljstvo što su zastupnici usvojili reformski proračun Ministarstva znanosti i tehnologije, a unutar tih reformi je predviđeno najmanje 300 novih radnih mjesta u sustavu znanosti i visokog obrazovanja koji su namijenjeni mladim

ljudima, u cilju pomlađivanja našeg sustava znanosti i visokog obrazovanja. Uz to predviđeno je i otprilike 300 stipendija za odlazak u međunarodne institucije.

Dr. Franić naglasio je da je u cilju poticanja mladih znanstvenika do 31. siječnja otvoren natječaj Ministarstva znanosti i tehnologije glede stipendiranja studenata, i da je ove godine broj stipendija povećan za oko 1000 u odnosu na prošlu godinu, s time da svi oni koji žele studirati, a dolaze iz grada Vukovara, automatski dobivaju stipendiju. Djeca hrvatskih branitelja, hrvatski branitelji invalidi Domovinskog rata koji se prijave za stipendije, te će stipendije dobivati također automatski.

Ministarstvo znanosti i tehnologije ima i određeni sustav za subencioniranje kamata za stanove mladih znanstvenika, znanstvenih novaka. "Taj sustav se doraduje i tu također sa zadovoljstvom mogu reći da je to zajednički projekt sa sindikatom znanosti i visokog obrazovanja, te se nadam da ćemo usuglasiti neke mehanizme kojima bi se taj sustav još više unaprijedio i omogućio još većem broju ljudi da koriste te podobnosti".

Zaključno je rekao da je u protekle tri godine u sustav znanosti i visokog

obrazovanja ušao veliki broj znanstvenih novaka, te ih sada ima oko tri tisuće, što je izuzetno važno, jer ti mladi ljudi predstavljaju budućnost hrvatskog visokoobrazovnog sustava i hrvatske znanosti, a samim time i boljitak cijele naše države.

Ovime je zaključena rasprava.

Predsjednik **Tomčić** dao je na glasovanje slijedeći **Zaključak: Podržava se Prijedlog strategije razvitka Republike Hrvatske "Hrvatska u 21. stoljeću" - Znanost. Sve primjedbe, prijedlozi, mišljenja i sugestije iznesene u raspravi na radnim tijelima i na plenarnoj sjednici, uputit će se Vladi Republike Hrvatske da ih uzme u obzir pri izradi i donošenju Strategije razvitka Republike Hrvatske "Hrvatska u 21. stoljeću" - Znanost. Zastupnici su ovaj Zaključak prihvatili većinom glasova, sa 48 glasova "za" i 29 glasova "protiv".**

Sukladno prijedlogu Kluba zastupnika **Libre** zastupnici su glasovali o slijedećem Zaključku: **Obvezuje se Vlada RH da do 31. ožujka 2003. godine uputi u saborsku proceduru Prijedlog zakona o visokim učilištima i znanstveno-istraživačkoj djelatnosti. Ovaj Zaključak donesen je većinom glasova, sa 50 glasova "za", 9 "protiv" i 21 "suzdržanim".**

S.Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O PODJELI SREDSTAVA, PRAVA I OBVEZA, TE RASPOREDU ZAPOSLENIKA JAVNE USTANOVE HRT-A I TRGOVAČKOG DRUŠTVA ODAŠILJAČI I VEZE D.O.O. KOJA SU STEČENA IZMEĐU 1. SIJEČNJA 2001. DO DANA UPISA TRGOVAČKOG DRUŠTVA ODAŠILJAČI I VEZE D.O.O. U SUDSKI REGISTAR

Odašiljači i veze - trgovačko društvo

Zastupnici su većinom glasova donijeli Odluku o podjeli sredstava, prava i obveza, te rasporedu zaposlenika javne ustanove HRT-a i trgovačkog društva Odašiljači i veze d.o.o. koja su stečena između 1. siječnja 2001. do dana upisa trgovačkog društva Odašiljači i veze d.o.o. u sudski registar.

Donošenje ove Odluke je preduvjet za nastavak rada na podjeli javne ustanove Hrvatska radiotelevizija na dvije javne ustanove: Hrvatski radio i

Hrvatska televizija, stoji u očitovanju predlagatelja, Upravnog vijeća HRT-a.

O PRIJEDLOGU

Ovim Prijedlogom odluke utvrđuje se podjela sredstava, prava i obveza javne ustanove Hrvatske radiotelevizije stečenih u razdoblju između 1. siječnja 2001. godine i 17. travnja

2002. godine (Rješenje Trgovačkog suda u Zagrebu od 18. travnja 2002. o upisu u sudski registar trgovačkog društva Odašiljači i veze d.o.o.), u skladu s kriterijima za podjelu sredstava, prava i obveza i raspored radnika javne ustanove Hrvatske radiotelevizije radi podjele javne ustanove Hrvatske radiotelevizije na javnu ustanovu Hrvatsku radioteleviziju i trgovačko društvo Odašiljači i veze d.o.o. koji su utvrđeni Odlukom usvojenom na 19. sjednici Upravnog

vijeća HRT-a održanoj 1. ožujka 2002. uz prethodnu suglasnost Hrvatskog sabora od 28. veljače 2002. godine.

Od ukupno 3.469 zaposlenika javne ustanove Hrvatske radiotelevizije utvrđenih na dan 17. travnja 2002. godine, 3.138 zaposlenika raspoređuje se u javnu ustanovu Hrvatska radiotelevizija, a 331 zaposlenik raspoređuje se u trgovačko društvo Odašiljači i veze d.o.o., prema popisu koji na nalazi u Prilogu D ove Odluke i čini njen sastavni dio.

Javna ustanova Hrvatska radiotelevizija i trgovačko društvo Odašiljači i veze d.o.o. pravni su sljednici javne ustanove Hrvatska radiotelevizija, te će preuzeti sva zakonska i ugovorna prava i obveze javne ustanove Hrvatske radiotelevizije slijedom sredstava, prava i obveza koja su im raspoređena člankom II, III. i IV. ove Odluke, kao i prava i obveze prema zaposlenicima raspoređenim člankom VI ove Odluke.

Ravnatelj javne ustanove Hrvatska radiotelevizija i Uprava trgovačkog društva Odašiljači i veze d.o.o. dužni su imenovati zajedničko koordinacijsko tijelo koje će biti zaduženo za provođenje ove Odluke.

Javna ustanova Hrvatska radiotelevizija dužna je pripremiti primopredaju svih ugovora, studija, projekata, te svu drugu dokumentaciju koja se odnosi na sredstva, prava i obveze dodijeljene trgovačkom društvu Odašiljači i veze d.o.o., kao i dokumentaciju koja se odnosi na zaposlenike raspoređene u trgovačko društvo Odašiljači i veze d.o.o.

Primopredaja imovine i dokumentacija vršit će se sukcesivno i okončati u roku 120 dana od dana donošenja ove Odluke. Do konačne

podjele i okončanja primopredaje temeljem ove Odluke o sredstvima, pravima, obvezama i dokumentaciji brinut će Javna ustanova Hrvatska radiotelevizija.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ove Odluke, a na njezin tekst nema primjedaba.

Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav raspravljao je o Odluci o podjeli sredstava, prava i obveza, te rasporedu radnika javne ustanove HRT-a, u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. Odbor je u raspravi raspolagao mišljenjem Vlade RH na rečenu Odluku.

Nakon rasprave, Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru da donese Odluku o davanju suglasnosti na Odluku o podjeli sredstava, prava i obveza, te rasporedu radnika javne ustanove HRT.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu raspravio je ovu točku dnevnog reda kao matično radno tijelo. Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja i bez rasprave, Odbor je, odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje Odluke o podjeli sredstava, prava i obveza, te rasporedu zaposlenika javne ustanove HRT-a i trgovačkog društva Odašiljači i veze d.o.o. koja su stečena između 1. siječnja 2001. godine do dana upisa trgovačkog društva Odašiljači i veze d.o.o. u sudski registar, s prilogima.

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije raspravljao je o pred-

metnom zakonu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. Odbor podupire donošenje ove Odluke, a na njezin tekst nema primjedaba. Članovi Odbora jednoglasno su odlučili predložiti Hrvatskom saboru donošenje slijedeće Odluke: daje se suglasnost na Prijedlog odluke o podjeli sredstava, prava i obveza, te rasporedu zaposlenika javne ustanove HRT-a i trgovačkog društva Odašiljači i veze d.o.o. koja su stečena između 1. siječnja 2001. do dana upisa trgovačkog društva Odašiljači i veze d.o.o. u sudski registar.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH nema primjedaba na Prijedlog odluke o podjeli sredstava, prava i obveza, te rasporedu zaposlenika Javne ustanove HRT-a i trgovačkog društva Odašiljači i veze d.o.o. koja su stečena između 1. siječnja 2001. do dana upisa trgovačkog društva Odašiljači i veze d.o.o. u sudski registar.

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući ju je odmah i zaključio, te se pristupilo glasovanju. **Zastupnici su većinom glasova, sa 98 glasova "za" i 5 "suzdržanih" prihvatili Odluku o podjeli sredstava, prava i obveza, te rasporedu zaposlenika javne ustanove HRT-a i trgovačkog društva Odašiljači i veze d.o.o. koja su stečena između 1. siječnja 2001. do dana upisa trgovačkog društva Odašiljači i veze d.o.o. u sudski registar.**

S.Š.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirjana Milić, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora